

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Opera a její reflexe v hudební výchově na školách

Bakalářská práce

Petra Havránková

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Hudební výchova - Sbormistrovství

Vedoucí práce: Mgr. MgA. Iva Volavá

Oponent práce: Mgr. et Mgr. Jana Veverková

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zhotovila samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury. Dále se zavazuji, že elektronická podoba práce je identická s tištěnou.

V Praze dne:

Podpis:

.....

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěla poděkovat mé vedoucí práce Mgr. Ivě Volavé za její vstřícný přístup.

Abstrakt:

Tato bakalářská práce s názvem „Opera a její reflexe v hudební výchově na školách“ je rozdělena do čtyř částí, které se dále větví na jednotlivé oddíly.

V první části se zabývám definicí opery a její stručnou historií, snažím se přiblížit čtenáři prostředí, ve kterém tento žánr vznikl, a v druhém oddílu první části věnuji dnešním operním skladatelům a současné opeře. V druhé části se zabývám definicí hudební výchovy a hudební pedagogiky a v dalším oddílu pak historií hudební výchovy až do 20. století. V posledním oddílu druhé části definuji instituty, díky kterým hudební výchova na školách existuje v dnešní době, a popisuji školní osnovy, kterými se řídí učitelé. Ve třetí části zveřejňuji výsledky mého výzkumu v oblasti hudební výchovy na základních a středních školách na základě elektronického dotazníku. Závěrečnou čtvrtou část věnuji úvaze o důvodech dnešní hudební negramotnosti mládeže a snažím se nalézt řešení v následující otázce: Jak přiblížit operu mladým lidem a studentům?

Abstract:

This thesis entitled „Opera and its reflection in music education in schools“ is divided into four parts.

The first part deals with the definition of opera, and its history, I try to bring the reader conditions where this genre originated and in the second half of the first part is devoted to today's operatic composers and opera today. The second part deals with the definition of music education and music teaching and the next section deals with the history of music education until the 20th century. The third section of the second part defines the Institutes thanks to which music education at the school exists and defines music education in schools today. The third part publishes the results of my research in the field of music education in schools based on an electronic questionnaire and final fourth part describes the reasons why today's students aren't musically educated and try to find solution to the question: How to bring opera to young people and students?

Obsah

Úvod.....	6
1. Opera	7
1.1 Definice opery	7
1.2 Vývoj opery.....	8
1.2 Současná opera v České republice	14
2. Hudební výchova.....	17
2.1 Definice hudební výchovy	17
2.2 Charakteristika hudební výchovy a pedagogiky	17
2.3 Vývoj hudební výchovy	19
2.4 Hudební výchova u nás před sto lety	33
2.5 Hudební výchova a dnešní instituce.....	35
2.6 Hudební výchova ve školách v dnešní době	37
3. Malý výzkum.....	40
3.1 Definice cílové skupiny.....	40
3.2 Otázky a odpovědi – analýza výsledků	42
4. Hudební gramotnost	54
4.1 Jak přiblížit operu studentům a žákům?	57
Závěr.....	60
Bibliografie:	61
Internetové zdroje:.....	62
Přílohy:	62

Úvod

Toto téma jsem si zvolila z několika důvodů. Pohybuji se mezi mladými lidmi a většina mých přátel a známých nejen z Hamu, ale i z Gymnázia Jana Nerudy, Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy či z tanečních studií Out of Bounds a Fantasy dance studia jsou přibližně mého věku, ve většině případů však mladší. Není tedy divu, že je mým zájmem sledovat jejich hudební vzdělanost. Hlavním důvodem však byl bohužel pravdivý předpoklad, jak málo se o klasické hudbě a opeře všeobecně ví a jak malá skupina lidí (neprofesionálů), dokáže toto umění docenit. V neposlední řadě mě pak vedla touha sepsat důvody, proč tomu tak je a zdali k tomu nemůže pomoci výuka hudební výchovy na školách, kde by se mladší generace mohla lépe s operou seznámit a třeba na ni nezanevřít. Zkrátka snažit se najít cestu, která by dnešním dospívajícím lidem nabídla co nejlepší podmínky k tomu, aby se s radostí zapojili do všeobecného kulturního života, jehož je opera nedílnou součástí.

Cíle této práce tedy jsou: všeobecné seznámení se se stručnými dějinami opery až do dnešních dnů, stručná historie hudební pedagogiky a hudebního školství, srovnání výuky hudební výchovy před sto lety a dnes, pochopení právního systému, díky kterému se dnes hudební výchova (dále jen HV) vyučuje a na závěr analýza výzkumu a sepsání důvodů, proč v dnešní době mladí lidé nemají takový zájem o klasickou hudbu a operu. Krátký návrh, jak alespoň částečně minimalizovat tento nezájem.

1. Opera

1.1 Definice opery

Opera (původně z latinského slova *opus*, z italštiny *opera* - dílo, zkrácený výraz *opera in musica*) je hudebně-dramatické dílo, které propojuje dramatický text neboli libreto, sólovou, popřípadě ansámblovou nebo sborovou vokální hudbu a instrumentální hudbu, často i tanec. Skladba je prováděna obvykle scénicky nebo koncertně a může být uvedena v divadle, v rozhlasu či televizi. Libreto bývá zhudebněno celé nebo v kombinaci zhudebněných podstatných částí a mluvené řeči. Klíčovým aspektem opery je vztah hudby a slova (árie, recitativ, mluvené slovo) a vztah vokální a instrumentální složky (číslová opera, prokomponovaná opera), přičemž ideál rovnováhy se během vývoje opery různě proměňoval. Vývoj opery spoluvytvářely konkrétní historicko-kulturní okolnosti (funkce, postavení a význam opery ve společnosti), umělecké slohy, literární, hudební a interpretační styly, inscenační konvence a divadelní technické možnosti. Vzniklo mnoho variant v tragickém i komickém žánru a v jejich propojení. Spojení slova a hudby v divadle se objevuje již od antických tragédií, ve středověkých i renesančních hrách. Jako svébytný druh hudebního divadla opera vznikla kolem roku 1600 v Itálii v rámci renesančních snah o oživení antické tragédie s důrazem na srozumitelnost slova, dramatickou pravdivost a při uplatňování homofonní sazby jako reakce na polyfonii. Asi do roku 1650 byla opera nazývána různorodě, například *melodramma*, *opera di musica*, *drama per musica*, *tragicommedia* a další. Navazuje na celou řadu předchozích divadelních druhů v různých zemích. Kromě antické tragédie především na středověké a renesanční duchovní hry, znázorňující biblické výjevy zvané *mysteria*. V Itálii se vyvíjí z her pořádaných při slavnostech, karnevalových průvodech (*mascherata*), z pastýřských her a z hudby k činohrám, zvláště pak z intermedii, interludií (nebo *intermezz*, což jsou zábavné hudební vložky vkládané mezi jednotlivá jednání tragédií). Ve Francii navazuje na zvláště okázalé balety se zpěvními vložkami (*ballets de cour*), v Anglii na mytologické a alegorické dvorské hry (*masques*) atd. Pro vznik opery měly svůj význam též madrigalové komedie z konce 16. století, v nichž k pantomimě na jevišti zpíval sbor za scénou dialogy ve formě madrigalů.

1.2 Vývoj opery

Opera jako samostatný žánr vznikla až v období baroka, kdy se lidé po utrpení v třicetileté válce (1618 – 1648) obraceli opět na víru. V důsledku velkých politických a sociálních změn vznikaly nové náboženské směry, jako například Anglikánská církev (Nesouhlas papeže Klimenta VII. s anulací manželství Jindřicha VIII. s Kateřinou Aragonskou) nebo Jezuitský řád (reakce katolické církve na reformaci). Nejen hudební umění v této době představovalo jakousi reklamu katolické církvi a bylo vždy plné emocí a afektu. Vznikla tzv. afektivní teorie, která se vztahovala k interpretaci prvních operních děl. Byla to teorie, která přesně popisovala vyjadřování různých pocitů skrze hudbu – v tomto případě zpěv. Dokonce byly vytvořeny i přesné pěvecké figury, které v danou chvíli zachycovaly smutek, žal, štěstí, zamilovanost apod.

Základní myšlenkou bylo vzkříšení antických tragédií, takže první opery měly většinou antické náměty. Díky otevření prvního veřejného divadla San Cassiano (Benátky, Itálie) v roce 1637 měl přístup k tomuto typu žánru každý, kdo si zaplatil za vstup. Po deseti letech bylo divadel již více než jedna desítka (Teatro Santi Giovanni e Paolo, Teatro San Salvatore, Teatro La Fenice) a opera slavila své první úspěchy. V Benátkách se provedlo během půl století přes tři sta oper od více než sedmdesáti skladatelů. Právě zde se dotvářely typy árií a recitativů (recitativ secco a acompagnato) a skladatelé v této době byli natolik činní, že někteří jich napsali za život více než 120 oper! Z těch známějších autorů stojí za zmínku například Giulio Caccini, Claudio Monteverdi, Francesco Cavalli, Alessandro Scarlatti, Jean Baptiste Lully a Philippe Rameau, Antonio Vivaldi. Neméně významným je pak Giovanni Battista Pergolesi (1710 – 1736), jehož intermezzo *La Serva Padrona* je vlastně první operou buffa¹ a spolu s druhým méně známým dílem *Livietta e Tracollo* se hraje dodnes.

Původní funkcí opery tedy nebylo komično a pobavení, nýbrž reprezentace patosu, monumentality, opravdových emocí a vyjádření textu hudebními prostředky. Tento žánr se stal opravdovým kulturním mottem dřívější doby. Postupem času však funkce monumentality a jakési výjimečnosti začala upadat a na řadu nastoupila funkce

¹ buffo – šašek, šprýmař; z italského slova buffo - legrační

společenská a zábavná. Lidu k odreagování se od běžné roboty sloužil až doposud hlavně kostel².

A právě díky tomuto žánrovému uvolnění formy se rozhodl Christoph Willibald Gluck (1714 – 1787), v té době uznávaný evropský skladatel, narušit útvar italské vážné opery řadou reformních činů. Rozhodným krokem v tomto směru bylo vytvoření oper Orfeus a Eurydika či Paris a Helena. Libreta těchto reformních zpěvoher napsal Ranieri de Calzabigi. Záměr obou autorů bylo, aby hudba v opeře sloužila pravdivému líčení charakterů, aby umění pěvců nebylo uplatňováno samoučelně, ale aby sloužilo dramatickému ději. Vyznávali, že „prostota, pravda a přirozenost jsou největší originalitou ve všech uměleckých projevech“. Proto Gluck omezil kolorатурní partie, zdůraznil úlohu orchestru i sboru, uplatnil různé formy recitativu atd. Jeho odpor k vládnoucí divadelní konvenci opery seria, v níž rozhodovala přání hlavních sólistů (prima donna a primo uomo, jímž býval kastrát), předznamenal konec existence tohoto operního druhu. Gluckovy umělecké záměry našly největší pochopení v Paříži.

Později rostla moc měšťanstva. Obecně společenský vývoj se začal ubírat směrem, kdy upadal vliv církve a sílil rozvoj vědy a techniky. Cirkus a kočovné společnosti nebyly trvale na jednom místě, proto divadla získávala na popularitě. Díky vývoji v oblasti obchodování a výroby, měšťanstvo zbohatlo, a tím pádem si mohlo dovolit návštěvu divadel. Šlechta stále měla své výsadní postavení. Dokonce si mohla dovolit platit si vlastní komorní orchestr nebo malý operní soubor, ovšem oproti době baroka se v období klasicismu aristokracie více přibližovala k obyčejnému lidu. Hlavním rozdílem mezi vrstvami tedy nebyly peníze, ale vzdělanost, které se lidem z města nedostávalo v takové míře jako aristokratům. Možná právě to bylo také důvodem zjednodušování celkových výrazových prostředků v hudbě. Dalším aspektem bylo zajisté i odklonění se od náboženských dogmat a přiklonění se k racionalizmu a osvícenství. Kromě operních divadel přibýly ještě veřejné koncerty a opera se rozšířila o další počet zpěváků a tanečnicků. Orchestrální část se díky Böhmovu systému³ rozrostla také o dechovou sekci.

²Velká část renesanční hudby je liturgická. Světská hudba byla ve středověku totiž církví přísně pronásledována a za autora hudby byl považován Bůh. To je také důvod, proč většina renesančních skladeb je anonymních.

³Böhmův systém - Je označován podle německého inovátora a flétnisty Theobalda Böhma (1794 – 1881), který v roce 1832 vyvrtal dírky do nástroje nikoli podle dosažitelnosti prstů, ale podle akustických měřítek a pak tyto dírky opatřil klapkami. V roce 1847 navíc nahradil kónickou trubici válcovitou, čímž se zlepšila intonace a změnily se tónové vlastnosti nástrojů.

Právě v této době vznikaly opery Wolfganga Amadea Mozarta (1756 – 1791). Mezi nejznámější uvedme alespoň Dona Giovanniho, Figarovu svatbu či Kouzelnou flétnu. Zpěvohry tohoto mistra ve svém oboru mají komický, ale i vážný námět. Většinou obsahují spoustu intrik a převleků a co se týče pěvecké náročnosti, zde můžeme nalézt veškerá odvětví pěveckých typů hlasu - přes koloraturní soprán až po těžký a vážný bas.

Na přelomu klasicismu a romantismu lze pozorovat jistý úpadek operní tvorby. Je to způsobeno tím, že nástroje získaly mnohem větší technické i výrazové možnosti a skladatelé proto začali upřednostňovat psaní pro orchestr. Lze si toho povšimnout například v díle Ludwiga van Beethovena (1770 – 1827), který napsal celkem 9 symfonií, ale bohužel jen jednu operu, která navíc zdaleka nedosahuje takové působivosti jako opery Wolfganga Amadea Mozarta.

Po Velké francouzské revoluci (1789 – 1799) na řadu přišla opět potřeba reakce na předchozí hudební sloh. Na rozdíl od klasicistních zpěvoher si romantismus žádal mnohem více otevřenosti, harmonické rozvolněnosti a více citovosti. Potřeba vyjádření se hudbou sílilo, a díky tomu vznikly další odvětví tohoto dramatického žánru jako například *velká francouzská opera*, jejímž zakladatelem je Giacomo Meyerbeer (1791 – 1864), a která je převážně patetického a národně orientovaného rázu. Dále pak raně romantická opera se zakladatelskou osobností Carlem Maria (von) Weberem (1786 – 1826) a jeho operou *Čarostřelec*, která má stejně jako velká část romantických oper pohádkový námět a je zpívána v národním jazyce, tedy německy. Vzniká nový druh hnutí „*Sturm und Drang*“ což v překladu znamená „Bouře a vzdor“. Tento směr pojmenovaný podle dramatické hry Friedricha Klingera vyjadřuje celkové cítění romantické osobnosti. Vyjadřuje člověka jako svobodomyšlného hrdinu, bojujícího za svá práva, svobodu a pravdu i za cenu vyloučení ze společnosti. V operách se tento námět objevuje velice často v podobě loupežníků, zbojníků apod. Formují se také nové hudební formy jako například symfonická báseň a s ním spojená *idée fixe*, neboli fixní idea. V operní tvorbě pak nastává zlom s příchodem nové metody zpracování motivu. Vyvíjí se tzv. příznačný motiv neboli *leitmotiv*, kterému sám Wagner říkal *Grundthema*. Hlavní funkcí leitmotivu je hudební charakterizace jednotlivých postav, dále označení určitého nápadu, myšlenky, nebo vyhranění určitého místa v ději.

Vznikají nejvýznamnější díla Richarda Wagnera (1813 – 1883) – Bludný Holanďan, Tanhäuser, Lohengrin nebo Tetralogie Prsten Nibelungů obsahující opery

Zlato Rýna, Valkýra, Siegfried a Soumrak bohů. Rýsuje se také verdiovský způsob zpracování opery, který se liší od Wagnera zejména v akčnosti pohybu na jevišti, ve střídání recitativů, árií a ansámblů. V operách Giuseppe Verdiho (1813 – 1901) měla role orchestru spíše druhořadou funkci a používal se převážně bel cantový zpěv⁴. Z neznámějších jmenujme jeho opery Nabucco, Rigoletto, La Traviata, Aida či Othello. Oproti tomu Wagner vycházel z tradice německé. Navazoval tak na Gluckovu operní reformu, na německou romantickou operu C. M. von Webera a na Beethovenův symfonismus. V jeho operách je cítit velký symbolismus, patos a subjektivita (sám se projektuje do operního děje).

V českých zemích sílí vliv národního obrození a díky tomu jsou zakládány nové hudební školy a divadla. Formují se občanská sdružení jako Cecilská jednota, Žofínská akademie nebo Umělecká beseda, které až dodnes spojuje literární, výtvarné a hudební umělce. Jsou zakládány první české sbory jako například Hlahol (1861) nebo Pěvecké sdružení moravských učitelů (1906). Vznikají slavné opery českého národa, které jsou jedním z nejvýznamnějších kulturních operních odkazů vůbec. Smetanovi (1824 – 1884) Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Čertova stěna a nedokončená Viola a Dvořákův (1841 – 1904) Král a uhlíř, Jakobín, Čert a Káča, Rusalka.

V pozdním romantismu se hudební jazyk stává harmonicky i výrazově složitějším. Utvářejí se nové hudební směry jako je melancholický a optimistický impresionismus, který vychází čistě ze smyslové zkušenosti a jehož hlavními představiteli je Claude Achille Debussy (1862 – 1918) a jeho Pelléas a Melisanda či Maurice Ravel (1875 – 1937) a jeho Španělská hodinka či Dítě a kouzla. Dalším směrem je *neofolklorismus*, který se vyznačuje zvýšeným zájmem o hudební folklór. V hudbě se prvky folklóru objevily již v raném romantismu.

Nejdůležitějším operním skladatelem tohoto období je bez pochyby Leoš Janáček (1854 – 1928), který vytvořil hudebně dramatický způsob práce s nápěvkou, tzv. *nápěvkovou metodu*, kterou používal jako autentické intonační vyjádření emocí. Janáček složil celkem 9 oper. V časovém pořadí takto za sebou: Šárka, Počátek románu, Její pastorkyňa (Jenůfa), Osud, Výlety páně Broučkovy, Kát'a Kabanová, Příhody lišky

⁴ z italského přeloženo jako krásný zpěv; pěvecká technika, která vznikla v polovině 17. století v Itálii. Vyznačuje se vázaným legatem a zpěvem mezza voce

Bystroušky, Věc Makropulos, Z mrtvého domu. Je zajímavé, že právě nejslavnější dílo, tedy opera Její pastorkyňa, měla premiéru v Brně, jelikož Praha a Národní divadlo toto dílo v roce 1904 odmítlo. Pražské slávy se Jenůfě dostalo až po dvanácti letech, tedy v roce 1916.

V hudbě 20. století se objevuje další směr reagující na emoční přetíženost romantických skladeb, je to tzv. neoklasicismus, který není pouze odkazem na klasicismus, nýbrž odkazem na slohy předchozí, tedy kromě klasicismu i na baroko, renesanci atd. Typickým příkladem je třeba opera Život prostopášníka (The Rakes Progress) Igora Stravinského (1882 – 1971). Ve Francii se formuje tzv. *Pařížská „Šestka“*, skupina skladatelů, kteří preferují protirromantický postoj k hudbě a inspirací jim je hlavně moderní technika, sport, jazzové tančírny a kabarety. Hlavním představitelem je Arthur Honegger (1892 – 1955), který kromě tří minutových oper skládá ještě dalších devět (Kolumbus, Médea aj.). V Německu se objevuje neoklasické hnutí *Nová věcnost*, v čele s Paulem Hindemithem (1895 – 1963) a jeho loutkovou operou *Nush Nushi*, v Rusku se podobně jako v Evropě pomalu rozvolňuje potřeba tonálního citění a zároveň se navrácí k harmonické jednoduchosti. Význačnými osobnostmi východního bloku jsou Dmitrij D. Šostakovič (1906 – 1975) a Sergej Prokofjev (1891 – 1953), mezi jehož díla patří *Láska ke třem pomerančům*, *Semjon Kotko* aj. Neposlední klíčovou osobností, která přispěla svými díly do operního světa, je Bohuslav Martinů (1890 – 1959). Ten složil 14 oper – nejslavnějšími jsou *Hry o Marii*, *Řecké pašije* či *Veselohra na mostě*. Nespočet vokálních děl, sbory, písně a kantáty (*Gilgameš*, *Otvírání studánky*). Martinů prošel několika fázemi vývoje, proto je jeho dílo velice obsáhlé a rozmanité.

Díky světovým válkám se změnila sociální i politická podmínka. Vynálezy nových zbraní a celkový rychlý rozvoj techniky měl dopad i na vývoj hudby. Po rozpadu tonality a nástupu volné tonality a dodekafonie, vznikají monodramata, tzv. atonální opery pro jednu jedinou zpěvačku nebo melodramy psané formou *sprechgesangu*⁵. Vyvíjí se i *punktualismus a serialita*. Hudební plochy se zmenšují na minimum, takže například některé skladby Antona Weberna (1883 – 1945) trvají pouhých 10 sekund. Vzniká volně atonální expresionistická opera *Vojcek* od Alana Berga (1885 – 1935), která v roce 1925

⁵ což je v podstatě něco mezi zpěvem a řečí, kdy v notovém zápisu nejsou noty, ale pouze křížky vyznačující přibližnou výšku tónů.

způsobila v Praze v Národním divadle téměř skandální pozdvižení. Skladatelé začínají pracovat s modalitou a kromě již známých módů (pentatonika aj.) vytvářejí módy umělé. Avantgardní⁶ směry jako je futurismus či dadaismus, stále více pronikají i do hudebního světa a od počátku padesátých let vznikají první laboratoře a studia elektronické hudby (Martenotovy vlny a *Theremin*⁷). Piší se skladby, které neobsahují ani harmonii, ani melodii, jediným výrazovým prostředkem jsou šumy, ruchy a zvuky například sirén. V operním světě se poprvé objevuje minimalismus (Philip Glass a jeho *Pád domu Usherů*). Do Česka se pomalu ale jistě dostává vliv jazzu a formuje se tak raný český swing (Jaroslav Ježek). A konečně v šedesátých letech 20. století se objevuje styl, který postupem času začíná drtivě přebírat vedení nad dnešní operní i operetní tvorbou.

Pop music získává své místo v hudebním průmyslu až po úpadku experimentálních směrů. Většinou se vyznačuje výraznou zpívanou melodií, která je doprovázena moderním způsobem, tedy elektronicky. Písně napsané v tomto duchu nejsou na poslech složité, mají předvídatelnou strukturu a jejich cílem je stát se hitem a zalíbit se co nejširšímu obecenstvu. Texty jsou nenáročné a mají opakující se témata. Hlavním účelem pop music je komerční úspěch a intelektuální část obyvatelstva často tento styl odmítá a posuzuje jako „neumělecký“. Popová scéna se v posledním desetiletí dostala natolik do popředí, že absolutně přebíjí ostatní žánry.

Hodnotíme-li historický průběh vývoje opery, dá se říci, že tento žánr byl úspěšný již v období baroka a jeho obliba trvala až do pozdního romantismu. Tedy zhruba v letech 1600 – 1900. Po nástupu moderních stylů a poválečné situaci, kdy už vyčerpává hudební svět klasické možnosti a přiklání se k experimentálnímu vnímání, je opera na ústupu. Po poválečném zklidnění situace přicházejí další a další žánry, které již nejsou tak agresivní a jsou založené například na zvucích každodenního života či na čistě elektronické podobě hudby (ambient). Naproti tomu se však široká veřejnost přiklání zejména k populáru a bigbeatu. Díky velkému vlivu folku a country se klade důraz na

⁶ Avantgarda je slovo francouzského původu (*avantgarde*, kde *avant* = před, *la garde* = hlídka, stráž), které lze přeložit jako „předvoj“. Tento výraz se užívá v terminologii umělecké, kde představuje umělce či uměleckou skupinu, jejichž tvorba je pro danou dobu průkopnická či objevná. Tento výraz je používán ve všech uměleckých odvětvích.

⁷ je elektronický hudební nástroj, který vynalezl v roce 1919 Lev Sergejevič Těrmen. Je to první hudební nástroj, na který se hraje, aniž by se ho hráč jakkoli dotýkal.

přirozený zpěv a velký význam má textový obsah skladeb. Opera je v této době díky moderním žánrům téměř vytěsněna z všeobecného povědomí posluchače.

1.2 Současná opera v České republice

Otázkou zůstává, zdali ještě vůbec existují skladatelé, kteří píší opery? Odpověď je jednoduchá. Ano, samozřejmě, že existují, jen se jejich počet poněkud zredukoval. Totiž vybrat kvalitní libreto a napsat k tomu hudbu, která by text dokázala věrohodně a přesvědčivě doplnit, je opravdové umění. Proto spousta oper sice získává novou tvář díky neotřelým a moderním inscenacím, avšak hudební obsah zůstává nezměněn. A když se najde odvážlivec, který složí operu, nastává další problém. Náklady na nazkoušení a provedení úplně nového, neznámého díla jsou finančně náročné. Mecenášů, kteří by dotovali nové projekty, je stále méně, a ačkoliv je díky velkému zájmu o ekonomiku manažerů dostatek, kvalita se díky kvantitě snižuje. Nízké finanční příspěvky jsou také důvodem, proč vznikají opery většinou komorní, v malém obsazení. Jako příklad lze uvést alespoň pár titulů. (Nutno podotknout, že autoři nových zpěvoher jsou převážně absolventi Hudební akademie v Praze.) Komorní díla vzniklá po roce 2000 jsou tedy například: Jednoaktová opera *Ortel* od Slavomíra Hořinky (1980), třicetiminutová *Klinická smrt* od Romana Pallase (1978) nebo dílo *2x Nová opera*, které sestává z oper *Dementia Praecox* od Michala Nejtky (1977) a díla Marka Ivanoviče (1976) – *Dívka a smrt*. Poslední uvedenou operou, kterou jsem měla čest shlédnout, byl *Slavík a růže* od Jiřího Hájky (1976), která byla poprvé premiérována 11. 4. 2011 v Praze v divadle Disk. Nejnovější úspěšnou operou je *Čarokraj* od M. Ivanoviče.

Nově vzniklé opery zaznamená většinou jen úzce profilovaný hudebník, který se o nich může dočíst v hudebních časopisech, na internetu či na plakátech před kulturními domy. Široká veřejnost se však tyto informace dozvídá bohužel až díky televizním pořadům, a to ještě pouze pokud sledují kanály ČT1 nebo ČT2. Pokud lidé nevynaloží žádné síly a neprojeví zájem o operní tvorbu sami, o nových premiérách se zkrátka nedozví. Díla jsou propagována málo, a jak jsem se dozvěděla z výsledků mého drobného výzkumu, mladí lidé nejeví zájem ani o klasické opery, natož tak o díla současných autorů. Výjimku v posledních letech tvoří v podstatě 4 následující díla:

Hokejová opera *Nagano* vznikla v roce 2004 a premiéru měla 8. 4. ve Stavovském divadle. Vtipný sled scének okořeněný typickým českým humorem vytvořil

skladatel Martin Smolka (1959, syn Jaroslava Smolky), libretistou je Jaroslav Dušek. Opera získala díky popularitě hokeje a výhře na Olympijských hrách v roce 1998 srdce zejména laického publika a dostala se i na populární hudební kanály jako je youtube.com. Existuje i několik televizních dokumentů mapujících zrod tohoto díla. Na ukázkou stačí snad krátký úryvek.

Jágr: Jak chladná pláň ledová.

Ledová plocha (ženský sbor): Můj, jsem tvá, můj, tvá

Jágr: Umiš být zrádná, zrádná, zrádná, pláni ledová.

Ledová plocha (ženský sbor): Jaromír, zachvívá se

Jágr: Já tě budu dneska krotit, pláni ledová.

Hráči: Hosana, máme Hašana, Hosana Hašana

Druhým titulem je obnovená „buffopera“ *Dobře placená procházka*, která měla premiéru 22. 4. 2007. Ačkoliv je toto dílo půvabné a nová instrumentace Marka Ivanovice je výborná, domnívám se, že i toto dílo se stalo známým zejména díky slavnému režisérovi Miloši Formanovi, který za scénografii k dílu získal dokonce cenu Alfréda Radoka roku 2007. Opera se proslavila také díky neméně populární dvojici Suchý Šlitr, která již v roce 1965 napsala svoji původní verzi této hry (v roce 1966 pak vydáno i jako TV film). V tomto případě se jedná o jakési spojení několika žánrů. Písničky obsazené v opeře mají spíše populární, nadlehčený charakter a dalo by se mluvit spíše o operetě, či opeře s prvky spíše muzikálovými. I tato nová inscenace je ke zhlédnutí na divadelním záznamu z roku 2009.

Předposledním titulem je opera „Zítří se bude“ od Jiřího Nekvasila (1962) a Aleše Březiny (1965), autora hudby k úspěšným filmům posledních let (Obsluhoval jsem anglického krále, Musíme si pomáhat, Knoflíkáři, Horem pádem, Kráska v nesnázích aj.). Hlavní roli ztvárnila legendární herečka a zpěvačka Soňa Červená. Dílo, které je sestaveno z citací ze soudních spisů a dobových dokumentů je v podstatě hudebním dramatem o Miladě Horákové.

„JUDr. Milada Horáková (25. prosince 1901 – 27. června 1950) byla česká politička, oběť justiční vraždy během komunistických politických procesů v 50. letech minulého století za vykonstruované spiknutí a velezradu. Byla jedinou ženou popravenou v rámci těchto soudních řízení. Díky své neústupnosti během soudního líčení se stala symbolem odporu proti totalitě vládnoucí komunistické strany.“⁸

Premiéra se uskutečnila 9. 4. 2008 v divadle Kolowrat. Stejně jako u předchozí Dobře placené procházky i zde preferuji názor, že ačkoliv je dílo samo o sobě velice kvalitní a hudební kritiky hovoří v drtivé většině kladně, o opeře ví většina lidí zejména díky televizním obrazovkám. Zpracování filmového záznamu představení se ujal známý režisér Jan Hřebejk v roce 2010.

A na závěr nelze opomenout operu Čarokraj, která je napsána na motivy knihy Mluvící balík (1974) od spisovatele, humoristy a zoologa Geralda Durrella (1925 – 1995). Autorem libreta jsou Ivan Arsenjev, Petr Forman a Radek Malý. O scénu a kostýmy se zasloužili Andrea Sodomková a Matěj Forman. A konečně režisérem je Petr Forman (1964). Tato pohádková zpěvohra je nejnovějším dílem skladatele a kamaráda Marka Ivanovice a byla premiérována s velkým úspěchem v roce 2012 v Národním divadle. Právě toto dílo je dostupné i mladé generaci, a proto by jeho zhlédnutí v rámci školy mohlo být dětem velkým přínosem pro jejich budoucí vztah k opeře.

Kromě faktu, že je dnešních operních skladatelů jako šafránu a že oper nevzniká takové množství jako v jiných epochách dějin hudby, musím přiznat, že velkou roli v této nemilé, opeře nepřející situaci, hraje také vznik nových hudebních proudů. Část obecnstva se odklání od sledování operní scény u nás a věnuje se hudbě jiných žánrů (tzn. muzikál, pop, rock, hip hop, punk atd.) a zbylí věrní diváci rádi zůstávají konzervativní a upřednostňují tedy díla známých autorů. Nejlépe však v původních klasických provedeních, bez inovace. Je nutné si bez iluzí přiznat, že to, co v dobách Mozarta, Smetany či Verdiho bylo považováno za populární, bylo zároveň hudebně velice kvalitní a poslechem náročné. Smysl nebyl v tom se pouze zalíbit, ale něco sdělit. V dnešní době se do popředí dostává konzum a s ním i nutnost přijímání hudebně chudých děl, které jsou nám servírovány s obrovským patosem v hávu vznešenosti na kanálech televize Nova.

⁸Milada Horáková. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 30. 6. 2009. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Milada_Horakova>.

2. Hudební výchova

2.1 Definice hudební výchovy

Obecně platným problémem je již samotný název, protože definice hudební výchovy se v literatuře objevuje až v 19. století. V té době se totiž ustanovují nové vědní obory, konstituují se obecné pedagogiky a z oborových systematik (včetně muzikologie) se stávají vědecké obory. Nově vzniklé disciplíně byl přisouzen název hudební pedagogika. Tento název pochází etymologicky ze slova řeckého původu a je odvozen z postavení v systému pedagogických disciplín. U označení disciplíny hudební pedagogiky se již od počátku setkáváme s určitou pojmovou nevyhraněností či mnohoznačností. Dokonce i Zdeněk Nejedlý a Otakar Hostinský při hledání vhodného překladu německého slova *Musikwissenschaft* (*Muzikologie*) nakonec zvolili termín „hudební věda“ (1905) a sami přiznali jistou terminologickou nepřesnost. Při výkladu etymologie slova pedagogika (tento pojem je odvozen z podstatného jména *tó paidíon*, což znamená *dítě* a slovesem *agein*, v překladu *vésti*) je zřetelný kladný vztah k výchovné složce. Hudební pedagog byl pokládán za člověka, který vedl děti a mládež, tedy i učitele a vychovatele k regionální integritě hudebního vývoje. Byl považován za důležitou osobu, která se snaží rozšířit stávající a tvořit nové hudební hodnoty, s cílem předávat poznatky nezbytné pro rozvoj plnohodnotného chápání a prožívání hudby.

2.2 Charakteristika hudební výchovy a pedagogiky

V malém slovníku základních hudebních pojmů je hudební výchova vysvětlena jako: „jedna ze složek estetické výchovy. Jejím posláním je výchova hudbou k hudbě. Podle míry specializace můžeme hudební výchovu rozdělit na výchovu všeobecnou (na základních školách), speciální (na zařízeních pro děti vyžadující zvláštní péči), specializovanou (na základních uměleckých školách) a profesionální (konzervatoře, AMU). Základem všeobecné hudební výchovy je výchova hlasová, pěvecká, intonační, rozvoj hudebně tvořivých schopností, poslechové zkušenosti a dovednosti.“⁹

⁹ HOLAS, Milan. AMU. *Malý slovník základních pojmů z hudební pedagogiky a psychologie*. 1. vydání. Praha: AMU, 2001. 75s. ISBN 80-85883-79-1.

„Hudební výchova je termín používaný nejen jako název předmětu, který se vyučuje na základních a středních školách, ale také ji můžeme definovat jako sociálně probíhající činnost usilující o hudební rozvoj jedince a zajišťující předávání hudby z pokolení na pokolení. Teoretickou reflexi této praxe představuje hudební pedagogika.“¹⁰ „Za obsah hudební výchovy považujeme výběr hudebního materiálu a komplex výchovných a vzdělávacích aspektů, které se podílejí na všestranném rozvoji jedince.“¹¹

Ve Slovníku české hudební kultury¹² je definován pojem hudební pedagogika jako: „Označení vědy, která studuje veškeré výchovné procesy či výchovně relevantní jevy spjaté s hudbou. Hudební pedagogika se vřazuje do oborových systémů muzikologie a obecné pedagogiky.“ Jiří Fukač¹³ popisuje hudební pedagogiku jako „odbornou aktivitu, s jejíž pomocí lidé bezprostředně poznávají a zprostředkovaně ovládají a optimalizují procesy přípravy lidského subjektu na osvojování hudby, jakož i procesy samotného formování hudebního subjektu.“

Milan Holas¹⁴ ve své knize píše, že „hudební pedagogiku můžeme také chápat jako otevřený systém realizace dynamiky subjekt-objektových vztahů při přijímání, zpracování a interpretaci širokého spektra poznatků o základních faktorech determinujících efektivitu procesu formování hudebního vědomí jedince, jeho schopností, dovedností a postojů k hudební kultuře jako celku“. V jeho slovníku základních pojmů¹⁵ je napsáno: „Pedagogika je hudební, společensko-vědní obor představující otevřený systém procesu přijímání, dekodování a předávání poznatků o základních faktorech formujících hudební vědomí jedince, jeho schopnosti, dovednosti a postoje k hudební

¹⁰ POLEDŇÁK, Ivan. *ABC Stručný slovník hudební psychologie*. Praha: Supraphon, 1984. 459 s.

¹¹ SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 2 : Na druhém stupni základní školy*. Praha: SPN, 1984. 320 s.

¹² FUKAČ, J., et al. *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997. 1035 s. ISBN 80-7058-462-9.

¹³ FUKAČ, Jiří, TESAŘ, Stanislav, VEREŠ, Josef. *Hudební pedagogika: Koncepce a aplikace hudebně výchovných idejí v minulosti a přítomnosti*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. 181 s. ISBN 80-210-2458-5

¹⁴ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004. 126 s. ISBN 80-7331-018-X.

¹⁵ HOLAS, Milan. *Malý slovník základních pojmů z hudební pedagogiky a psychologie*. 1. vydání. Praha: AMU, 2001. 75s. ISBN 80-85883-79-1.

kultuře jako celku. Tento systém je ovlivněn i společensko-historickými aspekty, které spolupůsobí na specifiku všech složek hudební výchovy a hudebního školství.“

„Do oblasti předmětu hudební pedagogiky je zahrnuta i hudební výchova se svým členěním na výchovu všeobecnou, výběrově specializovanou a profesionální, zajišťující hudební rozvoj jedince. Proto je nutné předmět hudební pedagogiky i samotnou hudební pedagogiku chápat v jednotě historické a systémové dimenze, tedy jako tzv. diachronně synchronní kontinuum a diskontinuum. Jinými slovy, fenomén hudební výchovy vykládáme jako vývojový proces a zároveň jako systém, který se za tímto vývojem skrývá, přičemž na různých časových průřezích se bude podoba a uspořádanost sledovaného fenoménu jevit různě. Ne vždy se totiž rozvíjejí všechny složky hudební výchovy rovnoměrně. Podobně můžeme chápat i hudební pedagogiku jako kognitivní reflexi tohoto hudebně výchovného procesu, neboli vědu, jejíž systém se v průběhu kontinuálního či nepřetržitého vývoje ustavičně mění.“¹⁶

2.3 Vývoj hudební výchovy

Hudba jako taková se provozovala již v pravěku, kdy pravěcí lidé vytvářeli z kostí první píšťaly a bicí nástroje. Již v dávnověkých civilizacích jako je Egypt, Babylon, Persie, Čína, Indie a Řím se hudbě věnovala značná pozornost, protože díky vývoji písemnictví, obchodu a hospodářství začaly vznikat první školy a právě v nich bychom našli první žáky učící se zpěvu nebo hře na nástroj. Nejmocnější říší bylo bez pochyby Řecko a právě v těchto místech se poprvé dozvídáme o pojmu *hudba*.

Až do počátku 5. stol. př. n. l. Řekové neměli samostatný pojem (slovní označení) pro hudbu. Existovala pouze slova "zpívat", "tančit", "hrát na kitharu", což vše bylo spojováno dohromady - tanec, zpěv, přednes epických básní i lyriky se neobešly bez hudby. V roce 476 př. n. l. se ve staré řečtině poprvé objevuje slovo *músiké*, což byl pojem sjednocující veškerá umění spjatá s hudbou a zpěvem, která byla na božském Olympu zajišťována Múzami - družkami boha Apollóna.

¹⁶ FUKAČ, Jiří, TESARŠ, Stanislav, VEREŠ, Josef. *Hudební pedagogika: Koncepce a aplikace hudebně výchovných idejí v minulosti a přítomnosti*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. 181 s. ISBN 80-210-2458-5

Řecká mytologie znala 7 respektive 8 Múz: Řekové rozlišovali umění zobrazivá (malířství, sochařství, architektura) a umění múzická – nezobrazivá. Právě umění múzická obhospodařovaly jednotlivé Múzy:

- I. Erató - Múza milostného básnictví (atribut lyra)
- II. Euterpé - Múza lyrické poezie (atribut aulos)
- III. Polymnia (Polyhymnia) - Múza náboženských zpěvů - pajanů a ód (atribut kithara)
- IV. Melpomené - Múza tragédia a sborového zpěvu (atribut tragická maska)
- V. Kalliopé - Múza epického básnictví
- VI. Kleió - Múza historie
- VII. Thaleia - Múza komedie (atribut komická maska)

K nim se někdy přidružovala ještě osmá múza:

- VIII. Uránia - Múza astronomie., I astronomie a hvězdopraectví bylo ve starém Řecku uměním

Odtud tedy pojem *musicé*. Co se ovšem hudební pedagogiky týče, nejvýznamnější roli hrály dva městské státy, a to sice Sparta a Atény.

Polymnia 1

Ve Spartě probíhala výuka na státních školách, které byly dokonce zčásti přístupné i ženám. Děti chodily do školy od sedmi do osmnácti let a obsahem učiva byla kromě trénování tělesné zdatnosti také hudba, zpěv a tanec. Tyto umělecké činnosti měly mimo jiné hlavně podporovat bojeschopnost válečníků. Výhodou spartánského systému byl jednoznačně fakt, že vzdělání a výchova byly veřejnou záležitostí.

Naproti tomu v Aténách byly školy zásadně soukromé a pro dívky nepřístupné. Chlapci navštěvovali školu po dobu dvanácti let – stejně jako ve Spartě od sedmi do osmnácti. Výuka byla rozdělena do tří stupňů. Na prvním stupni, který je v přirovnání k současnosti vlastně základní školou, se učili na *gramatistově škole* čtení, psaní, počítání a na *škole kitharistově* pak hře na loutnu, zpěvu, tanci a recitaci. Samozřejmě nechyběly ani sportovní aktivity a dětské hry. Středním stupněm byl tzv. *palaistron* neboli škola gymnastiky, kde se žáci do šestnácti let učili běhu, plavání, skoku, hodu oštěpem, zápasení atd. Od šestnácti let pak navštěvovali *gymnasion*, což byla v podstatě příprava na státní úřad a chlapci se zde učili filosofii, literatuře, gymnastice, společenskému chování a jízdě na koni. Od osmnácti do dvaceti let věku pak vykonávali *eufébie* neboli vojenskou službu, jejíž absolvování bylo stejně jako ve Spartě nedílnou součástí k získání státního občanství.

Ve starověku se výukou músiky zabývala velká část tehdejších myslitelů. Od Pythágora, který byl zakladatelem jedné z prvních škol, na kterých se kromě výuky hře na hudební nástroj a zpěvu také zkoumaly číselné poměry intervalů pomocí monochordu¹⁷, přes Sokrata a jeho žáka Platóna, který je autorem uceleného pedagogického systému, zabývajícím se základními otázkami výchovy a vzdělávání. I Platón založil vlastní filosofickou školu - tzv. *Akademii*, na které se snažil zkombinovat učení aténské a spartánské. Jeho následovníkem byl Aristoteles se svou školou *Lykeion* nebo také *Lyceum*, na které prosazoval za výrazné pomoci músiky a gymnastiky především mravní čistotu a harmonickou výchovu. Největším rozkvětem v oblasti pedagogiky je bez pochyby období *helénismu* (cca 4. – 1. st. př. n. l.). V té době byla založena škola *harmonická* – aristoxenovská, jejichž představiteli byli Aristoxenos z Tarentu a Didymos. Na rozdíl od čistě matematicky a spekulativně orientovaných

¹⁷ Tzv. Kánonická škola nebo též Pythagorova škola (6. st. př. n. l), která vycházela z čísla, jakožto základu vesmírného i hudebního řádu. Hudební systém odvozovala z matematických výpočtů dokládáných akustickým měřením na tzv. monochordu, což byl jednostrunný hudební nástroj.

kánoniků, kladli harmonikové větší důraz na praktickou sluchovou zkušenost. Dále škola *systematická* (Aristeides Quintilianus, Boethius, Cassiodorus), která se snažila sjednotit názor pythagorejců a příznivců Aristoxena. V neposlední řadě vznikla *Státní vysoká škola v Alexandrii*, kde se poprvé začal uplatňovat pojem *sedmero svobodných umění*.¹⁸ Tento systém můžeme rozdělit na dvě základní části: *trivium* - což jsou tři základní "nižší" disciplíny, potřebné k zvládnutí disciplín zbývajících –

- gramatika, což byla de facto latina, protože vzdělanci ve středověku mluvili zásadně latinsky,
- rétorika (řečnické umění)
- logika (umění logického myšlení a argumentace).

quadrivium – čtyři "vyšší" disciplíny:

- aritmetika
- geometrie
- astronomie
- musica

V Alexandrii (založené 331 př. n. l.) byl založen nejvýznamnější badatelský ústav *Múseion*, ve kterém na rozdíl od jiných soukromých múseí nepracovali pouze filosofové, ale zejména vědci a spisovatelé. Za zmínku stojí také astrologická observatoř, botanická zahrada či známá Alexandrijská knihovna, čítající přes 700 tisíc rukopisů na pergamenových svitcích.

Co se týče Říma, ten ve 2. stol. př. n. l. ovládl Řecko a řecká kultura tím pádem přešla prakticky jako celek do kultury římské, což platí i pro hudbu. Proto je vývoj hudební výchovy v Římě velice nekonstantní a z původní myšlenky elementárního vzdělání (čtení, psaní, počítání) včetně výuky zpěvu náboženských písní se postupně upustilo. Jako důležitou součástí všeobecných znalostí se oproti poezii, hudbě a tanci začala pěstovat rétorika (řečnictví), protože příprava státních úředníků do funkcí nesla s sebou nutnost vysoké úrovně vyjadřovacích schopností.

O zásadní a hlavní zlom ve vývoji pedagogiky se zaručila dvě data. Rok 313, kdy byl císařem Konstantinem I. a jeho spoluvladařem Lucinem vydán tzv. Edikt milánský,

¹⁸ Latinsky septem artes liberales. Tento termín označuje souhrn předmětů, které tvořily všeobecné středověké vzdělání. Systém byl navrhnout Martianem Capellou již v roce 415. Poprvé o něm padla zmínka v jeho díle *De nuptiis philologiae et Mercurii* (Svatba filologie s Merkurem).

resp. *Milánské ujednání*, které umožňovalo všem lidem právo svobodné volby v otázce víry. Zjednodušeně řečeno bylo uznáno křesťanství. A rok 425, kdy byly zestátněny veškeré římské školy a byly ustanoveny předpisy o organizaci, chodu a řízení škol.

Hudba středověku byla orientována křesťanským směrem a měla ve společnosti velmi vysoké a důležité postavení, protože byla součástí křesťanské neboli liturgické bohoslužby. Hlavní doklady jsou především o oficiální, tedy křesťanské hudbě, podporované a šířené církví a vysokou světskou šlechtou. Hlavním těžištěm tohoto období je bez pochyby gregoriánský chorál – soubor bohoslužebných, jednohlasých zpěvů katolické církve. Díky němu totiž vznikly první hudební formy. Vyvinuly se ze čtení evangelií a žalmů, z antifon, hymnů, sekvencí, litanií a pašijí. Psaly se první knihy, ve kterých jsou zaznamenány první neумы (noty) - graduál (obsahující zpěvy ke mši), antifonář (obsahující zpěvy officia), žaltář (obsahující zpěvy žalmů) a misál (obsahující rovněž zpěvy ke mši, avšak jen texty, bez not). Jistěže vedle této "oficiální hudby" existovala ve středověku i hudba lidová, taneční a zábavná. Přímé doklady o ní však nejsou téměř žádné, protože se nezapisovala, šířila se pouze ústní tradicí a navíc byla církví často pronásledována jako nástroj hříchu.

Vznikaly křesťanské školy, které sloužily nejen pro děti, ale i pro dospělé. Důležitou osobou, která se snažila o propojení *Sedmera svobodných umění* a nových církevních dogmat byl např. sv. Augustin nebo např. Giudon z Arreza (991/992 – 1050), který se zasloužil o vznik systému solmizace.

Vedle klasických škol, katedrálních škol a univerzit byly důležitými středisky středověké vzdělanosti a tudíž i kultury také kláštery. Celkově se pak dělilo učení pro dvě vrstvy žáků: Na mládež učící se kněžskému povolání, kteří navštěvovali tzv. *Scholu interna* a na žáky, kteří se nechtěli vydat cestou církve – tzv. *Schola externa*. „Uvedme například benediktinský klášter v Montserratu, u nás klášter v Rajhradu a školy chrámové (v Čechách například při Chrámu sv. Víta v Praze).“¹⁹

Na území dnešního Česka se první zmínky o hudební výchově objevují v sedmdesátých letech devátého století na vyšší slovanské škole Metodějově. Úplně první školou, na které se vyučovalo latinskému liturgickému zpěvu římskému, byla v 10. století

¹⁹ HOLAS, Milan. AMU. *Malý slovník základních pojmů z hudební pedagogiky a psychologie*. 1. vydání. Praha: AMU, 2001. 75s. ISBN 80-85883-79-1.

věhlasná škola v Budči u Slaného. Zpěvu tam učili Němci, mezi nimi učitel Uenno, jehož hlavním učivem byl zpěv žalmů. Později přibyla ještě škola Pražská a škola při již výše zmíněném moravském klášteře Rajhrad, která byla založena v roce 1045. „Důležitá reforma zpěvu je zaznamenána ve 13. století v chrámu sv. Víta v Praze. Děkan Vít tam zřídil první pěvecký sbor u nás, složený z vikářů, a placený sbor bonifantů (boni fantes – dobří žáci), složený z chlapců. Ten byl pak koncem století napodoben dvanáctičlenným sborem bonifantů při chrámu na Vyšehradě.“²⁰

Díky rozvoji měst, řemesel a obchodu začaly v 12. století vznikat univerzity, jakožto sdružení žáků a kantorů.²¹ Za zmínku stojí např. univerzita v Bologni, Oxfordu, Paříži, Neapoli, Cambridge a samozřejmě také Univerzita Karlova, založena roku 1348 v Praze. Byly založeny školy městské, tzv. partikulární, na kterých se na prvním stupni (dva až tři roky) vyučovalo čtení, psaní, počítání a základy náboženství a na druhém stupni (pět let) pak sedmero svobodných umění, včetně chrámového zpěvu, na který byl kladen velký důraz. Vznikaly první školní řády určující co, a kdy se bude vyučovat. Nejznámějším je Řád Petra Kodocilla z Tulechova, rektora univerzity Karlovy z roku 1586. V něm je psáno, že v první třídě se žáci měli učit latinským, německým a českým písním, ve druhé a třetí třídě solmizací a pravidlům músickým a ve čtvrté třídě pak hudbě instrumentální. Hudební výchova se stala dokonce druhým nejdůležitějším předmětem, hned po latině. Žáci zpívali tak dobře, že vystupovali při různých kulturních aktivitách města. Velkou zásluhu na rozvoji hudebnosti českého národa mají také literátská bratrstva (spolek přátel umění literárního). Členové byli katoličtí i nekatoličtí muži, kostelní zpěváci, kteří spolupracovali s kantory a sbormistry a díky nimž jednotlivé školy získaly značné finanční prostředky pro provoz a nákup vybavení.

Renesance přinesla významné změny v životním slohu, v myšlení a v kultuře jako celku. Měšťanstvo, společensky doposud nepriviligovaná vrstva (ve srovnání se šlechtickou třídou), se začalo postupně domáhat zlepšení a zvýraznění svého společenského postavení, které by odpovídalo jeho silicím postavení ekonomickému. Neurození, přesto bohatí měšťané - řemeslníci, obchodníci, bankéři – se rozhodli investovat do vzdělání, dříve dostupného pouze šlechtě a kněžím a díky tomu: „Vedle

²⁰ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. 1. vydání. Miloš Pohl. Praha 1, Palackého 1: Supraphon, 1973, 240 s.

²¹ Univerzita pochází z latinského slova *universitas* – všeobecnost, společenství, kolegium.

mocné vrstvy neurozených boháčů vzniká i důležitá vrstva neurozených vzdělanců – tzv. „aristokratů ducha“, kteří razí heslo „nobilis non nascitur sed fit“ (ušlechtilým se člověk nerodí, nýbrž stává).“²² Moc římské církve slábla, především proto, že nová vrstva vzdělaného lidu přestala slepě věřit v některá náboženská dogmata. Nejen v českých zemích byla citelná jistá reforma. Dokladem byl v první polovině 15. století vznik husitství a později také *Jednoty bratrské* v Čechách, od počátku 16. století pak reformace v Německu – zakladatel protestantismu Martin Luther, který mimo jiné navrhoval povinnou docházku s vyučováním v mateřském jazyce nebo Johann Sturm, který jako první zavedl střední školy s hromadnou výukou. V Anglii se v roce 1534 Jindřich VIII. odtrhl od Říma a založil anglikánskou církev a v téže roce byl založen *Jezuitský řád* (Societas Jesu) jako jeden z nástrojů boje katolické církve proti reformaci.

Právě biskup již zmíněné Jednoty bratrské Jan Blahoslav dbal o zdokonalování výuky hudební výchovy, a proto roku 1558 vydal v Olomouci úplně první učebnici zpěvu u nás *Musicu aneb knížku zpěvákům náležitě zprávy v sobě zavírající*. Tento spis „podává jasně, systematicky a jazykově přehled veškeré hudební teorie 16. století, získané z rozšířených cizích spisů. Druhé zachované vydání Musiky (Ivančice 1569) doplnil Blahoslav dvěma Přídávky (Zprávy některé potřebné těm, kdož chtějí dobře zpívat; Naučení potřebná těm, kteříž písňe skládati chtějí), z nichž úvodní je první českou učebnicí zpěvu.....a nabádá v ní kůrové kantory k píli a houževnatosti ve výuce zpěvu, což je nutné zvláště při nedostatku nadání.“²³

Vedle toho jezuité zřizovali bezplatné veřejné řádové školy a internáty. „Výuka na jezuitských kolejích měla dva stupně (nižší, šestiletý a vyšší, tříletý). Na těchto školách se vyučovalo podle pevného učebního plánu a učebních osnov metodicky konkretizovaných v přípravách na hodinu. Zvláštní pozornost věnovali učitelé na jezuitských školách i otázkám jazykové kultury, vedení pedagogických deníků, vzájemným hospitacím a školní inspekci. Do struktury vyučovacího procesu zařadili jezuité přestávky, dbali i o estetický vzhled školy.“²⁴

²² JAROMÍR HAVLÍK. *Skripta k maturitě*. Praha, 2005.

²³ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. 1. vydání. Miloš Pohl. Praha 1, Palackého 1: Supraphon, 1973, 240 s.

²⁴ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004. 126 s. ISBN 80-7331-018-X.

Mezi hlavní představitele, kteří se zasadili o rozvoj vzdělání v té době, patří ještě například ve Španělsku Juan Luis Vives, ve Francii Francois Rabelais a Michael Eyquem de Montaigne, nebo v Itálii humanista Vittorino de Feltre a jeho „*la casa giocosa*“ v překladu dům radosti neboli *škola v přírodě*. Vývoji pedagogiky značně napomohl také vynález knihtisku cca v roce 1450. S tím souvisel také rozvoj kritického a analytického myšlení (Erasmus Rotterdamský 1465 - 1536, vlastním jménem Gerrit Gerritszoon, holandský myslitel, kterýrazil teorii, že neúčinnějším prostředkem proti společenskému zlu je vzdělanost.) Prudký rozvoj umělecké činnosti ve všech oblastech měl za následek, že se zvýšil také počet lidí, kteří si umělecká díla objednávali na zakázku. Hodnota hudby se zvýšila a její funkce náhle nebyla pouze výchovná a náboženská, ale také estetická.

Jan Amos Komenský (1592 – 1670) – nejvýznamnější osobnost nejen českého, ale i evropského školství v 17. století, poslední biskup Jednoty bratrské, myslitel, spisovatel a filosof. Po studiích na latinské škole v Přerově studoval na akademii v Herbornu a v Heidelbergu v Německu. Po ukončení studií působil převážně v Přerově jako učitel a jako duchovní správce ve Fulneku. Později pak v polském Lešnu a ve Švédsku. Poslední léta života strávil v Amsterdamu, kde také zemřel. Největším přínosem pedagogickým je bez pochyby *Didactica magna* (Velká didaktika – tj. umění umělého vyučování), spis pedagogických metod, ve které se píše, že výchovu lze rozdělit do čtyř stupňů po šesti letech:

1. do 6 let mateřská škola (klín mateřský)
2. do 12 let povinná školní docházka v mateřském jazyce (chlapectví)
3. do 18 let latinské školy, gymnázia (jinošství)
4. poté univerzity (mužný věk)

Stanovuje tu obecně platné vyučovací zásady, a to sice, že učit se musí od mládí, školní docházka musí být povinná, vyučování by mělo být názorné. Minimální vzdělání je absolutní nutností. Důležité je neopomenout přiměřenost látky k věku a vše se snažit převádět do praxe. Vyučovat od jednoduššího ke složitějšímu a stále látku opakovat. Žák by měl být současně učitelem a vyučování by mělo být zábavné. Ve svých dílech nabádal lid k hudbě. Např.: v úvodu díla *Informatorium školy mateřské* napsal: „*Musica maxima naturalis est*“ – neboli hudba je nám nejpřirozenější či také: „Miluje každý člověk muziku, protože harmonie hlasů jest uším pastva libá“. K úvodu Amsterdamského

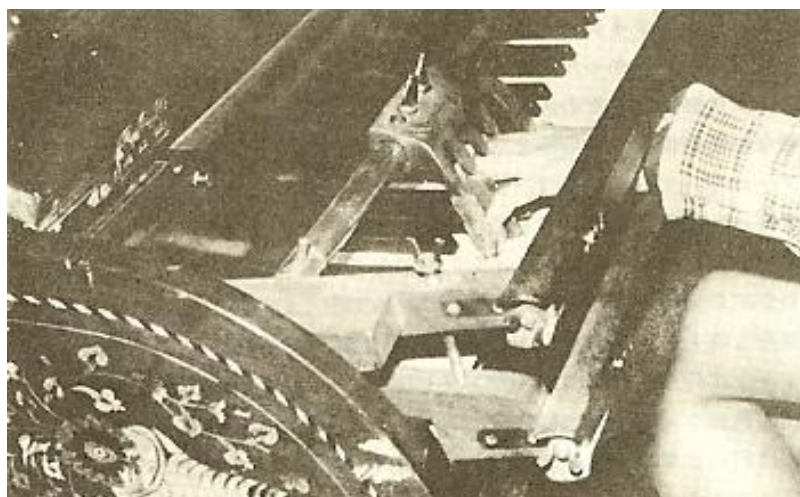
kancionálu přidal toto: „Nic tak nepovznáší jako zpěv“ a v dalších kapitolách pak píše: „Každý má zpívat celým srdcem“.

V období hudebního baroka a nastupujícího klasicismu se dá říci, že hudební výchově i pedagogice se velice dařilo. Dokonce natolik, že anglický spisovatel Charles Burney (1726 – 1814) napsal o hudebním dění na území Česka toto: “Shledal jsem posléze, že nejednou v každém větším městě, ale také ve všech vesničkách, kde jen je triviální škola, učí se chlapi i děvčata hudbě. V Německém Brodě, Jeníkově, Čáslavi, Českém Brodě i jinde jsem takové školy navštívil, a zvláště v Čáslavi, vzdálené jednu poštovní stanicí od Kolína, jsem jí poznal zblízka. . . přišel jsem do školy, která byla plná dětí, chlapců i děvčat od 6 do 10 nebo 12 let; děti četly, psaly, hrály na housle, hoboje, fagoty a na jiné nástroje. Varhaník měl v pokojíku ve svém domě 4 clavichordy, a na každém cvičil malý chlapec. . . Rovněž v Lovosicích, asi 2 nebo 3 stanice od saských hranic, je hudební škola, kterou navštěvuje více než 100 chlapců a děvčat: hudbě se učí, kdo si jí zvolí. . . Češi mohou být nazváni vzdělanými, protože dovedou číst, a stejně jsou vynikajícími hudebníky, protože dovedou hrát na hudební nástroje, obojí je jednou z hlavních složek všeobecného vzdělání.”²⁵

V 18. století se o rozvoj pedagogiky ve světě zasloužily významné osobnosti jako např.: Jean Jacques Rousseau, Johann Heinrich Pestalozzi a Johann Friedrich Herbart, který vytvořil 2 cíle výchovy – nezbytné (aktivity, charakter, zájmy) a možné (výběr povolání). Výchovný proces rozdělil na 3 části – vedení, vyučování a mravní výchovu a stanovil 4 základní stupně výuky – jasnost, asociace, systém a metodu. Tento systém značně ovlivnil školství až do druhé poloviny 19. století. U nás oproti tomu, měla takřka výlučné postavení ve vzdělání církev – ovládala prakticky veškeré střední a vysoké školy a měla tudíž vliv i na základní hudební vzdělávání mnoha profesionálů, což v té době byli právě učitelé. Z tohoto postavení církve plyne, že silný podíl na hudební produkci a celkovém hudebním životě v českých zemích měla v období klasicismu hudba chrámová. Až v 50. letech 19. století se podařilo tento stav změnit díky Marii Terezii, která podřídila střední školy státnímu dozoru a zřídila nejvyšší školský úřad. Zavedla povinnou školní docházku a uvedla v platnost Felbigerův návrh školního řádu (Allgemeine Schulordnung). V období vlády Josefa II. se zlepšily i hospodářské poměry učitelů. Z dřívějšího kantora,

²⁵ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. 1. vydání. Miloš Pohl. Praha 1, Palackého 1: Supraphon, 1973, 240 s.

který byl především člověkem pečujícím o zvelebení chrámové hudby, učícího zejména zpěv, hudební teorii a harmonii, z kantora, který byl chudým poddaným vrchnosti, se náhle stal všestranný vyučující, který neučil zpívat děti pouze v kostele a na kúru, ale i ve školách. Pozice hudební výchovy se značně zesvětšuje, což je patrné zejména v písňové tvorbě Jana Jakuba Ryby (1765 – 1815), který byl vůbec prvním „novodobým“ vlasteneckým učitelem doby osvícenské. V roce 1811 byla založena *Pražská konzervatoř* a v roce 1830 pak *pražská varhanická škola*. Hned rok na to, začal v soukromém hudebním ústavu pracovat Josef Proksch, učitel B. Smetany, který ač byl od svých třinácti let slepý, stal se velmi oblíbeným a velmi vyhledávaným kantorem. V roce 1847 vyučoval dokonce 74 žáků a 4 učitele! Používal tzv. Logierovu²⁶ metodu výuky hry na klavír. Ta spočívala v teoretických cvičeních, hraní ve skupinách a hlavně pak v používání zvláštního přístroje *chiroplastu*, který pevně držel prsty při úhozu na klaviaturu.

Chiroplast 1

Nesmíme opomenout ani *Žofínskou akademii*, na které působil např. František Škroup nebo Josef Leopold Zvonař, který se jako první u nás proslavil metodikou zpěvu a založil na akademii devíti měsíční kurz pro učitelky klavíru a zpěvu. Za zmínku stojí také lidová akademie *Budeč*, která byla založena v roce 1842 na Novém Městě v Praze. Název byl inspirován tradicí, podle níž mělo být přemyslovské hradiště Budeč sídlem nejstarší školy v Čechách a tato škola se věnovala převážně školení a vzdělávání učitelů.

²⁶ Johann Bernhard Logieri (1777 – 1846) – Berlínský pedagog, skladatel a inovátor.

Ve světě vznikaly první učebnice hudební výchovy (dále jen HV), ve kterých byly k nalezení kromě učiva také návody na členění učebního materiálu a systémový rozvoj hudební pedagogiky. Rozvíjela se myšlenka „hudba hrou“ a díky Fridrichu Fröbelovi vznikl první ústav dětských her. V Německu působil Adolf Diesterweg, který se zabýval vzděláváním učitelů a organizací školské politiky. Vydával *Rýnské listy pro výchovu a vyučování*, ve kterých nabádal k harmonickému rozvoji člověka, na základě samostatnosti a spontánnosti. Důležitým faktorem, který je nutno si uvědomit, jsou kulturní podmínky. Z pohledu dějin hudby se nacházíme v novoromantismu, tedy v časech, kdy *individualismus* vycházející z pocitu svobodného člověka, člena demokratické občanské společnosti, měl důležité postavení. První výrazné náznaky tohoto životního i uměleckého postoje přináší už Beethoven, který byl svým okolím ještě stále vnímán jako podivín. V generaci bezprostředně následující se tento pocit a postoj začal rychle a všeobecně šířit. V případě individualismu uměleckého jde také o potřebu originality, jedinečnosti, neopakovatelnosti, nenapodobitelnosti.

V polovině 19. století přišel s novátorskou myšlenkou tzv. *pedagogické laboratoře* Lev Nikolajevič Tolstoj, kterýrazil teorii, že by výchova, obsah hodin i docházka měla být volná. Napsal vlastní čítanku a vedl dokonce svůj časopis *Jasnaja Poljana*. Stejně tak Angličan Herbert Spencer považoval memorování encyklopedických znalostí za zbytečné a kladl větší důraz na výchovu rozumovou, mravní a tělesnou. Jeho názorem bylo vést žáky k potřebným poznatkům, které by využili ve své profesi. Podporoval výuku přírodních věd a všech vhodných předmětů týkajících se ekonomiky, psychologie apod. Bohužel neměl takové pochopení pro hudební výchovu, kterou chápal poněkud podřadně. Stejně tak John Dewey bral školu poněkud volnomyšlenkářsky a zrušil systém vyučovacích hodin jednotlivých předmětů. Naproti tomu se v Rakousku Uhersku pěstoval neofolklorismus²⁷ díky Leoši Janáčkovi, který, jak známo, vedl dlouhou dobu spolek Besedy brněnské a po studiích v zahraničí založil varhanickou školu v Brně. Vznikla *Nová metoda u vyučování zpěvu* od Františka Pivody, která byla vůbec první ucelenou českou hudebně-výchovnou metodou minulého století u nás a navazovala na *Návod k vyučování zpěvu na školách obecných a měšťanských* z roku 1890. Díky Otakar

²⁷ Neofolklorismus je významný umělecký proud, který se začal rozvíjet již od přelomu 19. a 20. století zásluhou několika významných skladatelských osobností - nejvýznamnějšími představiteli jsou Leoš Janáček, Béla Bartók, Zoltán Kodály. Vyznačoval se zvýšeným zájmem o hudební folklor jako o zdroj nových, ještě nevyčerpaných vyjadřovacích prostředků moderní hudby.

Hostinskému se na hudební výchovu začalo pohlížet jako na vědní obor, zasahující také do oboru estetiky. Jeho teorie se dá shrnout do těchto vět: „Nemysleme si, že se dětem musí vždy jen líbit to, co se líbí nám. Zkušení pedagogové sice varují: nesmíme se dáti ovládat zájmem dětí – a v zásadě mají pravdu. Ale zkušení pedagogové také vědí, že možno, ba nutno vycházeti ze zájmu toho, že dlužno zpočátku přistoupiti na něj a navazovati, abychom odtud mohli bezpečně kráčet jinam. Sympatie a důvěry nezískáme si nikdy negací všeho toho, co dítěti milé bylo předtím.“²⁸

„Rokem 1869 (podle Základního říšského zákona) byl zaveden zpěv jako povinný předmět do škol obecných, měšťanských a nižších reálných po jedné hodině týdně..... Vlastní náplň předmětu byla rozepsána až v ministerském nařízení z roku 1874 takto: *„Buzení hudebního sluchu, vzdělávání libozvuku, ušlechtnění srdce, oživení vlastenecké lásky; uschopnění žáků k přednášení jednoduchých písní se zvláštním zřetelem k národním písním.* Od 4. ročníku požadovala se *„znalost not a zpívání snadných písní podle not, jednoduché písně se cvičily podle sluchu.“* Tyto osnovy platily až do roku 1915.“²⁹ Jak vidno z předchozího citátu, hudební vzdělání znamenalo pro český lid mnoho. Touha uplatnit národní a i lidové písně ve školách vedla v posledních letech 19. století až ke sběratelské vášni, která pomohla rozpoznat a uchovat jednotlivé zvláštnosti a specifičnosti písní. Národní hrdost, kterou lidé v té době cítili, značně prospěla hudebnímu světu obecně. Dokladem je i fakt, že ačkoliv byla výuka HV na gymnáziích nepovinná, většina žáků ji s radostí absolvovala. Mimo výše zmíněné školy vznikaly také hojně ústavy soukromé a školy spolkové hudební.

Ve 20. století se pohled na doposud zavedené principy hudební výchovy a pedagogiky značně rozmělnil. „Rysy vývoje pedagogiky 20. století byly kritika herbatismu a pedagogický reformismus spočívající mimo jiné ve snaze o novou koncepci výchovy i vzdělání preferující zejména pedocentrismus (dítě se stává „středem pozornosti“), jakož individuální cíle výchovy, zdůrazňující samostatné učení žáků (např. Daltonský plán nebo Winnetská soustava v USA).“³⁰ Rozpory, které panovaly v pohledu na výuku HV, jsou patrné například u německého pedagoga Maxe Battkeho a původem

²⁸ HOSTINSKÝ, Otakar. *O umění*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1956, 686 s.

²⁹ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. 1. vydání. Miloš Pohl. Praha 1, Palackého 1: Supraphon, 1973, 240 s.

³⁰ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004. 126 s. ISBN 80-7331-018-X.

rakouského pedagoga Jacquese Dalcrozyho. Battke, zabývající se zejména vývojem hudební paměti, používal solmizaci a aplikoval jí i na harmonickou a melodickou stupnici. Jeho metoda primavista³¹ stavěla na názoru, že zpěv by měl hrát stejně důležitou roli jako jakýkoliv jiný předmět. Trval na tom, že systematickou a vytrvalou prací může každý jedinec dosáhnout vysokého stupně hudebnosti. Propagoval hudební diktáty a mnohá sluchová a intonační cvičení. Naproti tomu Dalcrozova metoda byla zaměřena převážně na rytmická cvičení. Ve světě se prezentoval názorem, že člověk má vrozený smysl pro pohyb a rytmus, nedovede však pohyby s rytmem správně kombinovat. Zasadil se tedy značnou měrou o vývoj tzv. rytmické gymnastiky. Vznikal nespočet směrů:

- Experimentální pedagogika, využívající psychologické analýzy a testů inteligence (Edward Thorndike, Adolf Binet).
- Pragmatická pedagogika, vycházející z myšlenek Johna Deweye (člověk nežije, aby myslel, ale myslí, aby žil).
- Sociologická pedagogika, navazující na odkaz Herberta Spencera (Emile Durkheim, Paul Natorp, Paul Barth).
- Kulturní pedagogika, znovu přijímající myšlenky Immanuela Kanta a rozvíjející systém hodnot (Marburská, Jihoněmecká – bádenská škola, Wilhelm Dithley, Eduard Spranger).
- Esencialistická pedagogika v USA, snažící se o nalezení minima učiva, které by žáci měli zpracovat a využít v reálném životě.
- Existencialistická pedagogika, kladoucí důraz na výchovu jedince jako na svobodnou a autentickou osobnost. Člověk tvoří sám sebe, volí si svou existenci, sám si vytyčuje cíle. (Martin Heidegger, Jean Paul Sartre).
- Waldorfská škola, vycházející z pedagogických zásad Rudolfa Steinera, myslitele a antroposofa³²

³¹ Z italského prima – první; vista – pohled; tedy volně přeloženo: ze čtení z listu

³² Antroposofie je duchovní věda odvozená od theosofie, nabízející mystický vhled do podstaty člověka a přírody. Člověk sestává z 3 částí – fyzické, duševní a duchovní. Založil ji právě R. Steinerem a název je odvozen z řeckého anthrópos - člověk ; sofia – moudrost. V praxi je tento směr využíván při výuce pacientů s duševními poruchami. V medicíně – v kombinaci s alternativní, homeopatickou a bylinkářskou medicínou a v etickém bankovníctví jako sociální alternativa bankovních půjček a investic. Antroposofická společnost má mezinárodní sídlo v Dornachu ve Švýcarsku.

Rovněž v naší vlasti dochází k velkému rozmachu hudební pedagogiky. Díky nové ústavě z roku 1867 bylo veškeré školství vedeno státem, nikoliv církví a postavení kantora tedy ztratilo dřívější spojitost s duchovními obřady a obecně s církví. Děti do čtrnácti let byly povinné navštěvovat osmiletou obecnou (5 let) a měšťanskou školu (3 roky). Zásluhou zakládání mnoha pěveckých spolků (Hlahol, Svatopluk, Beseda brněnská, Orlice, Moravan) vznikly také první veřejné české hudební spolkové i soukromé školy.

V současné době se rozvíjí nespočet metod, podle kterých se na školách vyučuje. Za nejvýraznější a nejpřínosnější osobu považuji Carla Orffa a jeho „Schulwerk“³³, díky kterému se dítě za pomoci mnohých rytmických a hudebně pohybových cvičení učí hudebně tvořivému myšlení. V roce 1961 vznikl v Salzburgu 1. Orffův institut, na kterém jsou rozvíjeny metody výuky za pomoci zvonkoher, xylofonů a metalofonů (tzv. Orffových nástrojů). Dalším pedagogem a skladatelem, který přispěl k rozvoji dnešní pedagogiky, je maďarský skladatel Zoltán Kodály, který používal solmizační metody „Tonika Do“ a snažil se rozvíjet hudební paměť a představivost pomocí zpěvu. S rozvojem rytmického cítění je spojováno také jméno francouzského telegrafisty, violoncellisty, pedagoga a skladatele Maurice Martenota, který vymyslel metodiku založenou na vytleskávání a taktování rytmických figur, slov a říkadel.

Shinichi Suzuki přichází s novými idejemi vycházejících z poslechu profesionálních nahrávek. Jeho hlavním cílem je vést i méně talentované děti k hudbě a to od nejtělejšího dětství (cca už od 3 let). Žáci se učí hrát z paměti a jednotlivé vyučovací hodiny jsou doprovázeny rodiči. Oproti Suzukiho metodě, ve které figuruje pouze učitel, rodič a žák, je metoda Genichio Kawakamiho úplným opakem. V Tokiu, kde byla založena první škola firmy Yamaha³⁴, se praktikuje výuka skupinová a rozvíjí tak nejen všeobecnou hudebnost, ale i vědomosti z oblasti harmonie a kontrapunktu.

Zájem hudebních pedagogů o nové metody je natolik veliký, že vznikají nadnárodní korporace a společnosti, díky kterým si mohou učitelé navzájem předávat důležité informace a poznatky. Nejdůležitějšími jsou například:

³³ Což je směr, používaný pro výuku hudební výchovy, která propojuje hudbu, pohyb, drama a řeč a formou dětských her napomáhá rozvoji muzikality a hudebnosti dítěte. Schulwerk znamená doslova práce školy.

³⁴ Japonská obchodní společnost založena v roce 1887, vyrábějící převážně motocykly, výbavu pro motorové sporty, hudební nástroje – keyboardy, zobcové flétny, elektronické smyčcové nástroje, bicí atd.

- ISME (Mezinárodní společnost pro hudební výchovu)
- ISCED (Mezinárodní společnost pro standardy a klasifikace vzdělání)
- EAS (Evropská asociace pro školní hudební výchovu)
- ESTA (Evropská asociace učitelů smyčcových nástrojů)
- SUSN (Sdružení učitelů smyčcových nástrojů – ČR)
- EPTA (Evropská asociace učitelů klavíru)
- ECHA (Evropská asociace pro vysoké nadání)
- ČHS (Česká hudební společnost)
- ČSHV (Československá společnost pro hudební výchovu)

2.4 Hudební výchova u nás před sto lety

V době první republiky se u nás požadovalo, aby nejen na základních, ale i na středních a odborných školách učil kantor s vysokoškolským hudebním vzděláním a aby hudební výchova byla zavedena jako povinný předmět. Na nižším stupni škol (ZŠ) byly 3x půl hodiny zpěvu týdně, na vyšším 2 hodiny týdně. Na středních školách potom v prvním až šestém ročníku 2 hodiny týdně, v septimě a oktávě pak 1 hodina týdně. Učitel hudby byl zrovnoprávněn s učiteli ostatních předmětů. Velká většina hudebních škol byla soukromá, udržovaná správní osobou (město, spolek) či jednotlivcem. Jedinými veřejnými školami byly konzervatoře (pražská zestráněna v roce 1919) a varhanické školy. V. Helfert³⁵ vydal v roce 1930 knihu *Základy hudební výchovy na nehudebních školách* a stanovil také nový systém požadavků pro školskou praxi, ze kterého vycházely střední školy, ba dokonce i některé měšťanské školy. Vedle tonální metody se začínala uplatňovat metoda intervalová. Využívalo se nápěvků, žáci byli vedeni k aktivitě a umělecké tvořivosti. Vyučovací postup na občanské škole, dalo by se tedy říct jakýsi rámcový vzdělávací program, byl rozdělen do pěti fází na prvním stupni. Cvičení dechové, sluchové, hlasové, intonační a rytmické. Na vyšším stupni se pak kantoři zmiňovali o skladatelích a jejich dílech. Na střední škole se přidal ještě rozbor a

³⁵ Vladimír Helfert (1886 – 1945) byl profesorem hudební vědy na Masarykově univerzitě. Dal hudební výchově pevný vědecký základ a usiloval o socializaci umění – tedy dát hudbu všem bez rozdílu.

poslech některých skladeb. Novým prostředkem k získání mládeže pro hudbu ve 30. letech bylo zakládání sborů. Na konci třicátých let jich bylo dokonce tolik, že bylo nutné vydat i 1. publikace o vedení a řízení sboru. Příchodem gramofonové desky a rozhlasu (1923) se zesílil vliv zábavného písňového repertoáru, filmových šlágrů. Hudební pedagogové se k tomu stavěli různě. Někteří považovali situaci za přirozený vývoj, většina však měla opačný názor. Jak píše R. Svoboda: „*Zlobíme se na děti, že zpívají odrhovačky. Co mají zpívat, když jim škola nedala dost písní, které by mohly místo odrhovaček zpívat?*“³⁶ Jak patrně, začínala mít škola poměrně slabý vliv na děti, to však jen pouze proto, že význam lidové písně pomalu upadal. To, co bývalo moderní kdysi, náhle znělo zastarale.

Mimo jiné vzniká nespočet časopisů, které jsou přímo zaměřené jen na HV, tedy již ne pouze odborné časopisy, nýbrž časopisy zabývající se pouze hudbou. (např. Hudební výchova, Hudební besídka, Hudební národ). V období druhé světové války se vývoj HV z důvodu bojů a nesnadného přístupu k hudebním materiálům a učebnicím téměř pozastavil. Po válce se však situace opět zlepšila a v roce 1948 byla zavedena povinná devítiletá docházka, čímž se sjednotila veškerá mládež z bývalých obecných, měšťanských a nižších středních škol. Podmínky po válce volaly po obnově hudební pedagogiky. Byly proto zřízeny vysoké hudební školy v Praze a Brně, městské a spolkové školy byly zestátněny a pomalu se přestalo pěstovat soukromé vyučování hudby (dle císařského zákona z roku 1850 totiž mohl vyučovat hudbu prakticky kdokoliv znalý základních pojmů v hudbě!!). Ačkoliv bylo po válce velmi málo zdrojů a pedagogové byli nuceni čerpat ze starých učebnic ba dokonce z hudebních časopisů, přesto můžeme tuto dobu považovat za začínající zlatou éru HV u nás. „Záleží nám jistě na odstranění minulého názoru na hudbu jen jako předmět společenské zábavy a rozptýlení. . . hudba jako rovnocenná složka vzdělání, vedle vědy, techniky, duchovní a tělesné kultury. To je jediná cesta k převýchově obecnstva od planého požitkářství a myšlenkové pohodlnosti ke správnému chápání toho, co nám svými výtvoři říkají největší géniové lidstva.“³⁷ Na gymnáziích bylo tedy dvou hodin HV týdně až do oktávy, pouze na technických odděleních po jedné hodině. Kromě toho byly od šesté do osmé třídy zavedeny dvě

³⁶GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. 1. vydání. Miloš Pohl. Praha 1, Palackého 1: Supraphon, 1973, 240 s.

³⁷ PLAVEC, Josef. Hudební příprava obecnstva od školy. *Divadlo*. 1943, 3.

hodiny nepovinných hudebních kroužků (pěvecký sbor, orchestr, komorní sbor, teoretický kroužek). Tato pozitivní situace však netrvala dlouho a od roku 1953, kdy byla zavedena jednotná škola, se počet hodin zredukoval na jednu a na vyšším stupni se HV vyučovala pouze do šesté třídy gymnázia. V letech 1953 – 1960 byla devítiletá docházka dokonce zkrácena na osm let. Tato degradace měla za následek zaktivizování celé řady obhájců HV jako např.: J. Plavce, Z. Nejedlého, B. Štědrone, V. Holzknechta, A. Cmírala či Ivana Poledňáka. V padesátých letech byla situace přímo zoufalá. HV na pedagogických fakultách v Plzni, Českých Budějovicích a Olomouci byla úplně zrušena! Na vyšších odborných školách v Opavě a v Ústí n. Labem nebyla vůbec zavedena. Na pedagogických fakultách v Praze a Brně bylo povoleno přijmout do prvního ročníku pouze 6 – 8 posluchačů. Příčinou tohoto stavu byly argumenty laiků (ba i odborníků), se kterými se potýkáme i dnes. Způsobila to mylná představa a chápání podoby a obsahu předmětu. Neodborníci totiž vnímali předmět „jako čistě rekreační, oddechový, a vůbec nebrali v úvahu jeho ideově výchovný význam pro mravní vývoj dítěte. Druzí – odborníci – si obsah předmětu definovali podle toho, kterou z jeho složek považovali za nejdůležitější (buď zpěv, nebo poslech hudby). . . nechtějící vidět, že HV je součástí estetické výchovy a je předmětem esteticko-výchovným, nikoliv naukovým.“³⁸

2.5 Hudební výchova a dnešní instituce

V dnešní době je výuka hudební výchovy podřízena řadě institucí, které rozhodují o tom, kolik hodin HV budou mít žáci týdně a co bude náplní předmětu. Vezmeme-li to systematicky, nejvyšším úřadem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky dále jen **MŠMT ČR**. To patří mezi ústřední orgány státní správy, v jejichž čele stojí člen vlády ČR. Působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vymezuje zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR. V tomto zákoně v §7 je napsáno toto:

„(1) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti,

³⁸ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. 1. vydání. Miloš Pohl. Praha 1, Palackého 1: Supraphon, 1973, 240 s.

a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.

(2) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy koordinuje činnost ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy a profesních komor v oblasti systému uznávání odborné kvalifikace podle zvláštního zákona 1), a v oblasti získávání kvalifikací v systému dalšího vzdělávání podle zvláštního právního předpisu 1a)³⁹

Nejvyšší obecně platnou normou pro školství ČR jsou tedy **zákony** a dále pak **vyhlášky a nařízení vlády**. Těm jsou školy absolutně podřízeny a musí se jimi řídit. Platí tzv. Pracovní řád, ve kterém jsou uvedeny veškeré informace ohledně vztahů zaměstnavatel x zaměstnanec, dále informace o bezpečnosti žáka i zaměstnance či o tom, jak se vypořádat s nebezpečnými situacemi, jako je např. úraz. Řád seznamuje pedagogy také se zákazem kouření a požívání alkoholických nápojů v prostorách škol.

Projekt *Národní program pro rozvoj vzdělávání* (tzv. Bílá kniha), který je definován a schválen MŠMT ČR v souladu s ustanovením § 4 odstavce 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, definuje tzv. *Rámcový vzdělávací program (RVP)*, který vychází z Národního programu vzdělávání (NVP). NVP vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. Rámcové programy pak vymezují závazné „rámce“ pro jednotlivé etapy vzdělávání (předškolní, základní a střední vzdělávání). Školní úroveň pak představují školní vzdělávací programy (ŠVP), podle kterých se uskutečňuje výuka na jednotlivých školách.

RVP vydává Národní ústav pro vzdělávání (NÚV). „S platností od 1. července 2011 došlo ke sloučení tří přímo řízených organizací MŠMT: Národního ústavu odborného vzdělávání (NÚOV), Výzkumného ústavu pedagogického v Praze (VÚP) a Institutu pedagogicko-psychologického poradenství (IPPP). Nástupnická organizace nese název Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV). V jejím čele stojí Václav Hořejší. NÚV bude řešit otázky předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání, včetně vzdělávání uměleckého a jazykového. Ústav se také bude zabývat pedagogicko-

³⁹ 2/1969 sb.: o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. *Portál veřejné správy* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/>

psychologickým, speciálně pedagogickým, výchovným a kariérovým poradenstvím ve školství. Sídlem NÚV je dosavadní sídlo Národního ústavu odborného vzdělávání (Praha 10, Hostivař, Weilova 1271/6).⁴⁰ Na tomto serveru je odkaz ke stažení RVP (některé jsou na serveru núov.cz a některé jsou přesměrovány na stránky vúp.cz, kde jsou ke stažení veškeré RVP).⁴¹

ŠVP – školní vzdělávací program si definuje každá škola sama. Podařilo se mi jich nashromáždit osm, díky pomoci kolegů ochotných ŠVP jejich škol sdílet, přičemž v přílohách uvádím jeden tematický plán, ze kterého jsem také čerpala.⁴² Většina ŠVP je však dohledatelná a volně ke stažení z webových stránek škol.

2.6 Hudební výchova ve školách v dnešní době

Jak se může mládež dozvědět něco o operě? První, co člověka napadne je samozřejmě, že ze školy. Každý se přeci musel učit o významných skladatelích, kteří komponovali opery. Opak je však pravdou. Ve školách mají děti sice povinnou i hudební výchovu, ale dotace hodin je velice nízká. Na základě mého zkoumání ŠVP několika náhodně vybraných škol jsem došla k jasným faktům, že na prvním stupni mají žáci pouze jednu hodinu týdně. Potvrzují to i výsledky mého dotazníku. Náplň hodin je zřejmá, kromě výuky zpěvu, který je nosnou částí hodiny (správné dýchání, „hlavový tón“, pěvecké dělení slov, dýchání v pauze a mezi frázemi, hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu, orientace v notovém záznamu jednoduché jednohlasé písně, jednoduchý kánon, orientace v notovém záznamu snadných stupnicových postupů, solmizační slabiky, průprava dvojhlasu, intonace v dur a v moll), se dělí výuka ještě na instrumentální činnost, ve které by se děti měly učit hrát na Orffovy nástroje, rytmizovat a melodizovat jednoduché písně v 2/4, 3/4 a 4/4 taktu. Dále by se měly naučit noty. V některých ŠVP již v druhé třídě sdělují návod k naučení houslového klíče, notové osnovy, noty celé, půlové a čtvrté, na některých ZŠ se ale věnují zápisu not až ve třídě čtvrté. V obsahu učiva jsou uvedeny také výrazy jako např.: melodie, hudba vokální a instrumentální, taktování, dále i dynamické termíny jako jsou crescendo, decrescendo,

⁴⁰ Sloučení VÚP s NÚOV a s IPPP. In: *Výzkumný ústav pedagogický v Praze* [online]. 2011 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.vuppraha.cz/>

⁴¹ přímý odkaz na RVP - <http://www.nuv.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>

⁴² viz. Přílohy str. 59

piano, mezzoforte, forte a agogické jako je rubato, accelerando, ritardando apod. Žáci by se měli naučit rozeznávat a pojmenovávat základní hudební nástroje (flétna, klarinet, hoboj, lesní roh, fagot, kontrabas apod.). Vzhledem k dotaci hodin a k věku žáků je zřejmé, že o dějinách hudby se dozvídají jen okrajově. Termín opera se v ŠVP ZŠ na prvním stupni prakticky neobjevuje. Pouze v rámci nácvičku písní, které jsou použity v operách (Proč bychom se netěšili, Hajej můj andílku atd.).

Na druhém stupni by se učitel měl zmínit poprvé o opeře, muzikálu a dalších hudebních žánrech. Studenti by se měli dozvědět také něco o hudebních formách (co je to sonáta, sonátová forma, rondo, symfonie, písňová forma apod.). Měli by si rozšířit znalosti o termíny jako je synkopa, tečkovaný rytmus, akord a jeho obraty, metrum, triola, intervaly atd. V průběhu dalších tří let by se měli seznámit s veškerými hudebními dějinami – od hudby pravěku, přes renesanci, baroko, klasicismus, romantismus až po expresionismus a hudbu 20. století. Přes Osvobozené divadlo až po big beat. Vzhledem k tomu, že mají na celé, velice obsáhlé dějiny hudby pouze jednu hodinu týdně, je téměř nemožné veškeré školní plány dodržet. Z odpovědí (v mém dotazníku) jasně vyplývá, že hodina hudební výchovy na ZŠ probíhá především formou zpěvu. Na prvním stupni je to bez výjimky pravidlem, na druhém stupni se pak snaží o alespoň drobný náhled do historie, který však žákům absolutně nemůže stačit k pochopení jakýchkoliv souvislostí, a proto shledávají tuto část výuky za relativně nudnou nebo nepřínosnou, jak napsali do odpovědí na můj dotazník dva z respondentů: „*Učitelka diktovala historii hudby jako v dějepisu. Velmi nezajímavé.*“ „*Zaspívali jsme si nějaké písničky, občas trocha historie, už si přesně nepamatuji.*“

Soukromé základní školy a školy se zaměřením (např. i s rozšířenou hudební výchovou) si sami určují v rámci státních regulí, tedy v rámci tzv. RVP (Rámcového vzdělávacího programu), kolik hodin týdně budou mít. Na gymnáziích, ať už čtyřletých, šesti letých nebo osmi letých, je výuka HV značně rozdílná. Většinou končí výuka již dva roky před maturitou. Stejně tak na 4letých středních školách a učilištích je dotace HV velmi nízká. Studenti mívají jednu hodinu týdně, popřípadě žádnou. Na některých školách si mohou žáci vybrat mezi hudební výchovou a výchovou výtvarnou. Zkrátka od sedmnácti až osmnácti let v podstatě končí veškeré hudební vzdělání většiny studentů, kteří se nerozhodnou se jí věnovat více. Výjimku tvoří gymnázia s hudebním zaměřením, kde si studenti mohou zvolit vlastní nabídku seminářů. Ani to ovšem není zárukou

kvality, jak vyplývá z jednotlivých odpovědí v mém dotazníku. „Chodila jsem na gymnázium Evropská se specializací na HV, avšak měli jsme jen 3h týdně a velmi neorganizovaný obsah hodin, nikdy se nic nedodělalo, tematicky na sebe výklad nenavazoval, byli jsme hodně nespokojení, bylo to spojeno jednoduše s osobností vyučující, která byla tak trochu „střelená“. Zpívali jsme především romské písně, protože manžel vyučující byl romista. Hudební teorii jsme dělali minimálně. Poslech ano, hru na nástroje vůbec.“

Informace o hodinách HV jsem čerpala také od kolegů, kteří učí na gymnáziích a základních školách po celé ČR. Přes své známé z hudebního světa se mi podařilo rozeslat přes 40 emailů, ve kterých jsem žádala o informace ohledně výuky hudební výchovy na školách a zároveň o informace o výuce opery a operety. Bohužel mě většina odpovídajících (30 emailů) odkázala na jejich školní stránky, kde je možné stáhnout si jejich ŠVP, někteří mi poslali naskenované jejich tematické plány. Nejhodnotnější pro mě byly však tyto dvě slovní odpovědi, které zaslali zjevně učitelé, plnící svou funkci s radostí a oblibou.

„Dobrý den. Za gymnázium Teplice: opera se v našem plánu vyskytuje následovně: prima - Prodaná nevěsta - hrají to jako divadýlko, takže jde zejména o příběh, hudba v rámci výkladu, sekunda - Rusalka - loutkové divadlo, tercié, kvinta - v rámci baroka se zmíníme o tom, že opera vznikla a že má nějaká pravidla (recitativ, árie, sbor, orchestr...) jinak jen při výkladu dějin zmíníme některé a pustíme si ukázkou.“⁴³

„Dobrý den Petro. V příloze vám posílám náš ŠVP a TP pro 8. ročník, kde je zařazeno téma opera. Jsme venkovská škola s devíti třídami a 116 dětmi a z hlediska výuky Hv jsme poněkud „odchýleni“ od normálu. I.- III. třída pracuje standardními postupy se svými učitelkami, které jdou se třídou po tři školní roky. Poslechy jsou vybírány aktuálně pro každý rok, občas se objeví i ukáзка z opery. Pak už směřujeme hudebku k činnostnímu učení. IV. a V. třída je spojena a děti hrají na flétny, boomwhackers a rytmické nástroje. Na začátku roku v VI.- IX. si děti vybírají z nabídky flétna, kytara, basová kytara, keyboard či bicí a během roku se učí základům hry na uvedené nástroje. Na konci roku pak pořádáme tzv. Rockový dýchánek, na který pozveme rodiče, a děti jim zahrají. Máme velké štěstí, že jsme pro tuto práci dobře

⁴³ K. Martínková – učitelka hudební výchovy na gymnáziu v Teplicích

vybavení díky činnosti našich tří pěveckých sborů. Máme dobře vybavenou hudebnu (aparatura, 2 bicí soupravy, 2 basové kytary, 6 školních kytar, 4 digitální piana a keybardy, kompletní sada boomwhackers v plném rozsahu, percusse, ...) a děti si postupně pořizují i vlastní nástroje. Nemáme ambice udělat z dětí profesionální muzikanty, spíš jde o to, aby si vyzkoušely dělat muziku prakticky. Myslím, že je lepší, aby někde u táboráku „bušily do kytar“ tři akordy, než aby někde převracely popelnice. Kromě hodin Hv nabízíme volitelný předmět Hudební hrátky. V hodinách hrajeme, zpíváme, ale taky se učíme praktické muzikantské dovednosti, hudební nauku, dějiny hudby a posloucháme hudební ukázky. Opera je jako téma zařazena v osmém ročníku. Žáci dostanou základní informace, poslechnou si několik ukázek a srovnávají operu s dalšími jevištními formami. Snad vám informace budou užitečné.“⁴⁴

3. Malý výzkum

3.1 Definice cílové skupiny

V současné době neexistuje jednotná definice mládeže, a proto se u různých autorů můžeme setkat s různými definicemi v závislosti na tom, z jakého hlediska tuto skupinu vymezují. Nejširší rozpětí v pojetí mládeže má ovšem pohled sociologický. Ve velkém sociologickém slovníku je mládež definována takto: „Termín mládež označuje buď nepřesně ohraničenou věkovou skupinu, nebo sociální kategorii vymezenou specifickými biologickými, psychickými a sociálními znaky. Příslušníky mládeže spojuje to, že se nalézají ve stejném životním cyklu nazývaném mládí a že jsou stejnou generací.“⁴⁵ V České republice dokonce existuje institut ČHM (Česká hudební mládež), který „je organizace sdružující ve svých pobočkách zájemce o pěstování hudby zejména z řad středoškolské a vysokoškolské mládeže (založen 1971). Kromě vlastních klubových pořadů a koncertů organizuje i celostátní akce (např.: Mladá Smetanova Litomyšl, tábory Hudební mládeže ČR). Aktivně spolupracuje s mezinárodní organizací Jeunesse musical, na jejíž principy činnosti navazuje.

⁴⁴ Petr Lukáš – učitel hudební výchovy v Loučné nad Desnou

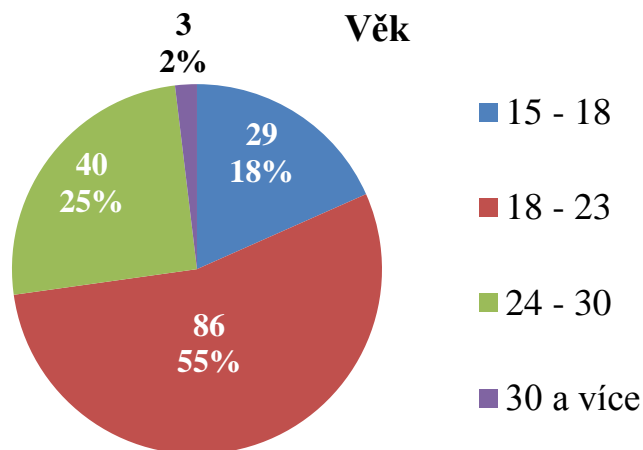
⁴⁵ kolektiv. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. 1627 s.

Jako cílovou skupinu jsem si proto vybrala žáky středních škol a gymnázií a studenty prvních a druhých ročníků vysoké školy. Zvolila jsem si věkový interval 15 – 30 a více let a rozhodla jsem se vytvořit za pomoci explorační⁴⁶ metody elektronický dotazník, který by dokázal přiblížit pohled na hudební výchovu na školách, popřípadě poodkrýt důvody, proč se v dnešní době lidé nezajímají o operu. Objektem mého zkoumání je dnešní mládež, která nestuduje hudební školy, Hamu, Jamu či konzervatoř. Zajímám se o širokou laickou veřejnost. Vzhledem k tomu, že byla data zpracovávána elektronicky, podařilo se mi získat vzorek 158 anonymních respondentů z celé České republiky.

⁴⁶ výzkumná či průzkumná metoda

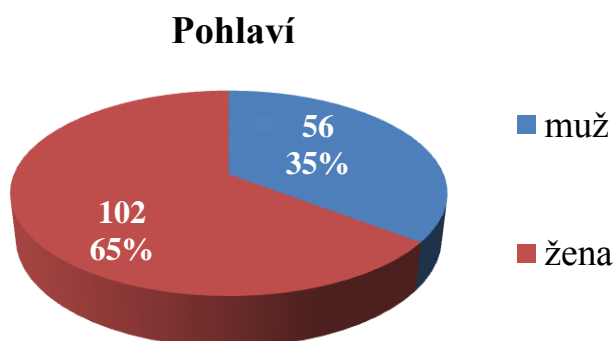
3.2 Otázky a odpovědi – analýza výsledků

1.otázka: Věk

Jak je patrné z grafu, většina respondentů je ve věkové kategorii středoškolských a vysokoškolských studentů.

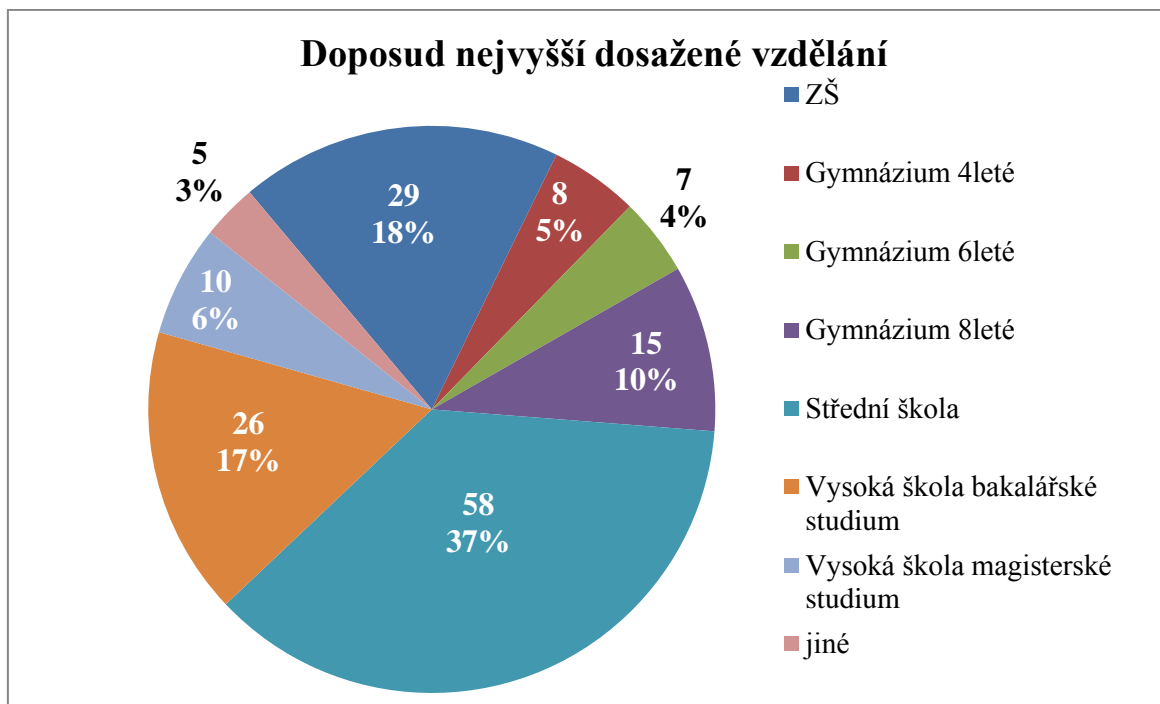
2.otázka: Pohlaví

Dvě třetiny odpovídajících byly ženy, jedna třetina muži.

Využila jsem také statistiky respondentů, přičemž můj dotazník vidělo 250 lidí, pouze 159 jich odpovědělo. 1 vyplněný dotazník jsem z důvodu urážlivých a vulgárních odpovědí na otázku neuvedla.

3.otázka: Jaké je Vaše doposud nejvyšší dosažené vzdělání?

Jak vidno, nadpoloviční většina odpovídajících je středoškolského vzdělání, přičemž gymnázium absolvovalo 30 odpovídajících. 5 respondentů odpovědělo „jiné“ a popsalo situaci takto:

- Maturuji nyní
- Předmaturitní ročník IB
- Vyučen jako kuchař
- Vyšší odborná škola prevence kriminality a krizového řízení
- Soukromá Jazyková

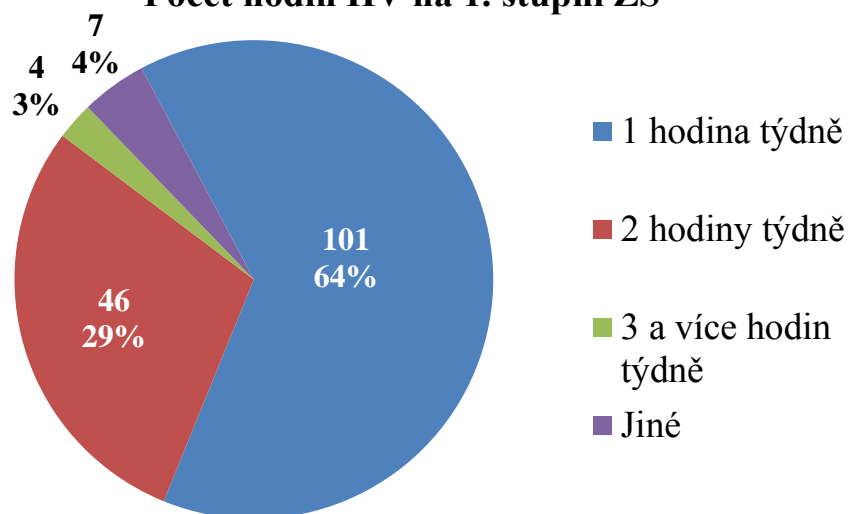
4.otázka: Na jaké škole studujete? ⁴⁷

Zastoupeny byly hojně gymnázia i vysoké školy. Zejména Karlova Univerzita, ČZU apod.

5.otázka: Kolik vyučovacích hodin týdně jste měli hudební výchovu na prvním stupni ZŠ (do páté třídy)?

⁴⁷ Seznam škol, na kterých respondenti studují, viz příloha str. 68

Počet hodin HV na 1. stupni ZŠ

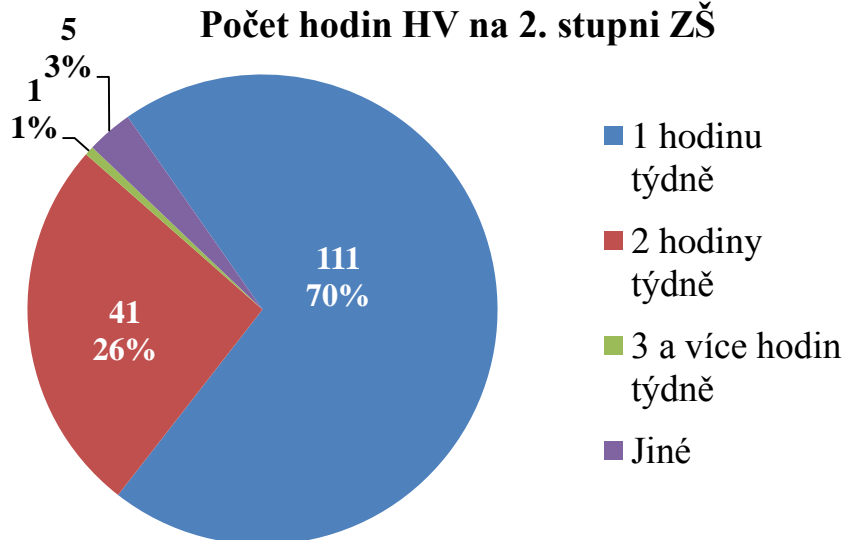

Respondenti, kteří zaškrtnuli políčko „Jiné“ odpovídali pak následovně:

nevím (2x)	0 hodin týdně	Nepamatuju si
Jak si to mám pamatovat? Myslím, že jednu	1 nebo 2, nepamatuji si	Asi jednu nevím jistě

6.otázka: Kolik vyučovacích hodin týdně jste měli hudební výchovu na druhém stupni ZŠ? (tzn. do deváté třídy, popř. do kvarty na osmiletém gymnáziu, do druhého ročníku šestiletého gymnázia?)

Počet hodin HV na 2. stupni ZŠ

Ti, kteří zaškrtnuli políčko „Jiné“ odpovídali takto:

neměli jsme hudební výchovu	Taky nepamatuju. Myslím, že 2.	Chodila jsem na taneční konzervatoř, takže asi jedna hodina Dějin hudby, jedna hodina klavíru týdně
nula	Zvolila jsem si VV.	

7.otázka: Jak na vaší ZŠ probíhala běžná hodina hudební výchovy?

Tato otázka oproti jiným se lišila tím, že respondenti nevybírali možnou odpověď, ale psali své postřehy sami. Drtivá většina odpovídajících popsala situaci jasně. V hodinách se zpívalo. Ať už trampské a umělé písně za doprovodu kytary, klavíru, nebo lidové písně ze zpěvníků Já písnička. Velké procento lidí odpovědělo, že se zpívalo a učily se noty, popřípadě trocha teorie. V malém množství se objevily odpovědi, že žáci vytvářeli referáty o svých oblíbených kapelách, interpretech, skladatelích nebo že hráli na flétnu a učili se o hudebních nástrojích. Na druhém stupni se kromě zpívání poprvé objevily zmínky o dějinách hudby. Některé zajímavé odpovědi jsem vypsala níže:

- *„Řekl bych „škola hrou“, povětšinu času jsme zpívali dětské a lidové písničky, které jsme se naučili dřív, pak pár minut poznávání not, nebo něco o hudebních nástrojích (obrázky, jak fungují, jak se na to hraje atd.), na závěr jsme se třeba učili novou písničku za doprovodu klavíru. Teda, pokud si to ještě dobře pamatuju!“*
- *„Alespoň někde se člověk mohl prospat.“*
- *„...pokud si potřeboval někdo zlepšit známku, zpíval před celou třídou nějakou píseň, občas se používaly i hudební nástroje, nebo spíš maximálně triangl.“*
- *„nějaký zpívání, sem tam noty, bylo to peklo“*
- *„zpívali jsme různé písničky (lidovky, obecně známé trampské písně,...). Dělali jsme referáty na své oblíbené zpěváky a dívali jsme se na muzikály.“*
- *Nejvíce si vybavuji, že učitelka hrála něco na piáno a my jsme zpívali z předtištěného textu, tak to probíhalo od první třídy do deváté. Na prvním stupni nám občas pouštěli gramofon ve snaze naučit děti rozpoznat jednotlivé nástroje. Na druhém stupni bylo mnohem více teorie o hudebních nástrojích, složení orchestru, dějiny české i světové vážné hudby atd...Hudební představení jsme se školou možná nikdy nenavštívili. Pamatuji si sice nějaký vánoční koncert, ale to už mohlo být na střední škole. :D Byl jsem na základce před dvanácti lety, tolik si toho nepamatuji. Na druhém stupni jsme dost válčili s učitelkou, takže byly samé písemky, trojky na vizo byly běžný, samozřejmě to celé třídě sráželo průměr do přijímaček na střední školu. :D*

- „V první třídě jsme si na notovou osnovu nakreslili noty a pojmenovali jsme je. Byli jsme obeznámeni s tím, že mohou být různě dlouhé. Museli jsme všichni zpívat veselé dětské písně.“
- „učitelka předstírala, že učí a děti předstíraly, že zpívají“
- „Na prvním stupni probíhala výuka zejména teorie a učitelka nás „terorizovala“ zpěvem po jednotlivcích a hodnotila nás za to známkami....“
- „...hodiny (dvouhodinovky) byly zdlouhavé a nudné, učení teorie nikoho nebavilo a nebylo podáváno zábavnou formou. Zpěvu bylo tím pádem minimálně a učitelka odcházela ze třídy s brekem.“
- „Na začátku hodiny jsme se rozezpívali (ma me mi mo mu atd.), pak jsme zpívali různé písničky (občas i klasiky: Proč bychom se netěšili,...), zkoušeli hrát na hubení nástroje, zpívali dvoj a více hlasy po skupinkách. Poslouchali skladby známých skladatelů (od Smetany, Dvořáka, Vivaldiho), zkoušeli jsme sami skládat části písniček, učili jsme se o slavných skladatelích (život, díla,...), dějinách hudby (chorály,...)“
- „Učitelka diktovala dějiny hudby jako v dějepisu. Velmi nezáživné.“
- „učitelka využila učebnicu, nahrávky aj vlastní hru na hudební nástroj (flauta, klavír, akordeon), případně pozvala hudebního hosta do třídy. Chodili jsme i na školou organizované koncerty, tzv. výchovné koncerty“
- „spíše si povídáme, posloucháme a koukáme se na muzikály, občas zkusíme hrát něco jako divadlo... Hlavně je hodina o konverzaci. Testy a podobné zkoušení je jen zřídka...“
- „referáty na Britney, Madonnu, kluci na Rammstein a 50centa“

Odpovědi všech respondentů jsem zařadila do příloh na str. 71 a dále.

8.otázka: Jak na vaší SŠ popř. Gymnáziu probíhala běžná hodina hudební výchovy?

77 lidí - tedy prakticky 50% respondentů odpovědělo, že na střední škole hudební výchovu vůbec neměli, nevyučovala se. Dalších 10 lidí přiznalo, že měli na výběr mezi VV a HV a vybrali si VV.

- „Na vyšším gymnáziu jsme se rozdělili na výtvarnou a hudební větev, takže pro mě již žádná hudební výchova, pro hudebníky dvě hodiny týdně. Učili se dějiny, koukali na hudební filmy, zpívali.“

přibližně 55 lidí - cca 30% dotazovaných odpovědělo, že výuka probíhala stejně nebo podobně jako na základní škole. Zpívalo se, popřípadě se vyučovalo o trochu více teorie. Změna byla viditelná zejména ve výuce dějin hudby. Žáci se seznamovali s historií hudby a s životopisy slavných skladatelů. Následující odpovědi svědčí o tom, že alespoň na některých školách je výuka HV relativně vysoká.

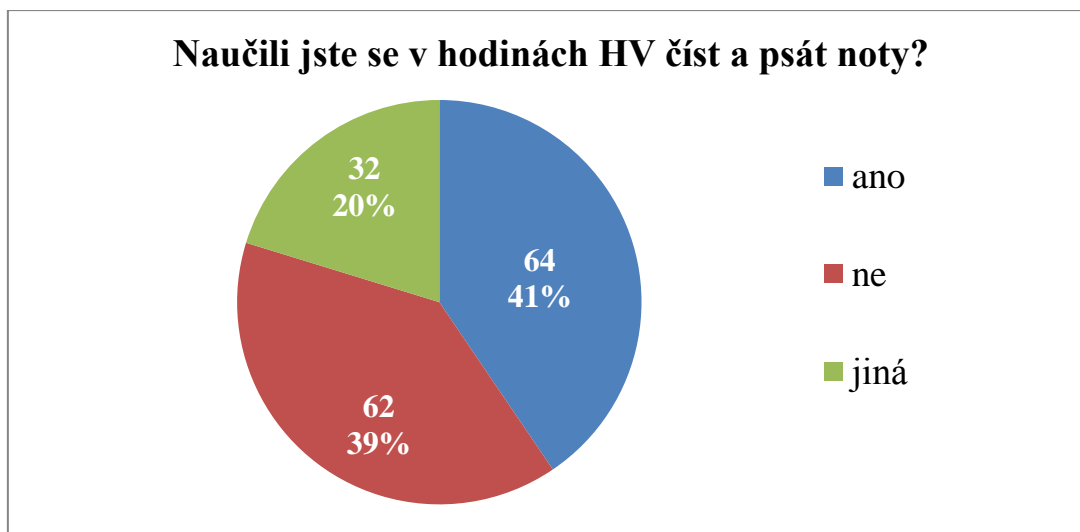
- „Většinou historie hudby a teorie (možná až moc), občas praxe (spíš minimálně – ale poměr těch dvou záleží na profesorovi) – menší koncert napříč ročníkem, zpívání gregoriánského chorálu apod. Pokud se někdo nechtěl zúčastnit normální výuky, mohl chodit do školního sboru nebo orchestru. Chodím na osmileté gymnázium, takže to platilo prvních 5 let, potom jsme měli na výběr mezi hudební a výtvarnou výchovou.“
- „Zpívání (otevírání pusy do slov) z Já písnička 2,3,4, video-prezentace o skladatelích, testy o skladatelích a určitém období, rytmická cvičení, poslouchání skladby a současně vyjádření hudby grafickou formou (kresby, náčrty, čmáranice...) hraní na jednoduché nástroje (bonga, tamburíny, dřevěné paličky, triangl)“
- „Probíráme hudební dějiny, připravujeme si referáty o oblíbených zpěvácích, skupinách. Pan profesor hraje v alternativní rockové skupině, proto nám často pouští nějaké své objevy, popřípadě hudební filmy (naposledy Zkouška orchestru od Felliniho).“
- „Vážněji. Víc jsme se učili noty, brali jsme více teorie, poslouchali jsme vážnou hudbu (a měli jsme poznat, kdo danou skladbu složil a jak se jmenuje). Zpívali jsme méně často, a když už jsme se ke zpěvu dostali, převládaly lidové nebo „starší“ písně (např. doba Voskovce a Wericha).“

zbylých 26 lidí odpovědělo velice různorodě. Cca 12 odpovídajících se přiznalo, že pro ně HV neměla absolutně žádný přínos. (Jedna z odpovědí dokonce byla: „Spánek“) Někteří psali, že chodí, nebo chodili na konzervatoř a tudíž byla jejich výuka velmi bohatá a rozdělena do více kategorií. Jiní zase, že v hodinách připravovali různé scénky, popř. vytvářeli muzikály.

- „Na taneční konzervatoři jsme měli (pokud si dobře pamatuju) 1 hodinu klavíru, 1 hodinu Dějin hudby. Na uměleckém gymnáziu (sexta, septima, oktáva) hodinu klavíru, 1 hodinu dějin hudby, plus další zájmové.“
- „Hodina HV byla spíše brána jako oddechová hodina a taky to podle toho tak vypadalo.“
- „Jenom zpíváme, často nic neděláme, koukáme na filmy.“
- „Učitelova snaha o nějakou aktivitu, více či méně úspěšná dle chuti studentů něco dělat, či mít „hudebku“ jako odpočinkovou hodinu a nedělat nic.“

Odpovědi všech respondentů jsou k nahlédnutí v přílohách na str. 75 a dále.

9.otázka: Naučili jste se na ZŠ popř. SŠ psát noty?

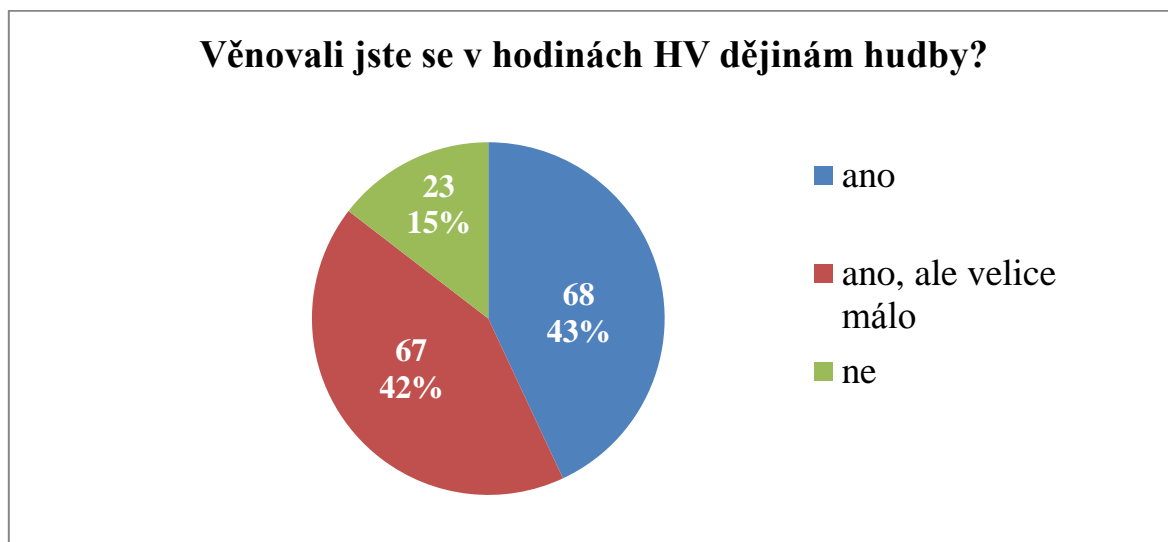

Ti, kteří zaškrtnli políčko „jiná“ popsali jejich situaci níže:

- Na škole ne, na hodinách klavíru ano
- v lidušce
- ne z poslechu melodie, jen když učitel řekl zakresli...
- naučeno v ZUŠ
- Už jsem uměla dříve... ze ZUŠ
- uměla jsem z dřívějšíka
- ano, ale samostudiem
- moc ne
- učili nás, už si to nepamatuju
- snažili se mě to naučit
- Chodila jsem do hudební školy
- učitelé se snažili, marně
- venovali sme sa tomu maličko
- nepamatuji si, naučila jsem se je kvůli hraní na nástroj sama již dříve
- nepamatuji si, uměla jsem to od 6ti let z klavíru
- ano, ale učil jsem se je i v ZUŠ
- uměla jsem to, ale už si to nepamatuju
- učili jsme se je, ale já je stejně neumím
- naučila jsem se to na hodinách piana. Ne ve škole.
- teoreticky bych to možná zvládla
- jakžtakž
- jenom na flétnu
- Uměl jsem to už ve školce. Na základce se to sice taky učilo, ale podle mě se to tam nikdo nenaučil.
- ano, ale zapomněla jsem
- naučila jsem se to v ZUŠ
- ve škole spíše ne, ale umím je ze ZUŠ
- uměla jsem je z flétny
- učili, ale neumím
- učili a nenaučili
- Sice jsme se to učili, ale teda... moc si toho nepamatuju
- Ano, ale první stupeň jsem navštěvovala na Slovensku v maďarské škole, kde vyučovali podle Kodályovy metody
- V hudební hodině ne, protože jsem hrála na klavír, tak jsem je už uměla dříve, ale naučila jsem to pár spolužaček, protože to učitelka po všech chtěla a vidím to jako velké plus teď...

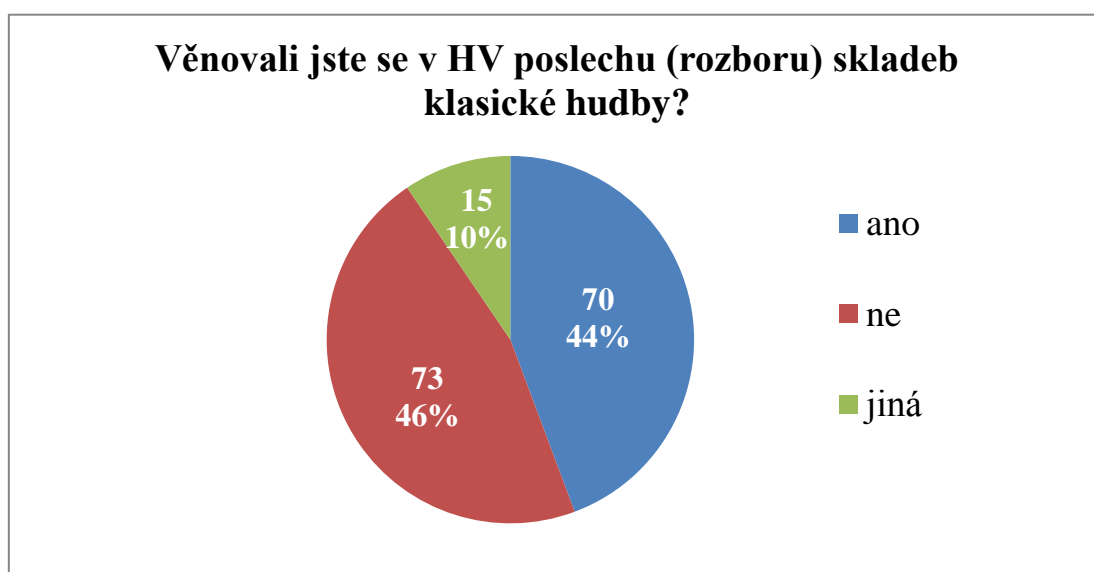
Z odpovědí jednoznačně vyplývá, že prakticky 60% (94 osob) se noty ve škole nenaučilo, což je relativně smutná realita. Není ovšem divu, když se celé hodiny pouze zpívalo.

10.otázka: Věnovali jste se v hodinách hudební výchovy dějinám hudby?

Jak je vidět v grafu, 90 lidí tvrdí, že dějiny hudby sice probírali, ovšem velice okrajově nebo vůbec, opět se tedy jedná o nadpoloviční většinu. Zbytek, tedy 68 lidí si stojí za názorem, že výuka dějin hudby byla dostatečná. Tento výsledek je oproti předchozímu výsledku ohledně výuky not značně pozitivnější.

11.otázka: Věnovali jste se v hodinách HV poslechu (popřípadě rozboru) skladeb klasické hudby?

- poslechu ano, rozboru jen ve velmi malé míře
- pamatuji si, že něco takového jsme dělali, ale rozhodně ne pravidelně. Možná tak 1x – 2x za rok
- poslech ano, rozbor ne
- velmi málo
- jednou
- nepamatuju se sorry
- minimálně
- nepamatuji se
- poslech bez rozboru
- sem tam nám něco pustili, ale minimálně
- Ano, ale nedokážu po letech ohodnotit kvalitu
- jen tak zřídka
- trochu
- většinou ne, jenom světově známé ukázky českých skladatelů
- Na základní škole ano, na gymnáziu nikoliv

12.otázka: Měla pro vás hudební výchova ve škole nějaký přínos?

97 lidí - 65% - tedy dvě třetiny respondentů přiznalo, že pro ně hudební výchova na škole neměla buď vůbec žádný, nebo minimální přínos. Ti, kteří popsali situaci blíže, si stěžovali na nízkou úroveň výuky, brali hodinu jako oddychovou, popřípadě přiznávali, že se základy HV naučili na ZUŠ.:

- *„Kromě momentálního oddychu ani ne.“*
- *„Mohla jsem se v těchto hodinách připravovat na ty důležitější, popř. dopsat domácí úkoly.“*
- *„Moc ne, navštěvovala jsem i ZUŠ, takže jsem vše znala.“*
- *„Spíše oddech a zábavu, větší přínos nepozoruji, vztah k hudbě to neprohlubovalo ani nepodněcovalo.“*
- *„Malý přínos, kvalita hodin byla mizerná, do teď toho moc nevím o známých hudebních skladatelích a už vůbec nepoznám jejich díla.“*
- *„Převážně působila jako oddychová hodina, ale nikdy mi nebylo nikým řečeno, proč to děláme, proč je důležité znát to a to a nebyla mi dána žádná motivace.“*
- *„V podstatě takové odreagování, jako většina hodin tělocviku. Nemusel ses učit. Ve zpívání jsme se nezlepšovali, kdo uměl, uměl, kdo neuměl, neuměl napořád.“*

Tento fakt, je smutným důkazem, že ačkoliv jsou v zákonech, ve vyhláškách, v RVP, ŠVP i TP jasné instrukce o tom, jak by měla hudební výchova vypadat, učitelé jsou většinou velmi laxní a k hudební výchově přistupují nezodpovědně. Je pravdou, že dotace hodin je tak nízká, že není možnost žákům podat to obrovské kvantum informací, které je obsaženo v osnovách. Nic to ovšem nemění na tom, že lidé v dnešní době nemají

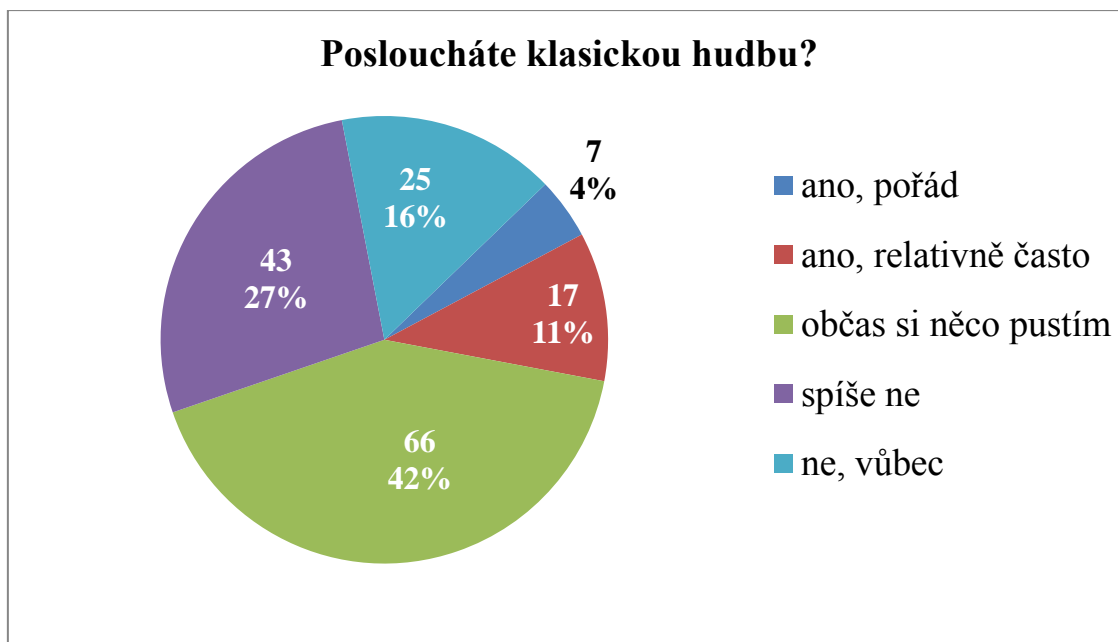
hudební, potažmo kulturní vzdělání. Nemůžeme se tedy divit, že v odpovědích se našly i takové jako je tato: „*V souboji opera versus rockový koncert máme jasného vítěze, že?*“

61 lidí – 35% - zbývajících třetina odpověděla, že jim hodiny HV určitě daly alespoň minimální základy z historie, teorie a zpěvu.

- „*Řekl bych, že měla, ale spíš v tom, že jsem se s hudbou a teorií hudby tak nějak seznámil a mohl si na ní díky tomu udělat názor. Jinak, že by mě naučili zpívat, nebo ve mně probudili lásku ke klasice, to ne. Nicméně když jsme jako malí ve škole jen tak zpívali u klavíru, to jo, to mě bavilo.*“
- „*Ano. Inspirovala mě k tomu, že jsem se všechny písničky naučila hrát sama. Přínosem pro mě byla, protože mě bavilo zpívání a HV obecně. Mohla jsem se „předvést“.*“
- „*Rozhodně. Při jedné skupinové hudební aktivitě, která zahrnovala i domácí přípravu, jsme se spolužákama nakonec založili kapelu a hraní v kapelách zůstalo mou vášní dodnes.*“
- „*Určitě mi dala všeobecný přehled o hudbě (co to hudba vůbec je, nějaké dějiny, poznat jednotlivé žánry jednotlivých období historie apod.) Aspoň trochu jsem porozuměla notám, i když rozhodně nejsem žádný přeborník.*“
- „*Na základní škole vůbec žádný. Na gymnáziu jsem se naučila mnoho z dějin hudby, obohatily mě poslechy skladeb a naučila jsem se nové písně, které jsme ve druhé hodině zpívali.*“

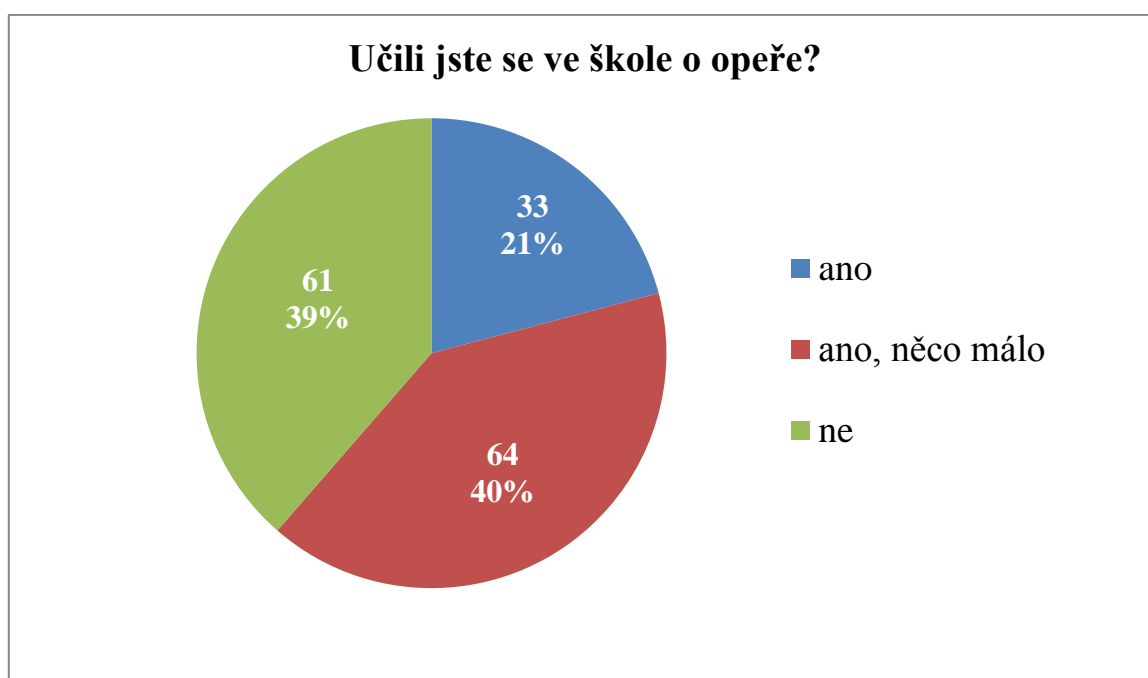
Celkový seznam všech odpovědí je k nahlednutí v přílohách na str. 79 a dále.

13.otázka: Posloucháte klasickou hudbu?

Jak je patrné z grafu, 43% - 68 osob klasickou hudbu prakticky neposlouchá. 42% - 66 osob si občas něco pustí a pouze 15% - 18 osob poslouchá klasickou hudbu často. Dnešní mladá generace je díky mnoha stylům a nedostatečnému vzdělání strhávána populárem, který absolutně ovládl téměř veškerý hudební průmysl v ČR.

14.otázka: Učili jste se ve škole o opeře?

Díky výše uvedeným výsledkům není divu, že žáci nemají zájem o operu, když 40% odpovídajících nemůže ze školy ani vědět, co to je.

15.otázka: Proč si myslíte, že v dnešní době mladí lidé nemají zájem o operní tvorbu?

Tato otázka přinesla natolik různorodé, zajímavé odpovědi, že se nedá přímo analyzovat počet, těch, kteří by určili jeden nebo dva základní důvody. Převažuje všeobecný názor, že je mládež neinformovaná, opera je nedostatečně propagována a mladí lidé ji neposlouchají, protože není nikde slyšet, není moderní a v dnešní době je trendem spíše populární a komerční hudba. Někteří respondenti kritizují kulturní společnost, popřípadě výchovu, jiní poukazují na zdlouhavost opery, popřípadě nudnost děje. Objevily se i odpovědi kladné, tvrdící, že mládí lidé zájem o operu mají nebo odpovědi, ve kterých jasně dominuje názor, že opera je žánr natolik složitý, že je k němu potřeba dospět.⁴⁸

16.otázka: Jak často chodíte na operu?

Po prozkoumání veškerých odpovědí a provedené analýze jsem došla k překvapivému výsledku. **Více než 50% respondentů (cca 84 lidí ze 158) na opeře ještě nikdy nebylo!**

- „Nikdy jsem nebyl, ale někdy bych se na ní rád zašel v životě podívat, protože si myslím, že by se mi to líbilo.“
- „Nikdy v životě jsem na opeře nebyla, ale ráda bych někdy šla (často chodím do divadla na činohry a občas na balet, tak bych ráda zkusila i operu, ale zatím jsem neměla příležitost).“

6 lidí přiznalo, že chodí tak 1x za 2 roky a cca 24 lidí odpovědělo, že chodí na operu 1x do roka. Dalších 13 odpovídajících se přiznalo, že operu vidělo pouze jednou nebo několikrát v životě.

- „Byla jsem na ní 1x a zanedlouho půjdu podruhé. Tak snad mě okouzlí. Tenkrát jsem na ní byla ještě jako dítě, tak mě moc nezaujala.“
- „Jestli byla Liška Bystrouška opera, tak jsem byl jednou, což je docela smutné, že nemám kulturní rozhled, že? Tak pojd' mi!! Operní revoluce!...“
- „Za měsíc jdu na operu poprvé, nicméně si v televizi občas nějakou zapnu.“

⁴⁸ viz přílohy str. 81 - 86

- „Viděla jsem za život tři opery a to jen z povinnosti k vlasti, protože mi přišlo zvláštní nevidět za svůj život v Národním třeba Prodanou nevěstu. Na žádnou další operu se nechystám, ale pokud by přišla operní inovace a strhla by mne reklamní kampaň k návštěvě, rozhodně se nebojím dát operě novou šanci.“

Ostatních 25 respondentů odpovědělo, že operu navštěvují v průměru 2x – 5x do roka.

- „Bývalo to často, měla jsem předplatné do ND a chodívala jsem pravidelně. Letos s ukončením Bc. již méně. Ale takovou Carmen jsem viděla již 3x. Doporučuji.“
- „Méně, než bych si přála, tak čtyřikrát do roka.“

Jak je vidět, mládež zdaleka nejeví takový zájem, jaký jsem čekala. Sice jsem nepředpokládala, že by každý dospívající mladík chodil na operní představení jednou týdně, protože sama ze zkušenosti vím, že v hledišti sedí většinou starší lidé, rodiny s dětmi a samozřejmě spousta cizinců, přesto mě však výsledek zklamal. Hlavním důvodem tohoto nezájmu je dle zpracování výsledků především nedostatek vzdělání, neinformovanost, malá propagace opery a nepochopení operního žánru a jeho podstaty. Opera by se dnes dala přirovnat k šachům ve sportu. Stejně jako opera, i tento sport má složitá pravidla. Šachy neumí hrát každý a na závody bude koukat jen ten, kdo při nejmenším alespoň rozumí pravidlům, ačkoliv pro pochopení partie hrané celosvětově uznávanými špičkami k tomu nestačí ani základní znalost. Jelikož mladí lidé v dnešní době nepovažují hudební kulturu za něco nezbytného pro jejich životní růst či rozvoj, nemají ani potřebu jakkoliv se v této oblasti vzdělávat.

4. Hudební gramotnost

Jedním z faktorů, proč je tak nízká nejen operní, ale obecně hudební gramotnost, je vnímání dnešního času.⁴⁹ V době mobilních telefonů, televize a internetu se vše zrychluje a touha po informacích je stále větší a větší, a proto klade nejen na mládež, ale i na dospělé vysoké nároky. Oblíbenými studijními obory se stávají zejména ekonomie, finančnictví, bankovníctví a dále také mezinárodní vztahy. Lidé přestávají jevit zájem o opravdové umění a věnují se pouze vlastnímu prospěchu a nejlépe za co nejkratší dobu. Životním stylem je dnes nestíhání. Kdo nezná pojmy Google, Facebook, Myspace, Twitter a další slova anglického původu, bude společností vnímán jako osoba, co

⁴⁹ rozlišujeme mezi „časem“ jako měřitelnou veličinou danou zvenčí, nezávislou na obsahu a trvání, a „dnešním časem“ závislým na prožitku plynutí, uplývání a stálosti, která je určována svým obsahem a tím, co se v tomto čase děje.

nezapadá do modelu moderního člověka. Díky tomu hudba pomalu mění svou prvotní funkci. Původní význam vzniku povznášejících pocitů, zamyšlení, cítění krásna již nepatří mezi hlavní posluchačské nároky. Dnes je hudba vnímána jako kulisa, takže opera, která je ryze dramatickým žánrem, se bez aktivního poslechu nedá pochopit.

"Hudba je duševní potrava, která nemůže být nahrazena ničím jiným. Ti, kteří ji neužívají, umírají na duševní anémii. Není zdravého, duševního života bez hudby. Existují sféry ducha, kam pouze hudba vnáší světlo." (Zoltán Kodály)

„Jestliže v „zaostalé“ době romantismu se čekalo na živé provedení nějaké skladby měsíce nebo leta, než přijel orchestr, který ji zahrál, nebo než se dostala na repertoár orchestru, který byl v místě, museli chtiví zájemci mlčet a toužit. Pochopitelně jim provedení přišlo vzácné a na takový zážitek dlouho vzpomínali. V Podskalské filharmonii u Adolfa Mikeše, kam chodíval Vítězslav Novák s okruhem vybraných hudebníků, přehrávaly se nové orchestrální kompozice na piáně čtyřručně. Poslouchalo se to v nábožném tichu, pak se o tom dlouze mluvilo, rozbíraly se podrobnosti, byla to událost. Dnes se při vysílání vzácné skladby večerí a povídají se anekdoty.“⁵⁰

Společnost se přestala zajímat o hudbu a zajímá se o finance, rozpočty a kalkuluje, kolik co asi bude stát. Někteří lidé se k penězům upínají jako k nejvyšší hodnotě a vůbec jim nezáleží na ostatním. Důležité pro ně je, kolik si sami vydělají. Takový je stav v dnešní kultuře, která se díky tomuto fenoménu mění v showbussines.

Neméně důležitým důvodem nezájmu o klasickou hudbu a operní tvorbu je také fakt, že dnešní společnost se zkrátka začala ubírat absolutně konzumním způsobem života. Nároky na posluchače se stále snižují a tím ztrácí hudba sama o sobě na kvalitě a důležitosti. Vzniká nepřehledné množství stylů, ve kterých je čím dál těžší se orientovat. Je to vskutku paradox, jelikož takové množství hudby, jaké se produkuje v poslední době, lidstvo ještě nikdy předtím nevyprodukovalo. Navíc skladatelem je dnes ten, kdo umí zahrát tři akordy na kytaru a dokáže vymyslet jednoduchou básničku. Upřímně řečeno, může to být v podstatě každý. Samozřejmě je to také otázkou vkusu, ovšem lidé, kteří poslouchají aktivně hudbu, jí stále dělí pouze na „líbí se mi“ a „nelíbí se mi“.

⁵⁰ HOLZKNECHT, Václav et al. Člověk potřebuje hudbu. 1. vyd. Dr. Jiří Válek. Praha 1: PANTON, 1969, 452 s.

Klasická hudba je pouze v České republice a na Slovensku označována poněkud zavádějícím termínem jako „vážná“. Přitom v době dávno minulé vážná vůbec nebyla. Mozartova Malá noční hudba nebo řada Vivaldiho a Beethovenových skladeb, nebyla považována za vážné, ale za populární skladby, protože dřív byla hudba jenom jedna. Proč tedy mladí lidé poslouchají raději písně od Lady Gaga, postavené na pár tónech a dvou akordech? Rozdíl mezi tehdejší a dnešním chápáním slova populární se v průběhu let v podstatě nezměnil. Lidé slýchali Mozartovu skladbu téměř každý den na náměstí, při různých slavnostech a na různých festivalech. Díky tomu si skladbu vryli do paměti, a možná aniž by chtěli, si jí začali v duchu i notovat. Díky internetu a elektronické hudbě se pop (hudba obvykle s výraznou zpívanou melodií doprovázená moderním způsobem) šíří světem rychleji než kdy předtím a posluchači otupělí obrovským návaľem hudby ani nestačí selektovat, která nově vzniklá skladba se jim vlastně líbí. Pokud ale určitou píseň slyší několikrát denně v rádiu, v televizi, v obchodě nebo v restauraci, podvědomě si jí zapamatují a postupem času si jí začnou, třeba i nevědomky, zpívat. Důvodem toho, proč dnešní mládež neposlouchá Mozarta je tedy kromě jiného také fakt, že Mozarta neslychají. A protože není viděn na billboardech, nezní z rádií a nehraje v hudebních klipech na klavír, jako by neexistoval.

Je zřejmé, že nejpopulárnějším médiem je televize. Soutěže typu Superstar, X faktor a Britain's got talent přitahují zraky milionů lidí po celém světě. Odborná porota sestává z hvězd a hvězdiček dnešního televizního showbusinessu a díky dlouhodobému působení na domácí scéně populární hudby si vydobývají titul odborníka. Úroveň těchto pořadů je velice nízká a to nejen proto, že soutěžící jsou bohužel často lidé hudebně nevzdělaní, tudíž bez intonační a dechové techniky, ale také proto, že porota mluví velice vulgárně a hrubě. Celá soutěž je v podstatě extravagantní show doprovázená výbuchy emocí. Vítězové tohoto „kulturního“ pořadu však získávají 100 000 Eur a možnost natočit vlastní album. Kdo by tedy neviděl atraktivitu těchto relací, kde lze za velice krátký čas získat popularitu, jakýsi druh slávy a dokonce i nějaké to finanční ohodnocení. Je smutnou realitou, že právě tyto nekvalitní, davově sledované soutěže jsou odrazem dnešní hudební, tedy i kulturní scény. Právě my, studenti hudby, budoucí učitelé nebo aktivní hudebníci, si již od útlého dětství osvojujeme základní technické dovednosti ve hře na nástroj, učíme se dějinám hudby, hudební teorii, umělecké interpretaci a v pozdější době i pedagogice. Učíme se milovat a předávat hudbu v její nejkrásnější a

nejvznešenější podobě. Situace v českých médiích je alarmující a měla by proto dávat impuls k tomu, abychom tuto situaci řešili a snažili se jí změnit.

Z mého výzkumu je patrné, že právě tito lidé, hudební laici vystupující v Superstar, se v hodinách HV naučili pramálo. Proto je nutné apelovat na učitele hudby a na všechny studenty, budoucí kantory, aby nepohřbili poslední šanci mladých lidí, jak se dozvědět o kráse naší bohaté hudební historie, o kráse českých oper a všeobecně o kráse klasické hudby. Aby nepolevili a dokázali studentům, že klasická hudba je při nejmenším stejně atraktivní jako dnešní populár. Aby výuka byla tak kvalitní, jako bývala v době po druhé světové válce, kdy se naše pedagogika stala vzorem pro mnohé evropské státy.

4.1 Jak přiblížit operu studentům a žákům?

Jak přiblížit operu mladým lidem, když je tak obsahově i interpretačně vzdálená dnešním posluchačům? Rozhodně by tomu prospěla větší spolupráce umělců se školními instituty. A vlastně by to ani nemuseli být pracující umělci. Stačila by kooperace konzervatoří, hudebních škol a hudební Akademie se základními a středními školami. Dokázat přenést operu do školních sálů a ukázat jim variabilitu a mnohotvárnost, kterou operní hry bez pochyby představují. Ano, nabízí se otázka, zdali budou studenti konzervatoří, hudebních škol, gymnázií nebo Hamu vůbec ochotni zúčastnit se takovýchto akcí. Avšak například na Pedagogické fakultě univerzity Karlovy již probíhá předmět sborová praxe, v rámci které se pravidelně uskutečňují koncerty v různých reprezentativních prostorách v Praze (Muzeum Hudby, Rudolfinum). Kdyby se tedy vytvořil na konzervatořích, na Hamu/Jamu licenčně ověřený předmět, který by byl povinný a k naplnění učebního plánu by stačila prezentace 2-4 sehraných operních představení pro školy, mohlo by to fungovat.

Dalším problémem je propagace. Bylo by potřeba zviditelnit nejen opery z velkých známých divadel, ale i školní představení by mělo přilákat pozornost. Například připravit a vytisknout letáky a poslat je do škol s předstihem a nalákat tak školy na „nezapomenutelný zážitek“ v podobě známých výstupů z oper. Stačily by i letáky v elektronické podobě, na kterých by se ušetřila barva a papír. Zaručeně by pomohly i reklamní spoty, ať už v televizi či v rozhlasu. Velkým médiem je také internet, jehož prostřednictvím by se mohly sdílet například krátké reklamní upoutávky.

Zajisté by byla potřeba zvýšit dotaci hodin hudební výchovy ve školách. Náplní předmětu sice je i poslechová část, kdy se žákům pouštějí různé úryvky z klasické hudby včetně oper. Problém je ale v tom, že si nikdo ze studentů na většinu poslechových skladeb vůbec nepamatuje a žáci nepoznají ani Malou noční hudbu, pro hudebníky notoricky známou věc. Jak tedy docílit toho, aby si studenti pamatovali jednotlivá díla? Co se opery týče, lze navrhnout jednoduché řešení. Aby je dílo zaujalo, je nutné nejdříve studenty seznámit s dějem. Proto by případným poslechům předcházelo čtení a překlad textů jednotlivých árií, popřípadě celkové shrnutí děje v krátké kapitole. Následný poslech může být doplněn hrou. (Žáci hádají, která postava právě zpívá? Jaký je její hlasový obor? Jaký nástroj má právě sólo? V jakém taktu je tato árie? V jakém tempu hraje orchestr?). Nejlepší a zároveň nejjednodušší variantou, jak žáky s operou seznámit, je pustit studentům přenos na videopřehrávači. Následný test z jednotlivých představení se pak může týkat kromě děje také prostředí, ve kterém se opera odehrává, kulisy a kostýmů jednotlivých postav.

Je zřejmé, že jedna hodina týdně je málo. Stačí si představit, kolik by si toho studenti pamatovali, kdyby měli pouze jednu hodinu matematiky nebo českého jazyka. A podobné je to s hudební výchovou. Navíc, pokud se v hodině pouze zpívá, není divu, že žáci nemají žádnou představu o hudební kultuře. Chápu, že pro šestileté až desetileté žáčky nemá význam učit se podrobně obsáhlé dějiny hudby, ovšem v pozdějším věku považují za nutnost znát alespoň základní fakta. Jenže právě díky rozsáhlosti učiva a nedostatečné dotaci hodin je tento požadavek téměř nemožné splnit. Vždyť téměř na polovině středních škol (gymnáziích) hudební výchova vůbec neexistuje a na druhé polovině se vyučuje pouze do druhého ročníku (ze čtyř).

Práce s žáky na prvním stupni je jednoznačně spíše praktického rázu. Pokud bychom tedy chtěli děti naučit něco o opeře, rozhodně bych doporučila výuku hrou. Například hrát jako divadlo různé úryvky z oper a tím žákům přiblížit i děj. Nebo vyprávět žákům o ději obecně (Rusalka, Prodaná nevěsta, Liška Bystrouška). Dalším řešením by mohly být povinné kulturní výlety konající se minimálně jednou za půl roku v rámci druhého stupně ZŠ, popř. SŠ. Ačkoliv existují různé dobře fungující semináře (Klub mladého diváka, Klub mladých čtenářů, zájmové kroužky), určitě by prospělo vytvořit další okruh seminářů, zabývajících se především klasickou hudbou a jejími odvětvími. Jedním z hlavních podporovatelů této myšlenky je například Česká

filharmonie, která pro školy pořádá ve spolupráci s pražskou konzervatoří a Katedrou hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy pravidelné zábavně edukativní programy.⁵¹ Stejně tak Národní divadlo pořádá pro děti 1. stupně ZŠ a děti předškolního věku pravidelná představení v rámci projektu Hurá do opery!⁵²

Jelikož nelze změnit zákon, potažmo změnit dotaci hodin, musíme hledat řešení ještě jinde - v přístupu žáka i učitele k hudební výchově jako takové. Změnit vnímání předmětu jako jednoduchého nebo podřadného. V zákonech a vyhláškách se podrobně popisuje výukový plán. Dokonce i ve školních plánech je důkladný popis veškerých aktivit, které by se měly v hodině HV stihnout. Tak proč jsou výsledky výzkumu tak „špatné“ a ukazují na jasná fakta, že většina lidí si z HV neodnese kromě několika lidových písní vlastně nic? Důvodem jsme my. Učitelé. To na nás leží částečná zodpovědnost za tuto situaci. Samozřejmě nemůžeme ovlivnit vliv médií, vnímání dnešního času, či upínání se společnosti k penězům. Můžeme však být lepšími učiteli a probudit v dětech lásku k hudbě. Takové by mělo být naše poslání a jedině tak můžeme něco změnit.

Další možné řešení leží na bedrech dnešních skladatelů. Je těžké skládat skladby, které by přilákaly širokou veřejnost a zároveň neztratily na kvalitě. Jak jsem již zmínila v kapitole Opera dnes, je jen pár titulů, které pronikly i do řad mládeže a stalo se to jen díky filmovému průmyslu a populárním osobnostem. Výsledkem práce dnešních autorů by tedy měla být taková opera, která by zpracovávala aktuální témata, která by dala přednost českému jazyku před italským či německým jazykem, a která by se mohla prezentovat kromě divadel také v kině. Opera, která by změnila pohled na tento žánr jako na zastaralý a nemoderní. Dílo, které by ponechalo kvalitativní prvky zpěvu, ale zároveň by zahrnovalo i moderní hudební nástroje, využívalo by moderní techniky.⁵³

Je těžké přimět někoho, kdo je doslova pohlcován všemožnými styly hudby, a který díky uspěchanosti dnešní doby nemá ani důvod zastavit se a chvíli přemýšlet o tom,

⁵¹ <http://www.ceskafilharmonie.cz/pro-skoly-p467.html>

⁵² <http://www.narodni-divadlo.cz/cs/opera/projekty>

⁵³ Existuje tzv. Rock opera, která divákům nabízí exkluzivní zážitek za doprovodu divoce hrající rockové a metalové hudby. Ačkoliv na webových stránkách slibují propojení opery a rockové hudby, ve skutečnosti má tato show blíže k muzikálu, než k opeře. Zpěváci totiž zpívají popovou technikou na mikrofony.

proč vlastně nikdy nebyl v operním divadle. Opera je zkrátka žánr, který vyžaduje soustředěnost, čas a klid. K tomu, aby byl divák schopen vnímat zpěv, herectví, tanec a ještě orchestr je zapotřebí hudebních znalostí.

Operu lze přiblížit mladým divákům dvěma způsoby. Buď upravíme tento žánr do podoby, která pro ně bude přijatelnější, tedy hudebně jednodušší a posluchačsky nenáročnější, nebo přiblížíme mládež k opeře tím, že jim dáme kvalitní hudební vzdělání, budeme se starat o jejich kulturní rozhled a hudební aktivity. V prvním případě se jedná o dlouhodobý proces transformace opery v operetu, muzikál, lyrikál, rockoperu. V druhém případě leží zodpovědnost na každém hudebním pedagogovi nebo na učeném hudebníkovi, jak se dokáže s touto situací vypořádat.

Závěr

. Snaha o zlepšení podmínek je chvályhodná, ovšem náročná. Obnovit tradici a hudební kulturu, která tu kdysi bývala na velice vysoké úrovni, je v dnešní době téměř nadlidský výkon. Proto mi tedy asi nezbývá nic jiného, než si tyto fakta nepřipouštět a nadále studovat to, co mě opravdu baví a naplňuje.

„Jde o to, jak doporučit hudbu mladým lidem, z nichž valná část hudbu ignoruje, nebo se zabývá big beatem. Není už umělecká zbytečná, nepřičí se duchu strojů, jež udávají styl naší epochy, nestala se směšnou pro člověka, který už poznal kybernetiku? To je otázka. Ale myslím, že i na ni je celkem snadné odpovědět, chceme-li, aby se moderní člověk nevysušil a nepřevlechl jen na čísla. Ať bude vězet v jakémkoliv skafandru, bude mít uvnitř vždycky srdce a mozek, myšlenky, přání a lidské touhy, protože člověk se zatím ještě nepřeměnil na jiný druh a trvá – třeba v jiném prostředí a jinak oblečen. A hudba patří a bude jistě patřit k jeho potřebám, k osvěžení jeho citů, k inspiraci jeho nitra – nebojme se tedy, že se vyleje do vesmíru jako nepotřebný zdroj zvuků, které již nikoho nezajímají. Hudba je a zůstane.“⁵⁴

⁵⁴ HOLZKNECHT, Václav et al. Člověk potřebuje hudbu. 1. vyd. Dr. Jiří Válek. Praha 1: PANTON, 1969, 452 s.

Bibliografie:

HOLAS, Milan. AMU. *Malý slovník základních pojmů z hudební pedagogiky a psychologie*. 1. vydání. Praha: AMU, 2001. 75s. ISBN 80-85883-79-1.

POLEDŇÁK, Ivan. *ABC Stručný slovník hudební psychologie*. Praha: Supraphon, 1984. 459 s.

SEDLÁK, František. *Didaktika hudební výchovy 2 : Na druhém stupni základní školy*. Praha: SPN, 1984. 320 s.

FUKAČ, J., et al. *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997. 1035 s. ISBN 80-7058-462-9.

FUKAČ, Jiří, TESAŘ, Stanislav, VEREŠ, Josef. *Hudební pedagogika: Koncepce a aplikace hudebně výchovných idejí v minulosti a přítomnosti*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. 181 s. ISBN 80-210-2458-5

HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004. 126 s. ISBN 80-7331-018-X.

GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. 1. vydání. Miloš Pohl. Praha 1, Palackého 1: Supraphon, 1973, 240 s.

JAROMÍR HAVLÍK. Skripta k maturitě. Praha, 2005.

HOSTINSKÝ, Otakar. *O umění*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1956, 686 s.

PLAVEC, Josef. *Hudební příprava obecnstva od školy*. Divadlo. 1943, 3.

kolektiv. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. 1627 s.

HOLZKNECHT, Václav et al. *Člověk potřebuje hudbu*. 1. vyd. Dr. Jiří Válek. Praha 1: PANTON, 1969, 452 s.

HELFERT, Vladimír. *Základy hudební výchovy na nehudebních školách*. 2. v SPN 1. Tamara Svobodová. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1956, 73 s. Na pomoc učitelů.

VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1367-3.

Internetové zdroje:

www.msmt.cz/

<http://rvp.cz/>

www.nuv.cz/

www.zushorice.cz

www.gym-orlova.cz/

www.zsdvoracka.cz/

www.gymna-pi.cz/

www.gymvod.cz/

Přílohy:

Tematický plán 2012/2013 : Hudební výchova – 6. ročník

	Téma	Praxe
Září	Lidová píseň Umělá píseň Notový zápis	Charakteristika Rozdíly Zpěv lidových a umělých písní Základní znalost not v jednočárkované oktávě
Říjen	Rozdělení hudebních nástrojů Hudební nástroje strunné: smyčcové, drnkací, úderné	Obecné řazení všech nástrojů Stručná charakteristika jednotlivých strunných nástrojů Hudební ukázky
Listopad	Hudební nástroje dechové: dřevěné, žesťové, vícehlasé Hlasová výchova	Stručná charakteristika jednotlivých dechových nástr. Hudební ukázky Výuka správných pěveckých návyků
Prosinec	Hudební nástroje bicí Rytmiická doprovod Vánoční písně	Stručná charakteristika jednotlivých bicích hudebních nástr. Hudební ukázky Zpěv koled
Leden	Opera, opereta Dvoučtvrťový a tříčtvrťový takt	Charakteristika, vznik a vývoj, nejznámější skladatelské osobnosti a díla Hudební ukázky Cvičení poznávání těžkých a lehkých dob
Únor	Muzikál, melodram Hlasová výchova	Charakteristika, vznik a vývoj, nejznámější skladatelské osobnosti a díla Hudební ukázky

		Zpěv muzikálových melodií
Březen	J. S. Bach, G. F. Händel, A. Vivaldi Intonační cvičení	Charakteristika doby, informace o životě a díle, hudební ukázky Čistá intonace durové stupnice od různých tónů
Duben	J. Haydn, W. A. Mozart, L. van Beethoven Hlasová výchova Rytmické hádanky	Charakteristika doby, informace o životě a díle, hudební ukázky Rytmická interpretace známé písně - poznávání
Květen	B. Smetana, A. Dvořák Hudba a tanec	Charakteristika doby, informace o životě a díle, hudební ukázky Pochod, valčík, polka
Červen	Vokální, instrumentální, vokálně.instrumentální skladby Hlasová výchova	Charakteristika, příklady, hudební ukázky Zpěv s rytmickým (a harmonickým) doprovodem

Tematický plán 2012/2013 Hudební výchova – 7. ročník

	Téma	Praxe
Září	Hlasová hygiena Notový zápis	Pravidla a teorie hlasové hygieny, péče o hlas, činnost hlasivek, pěvecké návyky v teorii a praxi Základní znalost not v malé, jednočárkované a dvoučárkované oktávě
Říjen	Typy hlasů Hlasová výchova	Rozdělení, charakteristika a užití hlasů Hudební ukázky Osvojování správných pěveckých návyků, dechová cvičení
Listopad	Základní tance Hlasová výchova	Polka, valčík, mazurka – hudební ukázky Zpěv lidových a umělých písní
Prosinec	Česká a zahraniční vánoční hudba (koledy a roráty) Vánoční písně	J. J. Ryba Zpěv českých a zahraničních koled
Leden	Symfonie, symfonická báseň, koncert Základ vícehlasého zpěvu	Charakteristika hudebních forem, skladatelé, ukázky Zpěv jednoduchého kánonu
Únor	Kantáta a oratorium Vícehlasý zpěv pokračování	Charakteristika hudebních forem, skladatelé, ukázky Kánon, quodlibet
Březen	Orchestr, komorní soubory a sbor Vícehlasý zpěv	Typy a obsazení orchestrů, komorních těles a sborů Základ dvojhlasu
Duben	F. Chopin, F. Schubert	Charakteristika doby,

		informace o životě a díle, hudební ukázky
Květen	H. Berlioz, F. Liszt, R. Wagner Hlasová výchova, rytmická cvičení	Charakteristika doby, informace o životě a díle, hudební ukázky Zpěv vícehlasých písní s doprovodem Orffových nástrojů
Červen	L. Janáček, B. Martinů Hlasová výchova	Charakteristika doby, informace o životě a díle, hudební ukázky Osvojování správných pěveckých návyků

Tematický plán 2012/2013
Hudební výchova – 8. ročník

	Téma	Praxe
Záře	Akord Hlasová výchova J. Werich, J. Voskovec, J. Ježek	Stavba a obraty akordu Základní kytarové značky Zpěv písní V+W+J
Říjen	Středověká hudba Hlasová výchova	Úvod do období, charakteristika doby, hudebního stylu, hudební ukázky Pěvecká cvičení
Listopad	Středověká hudba Hlasová výchova	Gregoriánský chorál, trubadúři... Nejstarší písně – hudební ukázky Pěvecká cvičení
Prosinec	Intonační cvičení Vánoční písně jiných národů	Intonace kvintakordu, stupnic dur a moll Seznámení a zpěv koled jiných národů
Leden	Renesanční hudba Hlasová výchova	Úvod do období, charakteristika doby, hudebního stylu, hudební ukázky Pěvecká cvičení
Únor	Renesanční hudba Hlasová výchova	Nizozemská škola, Římská škola Pěvecká cvičení
Březen	Renesanční hudba Hlasová výchova - jazz	Česká renesanční hudba Charakteristika jazzu Zpěv jazzových písní
Duben	Barokní hudba Hlasová výchova - jazz	Úvod do období, charakteristika doby, hudebního stylu, hudební ukázky Nejznámější jazzoví umělci
Květen	Barokní hudba Hlasová výchova – rock'n roll	Vrcholné baroko Písně Beatles, E. Presley atd.
Červen	Barokní hudba Hlasová výchova – rock'n roll	Česká barokní hudba Ukázky a zpěv popových písní

Tematický plán 2012/2013
Hudební výchova – 9. ročník

	Téma	Praxe
Září	Klasicismus	Úvod do období,

	Hlasová výchova	charakteristika doby, hudebního stylu, hudební ukázky Pěvecká cvičení
Říjen	Hudební klasicismus	První vídeňská škola Česká hudební emigrace
Listopad	Romantismus Rytmický doprovod písní	Úvod do období, charakteristika doby, hudebního stylu, hudební ukázky Rytmická cvičení
Prosinec	Hudební romantismus Vánoční písně	Ruský romantismus Zpěv koled
Leden	Hudební romantismus Hlasová výchova	Novoromantismus
Únor	Hudba 20. století Populární hudba	Úvod do období, charakteristika doby, hudebního stylu, hudební ukázky
Březen	Hudba 20. století Populární hudba	Impresionismus, expresionismus Hudební ukázky Zpěv českých populárních písní
Duben	Hudba 20. století Populární hudba	Pokračování Zpěv zahraničních populárních písní
Květen	Nonartificiální hudba Hlasová výchova Rytmický doprovod	Vznik a vývoj jazzu, rocku, atd. a historické souvislosti Významní interpreti, ukázky Zpěv písní různých žánrů
Červen	Nonartificiální hudba Hlasová výchova Rytmický doprovod	Základní orientace v moderních stylech, interpreti, ukázky Zpěv písní různých žánrů

2 Náhled dotazníku

Výuka dějin/poslechu opery na školách + výzkum týkající se hudební výchovy

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Věk:

- 15 - 18
- 18 - 23
- 24 - 30
- 30 a více

2. Pohlaví:

- žena
- muž

3. Jaké je Vaše doposud nejvyšší dosažené vzdělání?

- ZŠ
- Osmileté gymnázium
- Šestileté gymnázium
- Čtyřleté gymnázium
- Střední škola
- Vysoká škola - bakalářské studium
- Vysoká škola - magisterské studium
- Jiné - prosím popište slovy

4. Na jaké škole studujete?

5. Kolik vyučovacích hodin týdně jste měli hudební výchovu na prvním stupni ZŠ? (do páté třídy)

- 1 hodinu týdně
- 2 hodiny týdně
- 3 a více hodin týdně
- Jiné - prosím popište slovy

6. Kolik vyučovacích hodin týdně jste měli hudební výchovu na druhém stupni ZŠ? (tzn. do deváté třídy, popř. do kvarty na osmiletém gymnáziu, do druhého ročníku šestiletého gymnázia?)

- 1 hodinu týdně
 2 hodiny týdně
 3 a více hodin týdně

Jiné - prosím popište slovy

7. Jak na Vaší ZŠ probíhala běžná hodina hudební výchovy?

8. Jak na Vaší SŠ popř. Gymnáziu probíhala běžná hodina hudební výchovy?

9. Naučili jste se na ZŠ, popř. SŠ psát a číst noty?

- ano
 ne

Jiné - prosím popište slovy

10. Věnovali jste se v hodinách hudební výchovy dějinám hudby?

- ano
 ano, ale velice málo
 ne

11. Věnovali jste se v hodinách hudební výchovy poslechu popřípadě rozboru skladeb klasické hudby?

- ano
 ne

Jiná - prosím popište slovy

12. Měla pro Vás hudební výchova ve škole nějaký přínos?

13. Posloucháte klasickou hudbu?

- ano, pořád
- ano, relativně často
- občas si něco pustím
- spíše ne
- ne, vůbec

14. Učili jste se ve škole o opeře?

- ano
- ano, něco málo
- ne

15. Proč si myslíte, že v dnešní době mladí lidé nemají zájem o operní tvorbu?

16. Jak často chodíte na operu?

Děkujeme za Vaše odpovědi a čas věnovaný vyplnění tohoto dotazníku.

4. Na jaké škole studujete?

Textová odpověď, zodpovězeno: 158x, nezodpovězeno: 0x

- -
- 1.lf uk
- 2.LF UK obor Zdravotní Laborant
- BIVŠ
- CULS
- CZU
- Církevní gymnázium 2x
- EISP
- ETF/UK
- Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity
- English International School Prague
- FCHT - Univerzita Pardubice (dostudováno)
- FD ČVUT
- Farmaceutická fakulta UK
- Ftvs
- Gymnasium Jižní Město
- Gymnazium Ustavni
- Gymnoziium Na Vítěné pláni
- Gymnázium Arcus 2x
- Gymnázium Budějovická - osmileté
- Gymnázium Jana Keplera
- Gymnázium Jaroslava Heyrovského
- Gymnázium Nad Štolou
- Gymnázium Postupická
- Gymnázium nad Štolou

Online dotazníky zdarma - www.survio.com

9

- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Již dávno nestuduji.
- Již jsem dostudovala na obchodní akademii.
- Již na žádné
- Již nejsem student.
- Karlova Univerzita, Fakulta humanitních studií, Katedra Elektronické kultury a sémiotiky
- Karlova univerzita- Filozofická fakulta
- Klasické gymnázium Modřany
- Konzervatoř
- MUP
- Mam absolvovanu vysoku skolu - Filozoficka Fakulta Univerzity Komenskeho Bratislava (v r. 2005), odbor ucitelstvo anglictina-slovenscina
- Masarykovo gymnázium Plzeň
- Metropolitní Univerzita Praha
- Metropolitní univerzita Praha, o.p.s
- Nyní Masarykova univerzita - bakalářské
- Nástavbové studium - podnikání
- OA Holešovice
- OA Kubelíkova - Ekonomické lyceum
- Osmileté gymnázium
- PEDF UK
- PEF ČZU
- Palackého Univerzita v Olomouci
- Pedagogická fakulta UK
- Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
- Prague British School
- Právnická fakulta Univerzity Karlovy
- PŘF UK
- SOS OOM
- SOS pro administrativu EU
- SOŠ Evangelická Akademie
- SOŠ pro administrativu EU 2x
- SSUPŠ Zámeček Plzeň
- SŠ 1.kšpa obor ekonomika a podnikání
- SVOŠ Umění a reklamy
- SVOŠUR s.r.o. ORANGE FACTORY
- Skola jmenem zivot ;)
- Skola zivota
- Soukromé Gymnázium ALTIS
- Soukromé gymnázium Arcus
- Soukromé gymnázium Arcus s.r.o. 2x
- Střední odborná škola
- Střední průmyslová škola
- Střední škola gastronomická a hotelová Bráník
- Střední škola informatiky
- Střední škola managementu a služeb schulhoffova
- Střední škola zahradnická a zemědělská Děčín - Libverda
- Taneční konzervatoř Duncan Centre
- The English International School Prague 2x
- UJAK
- UK
- UK PedF
- UPOL
- Univerzita Palackého Olomouc
- University College of Northern Denmark
- Univerzita Hradec Králové, Management cestovního ruchu
- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně
- Univerzita Karlova
- Univerzita Karlova - pedagogická fakulta
- Univerzita Karlova v Praze
- Univerzita Palackého
- Univerzita Palackého v Olomouci
- Uz na zadne, 2roky jiz nejsem studentem.
- Už dostudováno :)
- Už mám dostudováno
- Už pracuji.
- VOŠ
- VOŠZ Alšovo nábřeží Praha 1
- Vystudovala jsem Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze.
- Vystudovala jsem SŠ Management cestovního ruchu Schulhoffova

- Vyšší odborná škola publicistiky
- Vyšší odborná škola, obor cestovní ruch
- VŠB-TUO, Ekonomická fakulta
- VŠE 3×
- VŠE v Praze
- VŠE-> FPH
- VŠO
- Všeobecném gymnáziu
- ZŠ Bílá - Dejvice, Praha 6
- ZŠ Lupáčova
- ZŠ koronovační
- dostudoval
- ecp
- fakulta stavební na ČVUT
- gymnázium Omská
- již na žádné - předtím UK
- již nestudují 2×
- momentálně nestudují
- na žádné
- nestudují 3×
- nyní nestudují
- pracuji 2×
- střední
- střední a vyšší zdravotnická škola
- ujak
- upol
- už nic :)
- vysoka skola
- zatím na žádné
- zdravotnická škola
- École Normale Supérieure, Paris
- ČVUT 2×
- ČVUT fakulta elektrotechnická
- ČZU 7×
- ČZU - PEF
- ČZU - fappz
- Československá Akademie Obchodní, Resslova 5
- Česká Zemědělská Univerzita 2×
- Česká zemědělská univerzita 2×
- Česká zemědělská univerzita v Praze
- Česká zemědělská univerzita
- Čtyřleté gymnázium
- čtyřleté gymnázium
- Škola života? Už nejsem student, alespoň ne ze školní lavice. :-)

7. Jak na Vaší ZŠ probíhala běžná hodina hudební výchovy?

Textová odpověď, zodpovězeno: 158x, nezodpovězeno: 0x

- 1.-3. třída: Každou hodinu jsme se naučili jednu nebo dvě písničky ze zpěvníčku, který jsme dostali (vyfasovali s dalšími učebnicemi) od školy. Paní učitelka nám na hudební nástroj postupně přehrála melodii textu, případně vysvětlila rytmus a upozornila na vysoké nebo nízké tóny. Pak jsme píseň trénovali všichni společně a za úkol jsme se ji měli doma naučit. Příští hodinu pak probíhalo zkoušení z písničky před tabulí, cca po 5ti lidech a následovalo známkování. Ze začátku jsme také malovali houslové klíče, učili se umístění not a zaznamenávání rytmů v notové osnově.
- 4. - 5. třída: Ke klasickým zpěvníkům od školy se přidal zpěvník Já písnička 2. Paní učitelka nás nechávala sborově všechny zpívat postavené před tabulí, nabádala nás abychom se nebáli zpívat nahlas, udávala jako dirigent rytmus - celkem legrace. Zpívali jsme i trampské písničky za doprovodu kytary. Ráno, když jsem jsme přišli do školy společně jsme se protáhli a zazpívali alespoň jednu písničku. Tak měla paní učitelka jistotu, že jí nebude na první hodině dospávat a nás to bavilo více, než pětiminutovka z čj.
- 6. - 9. třída / prima - kvarta: To byla dost hrůza, moc si nepamatuju. Byli nějaké zpěvníky, byla snaha zpívat kolektivně i zkoušet před tabulí, ale moc to nedopadlo. Někteří vyučující nás snažili pečlivě vzdělat v dějinách hudby, což bylo fajn a něco v nás i utkvělo.
- 1.st - zpívali jsme veselé písničky, lidovky, jednou za čas se učili o hudebních skladatelích, rozpoznávat hudební nástroje.
- 1s. - zpívání
2s. - zpívání - náročnější, pokusy o rytmus apod.
- 20 minut teorie, poté zpívání s klavírním doprovodem
- Alespoň někde se člověk mohl prospat.
- Bylo to prima. Zpívali jsme písničky a hráli na hudební rytmické nástroje. Pouštěli si ukázky vážné hudby.
- Celou hodinu se zpívalo podle Já písnička :D
- Dostali jsme kopie s písničkama, učitel hrál na klavír a my zpívali, někdy jsme hráli na nástroje (tzn. bubínek a triangel). Pak nám změnili učitele a ten to pojal trochu víc kreativně, dělali jsme referáty na naše oblíbené interprety a vyprávěl nám o historii hudby.
- Hlavní náplní byl zpěv písní. Kromě toho nám učitel vykládal teorii (historie klasické i moderní hudby, seznámení s neznámějšími skladateli atd.).
- Hlavně jsme zpívali.
- Hrání na různé nástroje
- Hrál se na piano a zpívalo se.
- Jak kdy. Občas jsme zpívali, poznávali noty popř. hudební nástroje, poslouchali hudební skladby.
- Já písnička v ruce a zpíváme
- Každý rok sme měli jiného učitele, takže různě... Jeden učitel na začátku roku, řekl hromadu věcí z teorie a pak celý rok zkoušel všechny děti každou hodinu. A mohli sme mít 3 nápovědy - třídy, komukoliv zavolat, 50/50. A měl názor, že za 1 umí jen bůh, na 2 on, a zbytek horší.. :))
- Na prvním stupni ZŠ nás vedli k tomu, aby jsme hráli na nějaký hudeb. nástroj. Na druhém stupni jsme se učili historii atd..
- Na prvním stupni byly hodiny super,zpívali jsme většinou v doprovodu klavíru/kytary . Na druhém stupni už to nemělo takový efekt. Hodiny (dvouhodinovy) byly zdouhavé a nudné, učení teorie nikoho nebavilo a nebylo podáváno zábavnou formou.Zpěvu bylo tím pádem minimálně a učitelka odcházela ze třídy s brekem.
- Na prvním stupni jsme zpívali a hráli na nástroje např. flétna
Na druhém stupni jsme dále zpívali a občas hráli na nějaký hudební nástroj. Také jsme začali s historií a rozboru hudby.
- Na prvním stupni pouze zpěv, poslech, něco málo z dějin.
Na druhém stupni i hra na orfovy nástroje, možnost žáků hrát na klavír či kytaru v hodinách a doprovázet tak třídu, referáty, dějiny populární hudby.
- Na prvním stupni probíhala výuka zejména teorie a učitelka nás "terorizovala" zpěvem po jednotlivcích a hodnotila nás za to známkami. Na druhém stupni jsme poté zpívali hromadně písničky s učitelkou u klavíru.
- Na prvním stupni se nám často střídali učitelé. Většina z nich ale hrála na kytaru, tudíž jsme celé hodiny zpívali. Jedna paní učitelka ze zpěvu i zkoušela, u těch, co to zvládali, chtěla i transpozice.
- Na prvním stupni zpívání a učili jsme se noty.
Druhý stupeň zpívání, referáty o oblíbených interpretech a historie hudebních skladatelů.
- Na prvním stupni-zpívání s kytarou, hra na flétničky, pouštění ukázek různých žánrů hudby, výuka not
Na druhém stupni- více teorie, probírali se čeští významní skladatele, dělání referátů na různá témata,
- Na začátku hodiny jsme se rozezpívali (ma me mi mo mu atd.), pak jsme zpívali různé písničky (občas i klasiky: Proč bychom se netěšili,...), zkoušeli hrát na hubení nástroje, zpívali dvoj a více hlasy po skupinkách. Poslouchali skladby známých skladatelů (od Smetany, Dvořáka, Vivaldiho), zkoušeli jsme sami skládat části písniček, učili jsme se o slavných skladatelích (život, díla,...), dějinách hudby (chorály,...)
- Napyču

- Nejdříve se chvíli rozezpívávalo, pak se zpívaly některé písničky, občas byl test z hudební teorie, která se probírala po částech během některých hodin. Velice často jsme také poslouchali nějaké klasické skladby a pak byl test "poznávačka ukázek".
- Nejprve nám paní učitelka nadiktovala písničku a posléze jsme jí zpívali a ona hrála na kytáru. Každou hodinu měl jeden žák referát o muzice, kterou poslouchá.
- Nejvíc si vybavuji, že učitelka hrála něco na piano a my jsme zpívali z předtištěného textu, tak to probíhalo od první třídy do deváté. Na prvním stupni nám občas pouštěli gramofon ve snaze naučit děti rozpoznat jednotlivé nástroje. Na druhém stupni bylo mnohem více teorie o hudebních nástrojích, složení orchestru, dějiny české i světové vážné hudby, atd... Hudební představení jsme se školou možná nikdy nenavštívili. Pamatuji si sice nějaký vánoční koncert, ale to už mohlo být na střední škole. :D Byl jsem na základce před dvanácti lety, tolik si to nepamatuji. Na druhém stupni jsme dost válčili s učitelkou, takže byly samé písemky, trojky na vízo byly běžný, samozřejmě to celé třídě sráželo průměr do přijímaček na střední školu. :D
- Někdo přečetl referát o svém oblíbeném interpretovi a pak pustil známou písničku od něj. Jedna holka nám zpívala. Nebo paní učitelka hrála na piano a my jsme zpívali s ní. Apod.
- Paní učitelka hrála na piano nebo kytaru, děti zpívaly. Mel jsme celkem mladou učitelku, takže jsme hodně zpívali třeba tramské písně. Taky měl každý týden někdo referát na svou oblíbenou skupinu nebo zpevaka / zpevacku.
- Paní prof. za klavírem, před sebou jsme měli zpěvníky, a zpívali stranu 1-90 .. Klasika.
- Plná hluku, nekázeň.
- Poslech... Nijak
- Poslouchali jsme nějaké ukázky. Nic jiného si nepamatuji.
- Pote, co jsem začal zpívat mi kantorka odebrala hudební nástroje, zakazala mi zpívat a poslala me zadvere, ze sabotuji hodinu.
- Pouze jsme zpívali písničky. Po pravdě, asi to moc zajímavé nebylo, protože si na to téměř nepamatuji.
- Probírali jsme nejdříve hudební teorii a pak jsme se učili a zpívali písně.
- Probírání teorie (psaní not) a pak zpívání.
- Profesor si sedl za piano a hrál celou hodinu lidovky
- Převážně se zpívalo. Probíhal i občasný výklad o autotech.
- Příchod, docházka, rozezpívání, zpívání- resp. učení se. Příp. teorie či poslech.
- Referát, písničky ze zpěvníku popř. z CD
- Referáty na Britney, Madonnu, kluci na Rammstein a 50 centa.
- Referáty na naše oblíbené zpěváky, skupiny atd... Učení se not.
- Spíše si povídáme, posloucháme a koukáme se na muzikály, občas zkusíme hrát něco jako divadlo... Hlavně je hodina o konverzaci. Testy a podobné zkoušení je jen zřídkka.
- Test z not a probrané látky z minulé hodiny, občasný referát o hudebním umělci, skladateli atd..., zpěv s kytarou a zpěvníky.
- Texty písní, které přinesl učitel, ty jsme každou hodinu zpívali.
- To si moc nepamatuju, ale tuším "zpívání" podle zpěvníku
- Trocha hudební teorie, zpěv a probrali jsme několik významných skladatelů.
- Učitelka využila učebnicu, nahravky aj vlastnu hru na hudobny nástroj (flauta, klavír, akordeon), případne pozvala hudobneho hosta do triedy. Chodili sme i na skolou organizovane koncerty, tzv. vychovne koncerty
- Učení not, zpívání písníček
- Učili jsme se akordy, různé výšky hlasu a zpívali
- Učili jsme se noty, testy z not, zpívali na známku, učili jsme se texty nazpaměť. Taky zpívali pro radost, občas.
- Učili jsme se nové písně a zpívali je.
- Učitel hrál na nějaký nástroj a žáci se pokoušeli zpívat, případně pouštěl ukázky z gramofonu :-). Krátce jsme se učili hrát na zobcovou flétnu.
- Učitelka diktovala historii hudby jako v dějepisu. Velmi nezajímavé.
- Učitelka hrála na klavír nebo kytaru a zpívali jsme ze zpěvníku. Učili jsme se něco z dějin hudby. Žáci měli referát o zvoleném hudebním interpretovi a přehráli ukázku z jeho tvorby.
- Učitelka předstírala, že učí a děti předstíraly, že zpívají
- Už si to moc nepamatuju, ale tak zpívali jsme, dělali něco z dějin a občas něco poslouchali..
- Už si úplně nepamatuji, ale zpívali jsme moderní písničky s doprovodem na klavír. Teorie moc ne, byl dobrý učitel.
- V první třídě jsme si na notovou osnovu nakreslili noty a pojmenovali jsme je. Byli jsme obeznámeni s tím, že mohou být různě dlouhé. Museli jsme všichni zpívat veselé dětské písně.

- Výuka not, zpívání s pianem, nejspíš i nějaký poslech...
- Většinou jsme se učili noty a potom zpívali.
- Většinou jsme zpívali, teorii jsme se učili jen zřídka
- Většinou jsme zpívali.
- Většinou zpěv písniček ze zpěvníku. Sem tam přinesla vyučující do třídy hudební nástroje. Teoretická výuka byla minimální.
- Začátek hodiny - teorie
Zbytek hodiny - zpěv
- Zkoušení z aktualit, poté zpěv podle zpěvníku.
- Zpěv dosud naučených písniček, učení nových, občas posech či nějaký referát.
- Zpěv z hud. slovníku
- Zpívali jsme a posledních 15min byla teorie.
- Zpívalo se, hrálo se na bubinky, drívka atd. a taky brala historie..slavní skladatele atd. Každý musel přinést ukázkou nějaké své oblíbené kapely a udělat referát.
- Zpívání
- Zpívali jsme lidovky
- Zpívali jsme písničky
- Zpívali jsme písničky, hráli jsme na zobcovou flétnu, učili jsme se noty
- Zpívali jsme různé písničky (lidovky, obecně známé trampské písně,...). Dělalí jsme referáty na své oblíbené zpěváky. Dávaly jsme se na muzikály.
- Zpívali jsme různé české písničky, referáty o našich oblíbených zpěvácích či skupinách
- Zpívali jsme vybrané (námi dětmi, nebo učitelkou) písničky. Učili jsme se nové, třeba i anglické, protože naše učitelka učila angličtinu a hudební výchovu dohromady.
- Zpívali jsme všelijaké písničky. Mohli jsme si i sami najít písničku kterou chceme zpívat.
- Zpívali jsme české a moravské písničky, učili jsme se hymnu.
- Zpívali jsme.
- Zpívalo se a učily se noty
- Zpívalo se ze zpěvníků, profesorka hrála na kytaru nebo klavír
- Zpívání (otevírání pusy do slov) z Já písnička 1,2. Noty..
- Zpívání (Lidové písně, pohádkové a trampské s klavírem) minimální základy hudební nauky+základy dějin hudby(2.stupen)
- Zpívání a secvičování písní
- Zpívání písniček u klavíru, psaní not a poznávání hudebních skladatelů
- Zpívání u klavíru
- Zpívání, cvičení na udržení rytmu, učili jsme se psát a číst noty (1. stupeň), dějiny hudby + 2 testy do roka (2. stupeň)
- Zpívání, něco málo teorie.
- Zpívání, občas jsme hráli na nějaký hudební nástroj nebo se učili noty
- Zpívání, učení se not, hraní na lehčí nástroje
- Zpívání, zapisování teorie do sešitu, občas puštění ukázky při výkladu
- Zpěv 3x
- Zpěv při klavíru, referáty o oblíbených kapelách, výuka o hudebních skladatelech a jejich dílech
- Zpěv se zpěvníkama u piana
- Zpěv trempských písní za doprovodu piana.
- Zpěv, hra na nástroje
- Zpěv, učení o historii a dějin zpěvu, referáty na různé známé skladatele hudby
- Zpěv, výuka historie a not.
- Zpěv, základy hudebních nástrojů
- Záleželo na tom, jak kdy. Někdy jsme zpívali, někdy jsme se učili noty, skladatele, apod.
- asi se zpívalo, už vůbec nevím (1. stupeň)
- celou hodinu jsme zpívali
- do páté třídy si pamatuji, že jsme zpívali. Noty jsme se, myslím, neučili.
- dějiny hudby (spíš povídání o hudbě) + poslech, většinou i praktická výuka - zpěv
- dějiny, nebo zpěv
- historie hudby, teorie, zpívání ze zpěvníku já, písnička
- hraní na flétnu
- nejdřív teorie, puštění písniček, zpěv u piana apod.
- nějaký zpívání, semtam noty, bylo to peklo
- omlouvám se, ale to si absolutně nepamatuju, asi jsme jen zpívali - klasické lidovky
- poslech písní, zpěv písní s doprovodem klavíru, malá část hodiny výklad látky
- probírání not, teorie a zpěv
- psali jsme si o dějinách hudby, poslouchali klasickou hudbu a vyjimečně si zazpívali písničky od Karla Kryla

- psaní, čtení not, zpěv
- příliš detailně si nevzpomínám; často se s kytarou či klavírem zpívalo, přednášely se referáty, občas výklad (spíše "za trest", zlobila-li třída)
- rozdaly se zpěvníky a s paní učitelkou se zpívaly vybrané písně, pokud si potřeboval někdo zlepšit známku, zpíval před celou třídou nějakou píseň, občas se používaly i hudební nástroje, nebo spíš maximálně triangl
- rozezpívání se s píánem, potom nějaká teorie ohledně skladatelů, popřípadě jsme zpívali
- trocha teorie, zpívání lidovek
- učili jsme se lidove i moderní písne pomocí nahravek a textu, poslech klasické hudby, zpev na známky (des, stres!!), dobrovolny zpev na známky navíc, teorie - noty, kratke testy na noty
- učení not, zpívání celé třídy, hra na hudební nástroje
- učení teorie o skladatelích, tvorba referátů
- učili jsme se noty a zpívali písničky.
- učili jsme se zpívat
- učitel rozdál zpěvníky, vzal kytaru a zpívali jsme. Vedli jsme si zapisovnickly, do ktereho jsem si zapisovali noty. Nekdy nam pousteli desky, cd atd. Sem tam se psal test a ten byl vetsinou z not
- v prvním stupni jsme zpívali u klavíru na který hrála paní učitelka, na druhém stupni jsme poslouchali libovolnou hudbu na hifi
- zazpívali jsem si nějaké písničky, občas trocha historii, už jsi přesně nepamatuji
- zpev + trocha teorie
- zpev, zápisky, referaty
- zpívali jsme 2x
- zpívali jsme a učili se stupnice
- zpívali jsme písničky, zakreslovali noty do notové osnovy
- zpívali jsme, hráli jsme na různé hud. nástroje
- zpívali jsme, na druhém stupni hudební teorie
- zpívalo se, učili jsme se noty, na druhém stupni i historie hudby
- zpívalo se...
- zpívání lidových písní, které si už nepamatuji.
- zpívání písniček
- zpívání písniček (převážně českých, trempsých :D)
- zpívání písní ze zpěvníku, maličko historie
- zpívání ze zpěvníku
- zpívání, hraní na flétnu a učení not
- zpívání, takty
- zpívání, výuka dějin hudby
- zpěv 2x
- zpěv a hra na hudební nástroje
- zpěv písní, výuka not
- zpěv, probírání elementární teorie, dějin hudby
- zpěv, učení not, pár skladatelů
- zpěz ze zpěvníků
- část hodiny se probírala historie či teorie hudby, zbytek byl zpěv
- řekl bych "škola hrou", po většinu času jsme zpívali, dětské a lidové písničky, které jsme se naučili dřív, pak pár minut poznávání základních not nebo něco o hudebních nástrojích (obrázky, jak fungují, jak se na to hraje, atd.), na závěr jsme se třeba učili novou písničku. Za doprovodu klavíru.

Teda, pokud si to ještě dobře pamatuju!

8. Jak na Vaší SŠ popř. Gymnáziu probíhala běžná hodina hudební výchovy?

Textová odpověď, zodpovězeno: 158x, nezodpovězeno: 0x

- -
- ..
- zatím nevím
- Ani slovo teorie, žádní skladatelé, absolutně nic. Díky mizernému učiteli jsme se dívali jen na muzikály.
- Beatles
- Bohužel, tahle sranda už mě se SŠ vzděláním opustila.
- Chodila jsem na Gymnázium Evropská se specializací na HV, avšak měli jsme jen 3h týdně a velmi neorganizovaný obsah hodin, nikdy se nic nedodělalo, tematicky na sebe výklad nenavazoval, byli jsme hodně nespokojení, bylo to spojeno jednoduše s osobností vyučující, která byla tak trochu "střelená". Zpívali jsme především romské písně, protože manžel vyučující byl

romista. Hudební teorii jsme dělali minimálně, poslechl ano, hru na nástroje vůbec.

- Divali jsme se na hudební filmy, muzikály... Moc jsme se ale toho nenaučili, dnes se již vyměnil učitel a učí se hudební nauku, druhy hudby, skladatele...
- Dějiny hudby + občas zpěv
- Hodina HV byla spíše brána jako oddechová hodina a taky to podle toho tak vypadalo.
- Hodiny neměly žádný řád, někdy zpěv s kytarou
- Hodně teorie, starý učitel, lidové písně.
- Hudební teorie, zpěv, referáty
- Hudební výchova na SŠ nebyla
- Hudební výchova neprobíhala.
- Hudební výchovu nemáme.
- Jenom zpíváme, často nic neděláme a koukáme na filmy.
- Konzervatoř- rozdělené předměty, hudební nauka, harmonie, dějiny hudby,...
- Kvinta - oktáva: Žádná hudební výchova se nekonala.
- Momentálně na SŠ nemáme vůbec HV.
- Na SŠ jsem HV neměl.
- Na SŠ jsem hodiny hudební výchovy neměla.
- Na SŠ jsme hudební výchovu neměli.
- Na SŠ jsme jeden rok měli Dějiny hudby- teorie, vývoj hudebních stylů a období, bráno v kontextu dějin klasičtých i dějiny architektury, rozpoznávání různých hudebních ukázek, pomocné materiály- různé raritní notové zápisy atd
- Na SŠ vyuuka hudební výchovy uz neprobíhala.
- Na Taneční konzervatoři jsme měli (pokud si dobře pamatuju) 1 hodinu klavíru, 1 hodinu Dějin hudby. Na uměleckém gymnáziu (sexta, septima, oktáva) 1 hodinu klavíru, 1 hodinu Dějin hudby, plus další zájmové.
- Na gymnáziu jsem hudební výchovu neměl
- Na gymnáziu jsme hudebku neměli.
- Na gymplu jsem radši chodil na výtvarku.
- Na hud. škole byla fajn... Hodně tesu... Praxe, historie, dobře výklady ...
- Na našem gymnáziu se vyučuje buď hudební nebo výtvarná výchova (podle toho, jak si to kdo zvolí) a jen v prvním a druhém ročníku. Výuku hudební výchovy nemůžu soudit, protože jsme měla výtvarnou výchovu.

- Na nižším stupni gymnázia kroužkám na muzikály a na vyšším stupni gymnázia učení se historie a určitých období.
- Na střední škole hudebku neměli
- Na střední škole jsem hudební výchovu neměla
- Na střední škole jsme ji již neměli.
- Na střední škole nemám hudební výchovu.
- Na střední škole už jsem žádnou hudební výchovu neměla.
- Na začátek rozespívání, pak nějaká teorie, a poté nácvik a zpět písní, případně nějaký poslech
- Na začátek vždy rozepívání (sborově) pak obvykle teorie, např. noty, stupnice, intervaly, křížky, béčka..., rytmus a dějiny hudby. Nebo jsme se učili zpívat něco nového a to se potom omílalo pořád dokola několik týdnů, vždy na závěr hodiny.
- Nebyla. 2x
- Nejprve jsme vždy psali do notového sešitu, následně se dělaly poslechy a výklad dějin hudby, nakonec se i zpívalo...
- Nemel jsem hudební výchovu na SŠ
- Nemeli jsme HV.
- Nemeli jsme hudební výchovu - technická škola
- Nemám
- Nemám HV. Z doslechu - "profesor je divnej", "sám tomu nerozumím"
- Nemáme na škole HV.
- Nemáme..
- Neměla jsem hudební výchovu na SŠ.
- Neměla jsem hudební výchovu na gymnáziu.
- Neměli jsme 2x
- Neměli jsme hudební výchovu. 2x
- Nepamatam si detailne, ale nasa trieda pocas tychto hodin nacvicovala vlastny muzikal, ktory sa uviedol na konci roka (zapojilo sa do neho viac rocnikov), ale boli sme bezne jazykove gymnazium, nie hudobne. Jednoducho sa využili talenty ziaakov :-)
- Neprobíhala
- Neprobíhala nijak neměli jsme jí
- Neprobíhala.
- Neprobíhala - pavědy jsme se neučili
- Netuším. Na gymnáziu jsme si mohli vybrat mezi hodinami výtvarné výchovy a hudební výchovy. A já maluji :) každopádně byly dvě hodiny týdně.
- Nevyučovala se.

- Nijak-nebyla
- Nijak.
- Někdy jsme zpívali, na ostatní si vzpomínám jen matně, měli jsme totiž necharismatickou vyučující. Hudeb se věnuji odmala, ale hudební výchova na gymnáziu byla nezáživná.
- Pokud otázka měla být na druhý stupeň ZŠ (gympl), tak jsme hlavně zpívali, pokud jsme zlobili, učili nás informace o skladatelích atp. Jestli se to týká opravdu SŠ, tak tam hudebka fakt nebyla.
- Poznávaly se hudební skladatelé a hudební žánry
- Probíráme hudební dějiny, připravujeme si referáty o oblíbených zpěvácích, skupinách. Pan profesor hraje v alternativní rockové skupině, proto nám často použít nějaké své objevy, popřípadě hudební filmy (naposledy Zkouška orchestru od Felliniho).
- Profesor hrál na kytaru a my zpívali
- První hodinu jsme probírali dějiny hudby. Bylo to zajímavé, protože pan učitel o tom uměl poutavě vyprávět a zařazoval zajímavé informace, které usnadnily zapamatování. Poslouchali jsme skladby jednotlivých období a pan učitel nás učil poznávat, čím jsou pro dané období charakteristické, jak je od sebe rozeznat, jak jsou charakteristické skladby konkrétního skladatele atd.
Druhou hodinu jsme si sedli kolem klavíru, na který pan učitel výborně hrál, do kroužku a zpívali jsme nejrůznější písničky např. Elán, Lucie, Mišík & Hladík, Olympic a další, i lidové písně.
- První část zpěv z "Já, písniček". Druhá část diktování dějin hudby.
- Rozhodla jsem se nepokračovat s hudební výchovou.
- Sledování muzikálů
- Spánek
- Stejným způsobem.
- Stejně jako na ZŠ, ale detailněji.
- Studium různých hudebních žánrů, skladatelů, zpěv, referáty, hudební nauka
- Tak tu na pravech nemame :-D
- Trochu více teorie, ale nemělo to úroveň. Opět "zpěv" podle zpěvníku už v menší míře.
- Tvoreni hudby
- Učili jsme se hrát na různé jednoduché nástroje. Zpívali jsme písničky za doprovodu muziky. Občas nám byla zpestřena výuka něčím zajímavým, jako např. hrou scének nebo ukázkou hry na nějaký nástroj buď učitelem nebo spolužákem. Přednášelo se nám o historii hudby a posléze jsme z toho psali (opisovali) testy.
- Učili jsme se na flétnu a kytaru
- Učili jsme se životopisy významných skladatelů. a zpívali veselé písně pro dorůstající mládež
- Učitelka mlátila do klavíru a my sme něco zpívali. Doma sme se učili na zpaměť texty písniček, ze kterých nás potom u tabule zkoušela.
- V kvartě a kvintě jsme se učili noty, zpívali jsme s piánem a něco málo jsme si povídali o skladatelích. Od sexty do oktávy už jsme jen zpívali písně s kytarou.
- Vazneji. :) Vic jsme se ucili noty, brali jsme vice teorie, poslouchali jsme vaznou hudbu (a meli jsme poznat, kdo danou skladbu slozil a jak se jmenuje). Zpivali jsme mene casto, a kdyz uz jsme se ke zpevu dostali, prevladaly lidove nebo "starsi" pisne (napr. doba Voskovce a Wericha).
- Výklad o autorech a umělcích byl na prvním místě, zpěv pokud se stihla látka. Psaní not, akordů, někdy i přednáška od jiných studentů, něpř. hráčů jazzu na gytaru, kde se používají jiné akordy, než ty nejběžnější atd.
- Výuka hudební historie, rozpoznávání intervalů, výuka základů harmonie, skupinová hudební aktivita (sborový zpěv i hud. nástroje), poslech a rozbor klasické hudby, atd. Měli jsme ale schopnou učitelku (vyjímka). A byl jsem ve skupině, co měla hud. výchovu celých 8 let.
- Vůbec neprobíhala
- Začátek hodiny - teorie
Zbytek hodiny - zpěv
- Zhruba polovinu času nám učitelka vyprávěla o dějinách hudby, ta druhá byla věnována žákům, kteří si připravili referát na nějakého hudebního interpreta dle vlastního výběru. Někdy jsme šli do sborovny a já jsem zahrála na klavír, kamarád na housle.
- Zpivani,lehce teorie -predznamenani stupnic,zakladni intervaly
- Zpívali jsme, ale také se učili o hudebních skladatelích.
- Zpívali jsme, koukali jsme na dokumenty a někdy jsme se dozvěděli něco z historie (ale opravdu málo). Pak jsme připravovali muzikál, který jsme si sami vymysleli a napsali k němu scénář i texty písní, to byl asi tak největší výtvarný počín z celého studia přírodovědné sekce.
- Zpívali jsme, popřípadě i něco málo z teorie.
- Zpívalo se. Dále každý žák zpíval před třídou a byl hodnocen na základě jeho vystoupení.
- Zpívání (otevírání pusy do slov) z Já písnička 2,3,4, video-prezentace o skladatelích, testy o skladatelích a určitém období, rytmická cvičení, poslouchání skladby a současně vyjádření hudby grafickou formou (kresby, náčrty, čmáranice,...), hraní na jednoduché nástroje (bonga, tamburíny, dřevěné paličky, triangl),

- Zpěv při klavíru, popřípadě karaoke, rozbor klasické hudby
- Zpěv, učení o historii a dějin zpěvu, referáty na různé známé skladatele hudby
- Zřídka jsme se učili o historii hudby. Pověštinou jsme pouze zpívali pro radost.
- cca 30 minut teorie, 15 zpěv
- chodil jsem na konzervatoř...
- dějiny hudby, poslechy hudby, práe ve skupinách, občas zpívání
- dějiny hudby, velkou část hodiny zabraly třídnické záležitosti (omluvenky apod.)
- dějiny, nebo zpěv
- dějiny hudby, troška teorie, nějaký to zpívání
- historie a hudební nauka 1 hodinu a druhou jsme většinou zpívali, případně použili nějaké jednoduché nástroje jako doprovod
- historie hudby
- hudební historie a teorie (základy), hraní na flétnu, zpívání
- na SŠ jsem neměla HV
- na SŠ jsme hudební výchovu neměli 2x
- na SŠ jsme hudební výchovu už neměli
- na střední nebyla žádná hud. výchova
- na střední škole jsem žádnou hudební výchovu neměla.
- na střední škole jsme hudební výchovu neměli
- nebyla 2x
- nechodila jsem
- nemam HV
- nemela jsem
- nemáme
- nemáme hudební výchovu.
- neměla jsem
- neměla jsem - výběr VV/HV
- neměla jsem hudební výchovu
- neměla jsem hudební výchovu na SŠ
- neměla jsem na SŠ hudební výchovu
- neměli jsme 3x
- neměli jsme hudební výchovu
- neprobíhala 4x
- neprobíhá...
- nevím - v mém ročníku bylo striktně dáno zvolit mezi hudební a výtvarnou výchovou - bylo to jedno z nejhörších rozhodnutí v mém životě, ale jelikož jsem hudbu dělala jinde (sbor, klavír) nakonec jsem zvolila výtvarku
- nijak, na zdravotnické škole hudebka není
- nižší gymnázium - 50/50 kombinace výuky (obvykle dějiny hudby) a zpěvu (obvykle mix lidových a umělých z Já písniček) s kytarami (provozovanými námi studenty)
- vyšší gymnázium - rozdělili jsme se na výtvarnou a hudební větev, takže pro mě již žádná hudební výchova, pro hudebkáře dvě hodiny týdně, učili se dějiny, koukali na hudební filmy, zpívali
- noty, hra na flétnu, dechova cvičení, zpěv (kdo umel tak hral na nějaký nástroj), dejiny
- opakování ze ZŠ, podrobnější výuka o hudbě, zpěv
- poslech hudby, něco málo teorie, diskuze s vyučujícím, historie a druhy hudby, referáty
- prezantace-hudebni historie
- první tři roky formou zpěvu/hry na flétnu/historie hudby, poslední rok byl volitelný a pouze teoretický s poslechem hudby a širším historickým kontextem
- psaní, čtení not, zpěv
- sledování muzikálů na dvd
- stejné
- teorie + rytmicka cvičení
- učitelova snaha o nějakou aktivitu, více či méně úspěšná dle chuti studentů něco dělat, či mít "hudebku" jako odpočinkovou hodinu a nedělat nic
- většinou historie hudby a teorie (možná až moc), občas praxe (spíš minimálně - ale poměr těch dvou záleží na profesorovi)- menší koncert napříč ročníkem, zpívání gregoriánského chorálu apod. Pokud se někdo nechtěl účastnit normální výuky, mohl chodit do školního sboru nebo orchestru. Chodím na osmileté gymnázium, takže to platilo prvních 5 let, potom jsme měli na výběr mezi hudební a výtvarnou výchovou.
- vůbec
- xxx
- zpívali jsme a občas si něco řekli o skladatelích
- zpěv různých písniček
- Žádná nebyla
- Žádná nebyla
- žádné nemáme

12. Měla pro Vás hudební výchova ve škole nějaký přínos?

Textová odpověď, zodpovězeno: 158x, nezodpovězeno: 0x

Online dotazníky zdarma - www.survio.com

21

- Ani ne
- Ano 5x
- Ano, chvíli jsem pokračoval ve zpěvu ve školním sboru.
- Ano, hezky jsme si zazpívali.
- Ano, na obou středních školách jsem si díky dobrým učitelům vytvořila kladný vztah ke klasické hudbě, ale i jazzové.
- Ano, naučila jsem se noty, dějiny hudby a jsem schopna u některých skladeb rozoznat autora
- Ano, protože jsem se díky hudební výchově začala učit hře na hudební nástroj.
- Ano, ráda na ni vzpomínám, ale mrzí mě, že si toho tolik nepamatuji o hudebních skladatelech
- Ano, seznámila jsem se se známými českými i zahraničními skladateli klasické hudby, ale také mnoho o nové moderní hudbě - porozumění např. videoklipu ne jako videu, ale jako něčemu co vyjadřuje děj který někdy může být i pravdivý a porozumět písním...
- Ano, trochu se věnuji hudbě.
- Ano, velký :)
- Ano, větší přehled a informace o alternativní scéně (naš vyučující působí v několika aletr. kapelách)
- Ano. 2x
- Ano. Inspirovala mě k tomu, že jsem se všechny písničky naučila hrát sama. Přínosem pro mě byla, protože mě bavilo zpívání a hv obecně. Mohla jsem se "předvést" :)
- Ano. Pomohla mi např. při tvorbě taneční choreografie.
- Ano. Ráda jsem poznala nové interpretý.
- Asi ne.
- Bohužel ne. 2x
- Bohužel né moc velký.
- Byla sranda:)) Ale jinak asi ne...
- Cesta je tér a prach a udusaná hlína... to bude asi tak všechno.
- Co se týče malování not, byl to spíše oprus. Jelikož jsem od mala chodila do umělecké školy a přišlo mi, že nás to učí dost prapodivně. Hudební historie ve mne nechala mnohé nové informace, člověk si udělal přehled o tom, co je a není jeho gusto. Ale co paní učitelce ze ZŠ nemohu odpustit je její neustálé řazení mě mezi kluky co byli ALT :D Do teď chodím zpívat a můj hlas do ALTU moc nechce,... Ale tak stane se.
- Dala mi větší rozhled v hudebním světě.
- Hrávala jsem na klavír a tudíž pro mne ano. Věřím, že jsou studenti, kteří v tom význam nevidí. Převážně proto, že nemají sluch, či vztah k hudbě jako takové.
- Jelikož jsem chodila do ZUŠ na nauku, tak jsem již danou látku uměla, ale byla to celkem zábava.
- Jelikož jsem studovala hudbu soukromě, tak bohužel ne.
- Jelikož si vůbec nic z hudebky nepamatuji, tak bohužel vůbec žádný.
- Jo, hraju na klarinet a tancuju
- Kromě momentálního oddychu nejspíš ne.
- Malý přínos, kvalita hodin byla mizerná, doteď toho moc nevím o známých hud. skladatelích a už vůbec nepoznám jejich díla
- Měla, ale ne větší než navstevy koncertu, divadel a opery s rodinou.
- Minimální.
- Moc do hudby nejsem, ale nějaký základ člověk mít má - takže ano.
- Moc ne
- Moc ne, navštěvovala jsem i ZUŠ, takže jsem vše znala.
- Moc ne.
- Moc ne. Na gymnáziu jsme získala obecný přehled o klasické hudbě.
- Moc velký přínos ne
- Mohla jsem se v těchto hodinách připravovat na ty důležitější, popř dopsat domácí úkoly.
- Málo, hudbě jsem se hodně věnovala ve svém volném čase, ale škola moje představy nenaplnila. Na VŠ jsem poté šla na PEDF UK obor HV a měla jsem velké potíže, musela jsem opakovat předměty jako je intonace, harmonie, protože jsem prakticky neuměla nic z teorie hudby, noty jsem četla pomalu a neměla jsem praxi, natož zápis či rozbor. Studium pro mě bylo opravdu velmi těžké.
- Mám pocit, že jsem všechno z hodin hudební výchovy zapoměla.
- Na základní škole měla větší přínos než na gymnáziu. Přínos spočíval v rozšiřování obzorů v oblasti hudební teorie.
- Na základní škole vůbec žádný. Na gymnáziu jsem se naučila mnoho z dějin hudby, obohatily mě poslechy skladeb a naučila se nové písně, které jsme ve druhé hodině zpívali.
- Naprosto zadny,9.tr jsem prosla s osvobozenim :-D
- Naučila jsem se slova ke spoustě anglických písniček a objevila jsem tam krásu Beatles.
- Ne 13x

- Ne, neboť jsem studovala hudební nauku v rámci mimoškolních aktivit.
- Ne, sama jsem chodila do LŠU.
- Ne, ti, kteří měli zájem studovat hudební výchovu, absolvovali vlastní kurzy
- Ne, zpívání pořád těch stejných písní dokola už mě časem omrzelo.
- Ne. 2×
- Neměla.
- Nerekl bych
- Nevím, nějaký minimální přínos určitě existuje. Kdo se chce věnovat hudbě, navštěvuje mimoškolní kroužky a ty zase mají úplně jinou úroveň. Už je to pro mě dost vzdálené. Soudě podle mladé generace raperů a beatmakerů elektronické hudby, moc veliké hudební vzdělání nikdo z nich nemá, ale nadšení se jim nedá upřít. Každý chce být muzikant. Každý si o sobě myslí, že hudbě rozumí.
- Nějaký ano, ale zásadní ne. Ráda bych se učila jí více...
- Odpočinul jsem si
- Odreagování od ostatních předmětů jako např.:ČJ,M,AJ
- Prakticky žádný
- Přínos spocival v hodině volna
- Protože jsem chodila na klavír do ZUŠ, tam jsem měla i hudební nauku, vše jsem se naučila tam. Hudební výuka na ZŠ a Gymnáziu pro mě neměla přínos.
- Rozhodně! I přesto, že jsem většinu znala z hudební nauky, tak to ve mně podněcovalo zájem o hudbu. A právě z toho nedostatku informací jsem se rozhodla si doplnit znalosti z dějin hudby a obecně z hudební teorie studiem na vysoké škole s hudebním zaměřením.
- Rozhodně. Při jedné skupinové hudební aktivitě, která zahrnovala i domácí přípravu jsme se spolužákama nakonec založili kapelu a hraní v kapelách zůstalo mou vášní dodnes.
- Samotného mě "hudebka" příliš nebavila. Jediný přínos, pro mě měla v oblasti rozpoznání hudebních nástrojů a klíče. Jinak noty jsem v životě nepochopil.
- Samozřejmě, že měla, přesto, že neumím noty...
- Společenská znalost
- Spíše ne 3×
- Spíše oddech a zábavu, větší přínos nepozoruji, vztah k hudbě to nijak neprohlubovalo ani nepodněcovalo.
- Trochu mi rozšířila obzor, co se týče dějin hudby
- Urcite ano, naučila ma mat rada hudbu roznych zanrov.
- Určitě ,poznala jsem plno nových písniček.
- Určitě ano, člověk se mohl odreagovat a navíc mě to bavilo.
- Určitě mi dala všeobecný přehled o hudbě (co to vůbec hudba je, nějaké dějiny, poznat jednotlivé žánry jednotlivých období historie apod.). Aspoň trochu jsem porozuměla notám, i když rozhodně nejsem žádný přeborník.
- V podstatě se to pro mě byla oddechová hodina
- V podstatě takové odreagování, jako většina hodin tělocviku. Nemusel ses učit. Ve zpívání jsme se nezlepšovali, kdo uměl uměl, kdo neuměl, neuměl napořád.
- Ve škole moc ne, ale chodila jsem 9 let na základní uměleckou školu, kde jsem 2 roky měla povinně teorii vedle hodiny flétny.
- Vlastně ani ne, chodím do ZUŠ
- Víceméně ne
- Vůbec
- Vůbec žádný.
- Zcela žádný.
- Zdaleka ne takový, jaký by mohla mít a hlavně, jaký by podle mě měla mít.
- Zjištění, že nejsem moc hudebně nadán.
- ZŠ-vše jsem už znal odjinud
SŠ-prohloubení znalostí
- ani moc ne
- ani ne
- ano 5×
- ano, ale znalosti jsem zapoměla, noty neumím, skladele jsme pouze poslouchali narazove, nijak se nekontrolovalo, zda nektěreho pozname. dnes s pomocí youtube si dokazu predstavit zkouseni poslechovych znalosti, ale to jsme nikdy nedelali
- ano, díky tomu jsem se začal věnovat hudbě profesionálně
- ano, ve hře na nástroj
- ano, získala jsem všeobecné povědomí o hudebních dějinách, teoretické základy hudby
- asi ano
- asi ne
- jedině relaxační
- jistě

- minimální
 - moc ne
 - myslím že trochu ano, věnovala jsem se mimo školu asi 5 let hře na klavír
 - na základce asi vůbec.
- na gymplu:
- naučila jsem se pár dobrých písniček, získala jsem základní povědomí o nejznámějších skladatelích a o hudebních dovednostech svých spolužáků. baví mě zpívat, takže jedna z hodin pro uvolnění.
- ale nenaučila jsem se moc.
- navštěvovala jsem ZUŠ (piáno, zpěv), jiank mě to bavilo a základy by mi to asi taky dalo
 - ne 12x
 - ne neměla
 - neměla
 - odpocinek
 - odpočinková hodina, prakticky využitá pouze u táboráku
 - převážně působila jako oddechová hodina, ale nikdy mi nebylo nikým řečeno, proč to děláme, proč je důležité znát to a to a nebyla mi dána žádná motivace
 - příjemný oddych
 - relax hlavně tedy.. :) klasická hudba mne moc nezaujala, takže má prezentace o Griegoví byla kromě jeho krátkých ukázek plná Beyonce, Ellie Goulding, Kanyeho Westa..
- rozhodně, asi si nebudu pamatovat všechno, možná ani většinu, ale mám nějaký přehled a základní znalosti, takže si nepřipadám jako ignorant.
 - ráda jsem zpívala, takže to bylo jediné
 - spíš ne
 - spíš ne, brala jsem to pouze jako kulturní a relaxační vložku vyučování
 - spíše ne, chodila jsem na hudební nauku..tam mě naučili více
 - stres z toho, že musím zpívat plus historie
 - trochu jsem se naučila noty a zjistila jsem, že neumím zpívat :-)
 - urcite
 - určitě, ale ten zpěv si teda mohli odputit, nesnáším když to musím dělat :D jinak to bylo občas i docela zajímavý
 - ve škole moc ne, navštěvovala jsem hudební nauku mimo školu a tam jsem se naučila mnohem více
 - zpestření.
 - Řekl bych, že měla, ale spíš v tom, že jsem se s hudbou a teorií hudby tak nějak seznámil a mohl si na ni udělat díky tomu názor. Jinak, že by mě naučili zpívat, nebo ve mě probudili lásku ke klasice, to ne. Nicméně, když jsme jako malí ve škole jen tak zpívali u klavíru, to jo, to mě bavilo.
 - Žádný
 - Žádný.
 - žádný

15. Proč si myslíte, že v dnešní době mladí lidé nemají zájem o operní tvorbu?

Textová odpověď, zodpovězeno: 158x, nezodpovězeno: 0x

- Baví je více jiný žánr.
- Díky totální degeneraci... :-D a kvůli velké popularitě, mnohdy velmi stupidních, hudebních stylů...
- Je pro maldého posluchače těžce stravitelná, momentálně jsou požadavky spíše na lehčí a jednodušší tvorbu
- Je příliš složitá, pro úzkou část společnosti. Mně osobně vadí operní zpěv sám o sobě.
- Je spousta dalších, alternativních možností jak si poslechnout hudbu. Podle mě většina mladých lidí muzikálům natož opeře ani nevěnuje tolik pozornosti. Raději si pustí záznam někde na internetu.
- Je to "out". Průměrný teenager se snaží zapadnout a raději si pustí nenáročnou chytlavou odrhovačku, než hudbu, kterou lze procítit. "Opera? Pff, je to přece kvílení" aneb intelligence průměrného teenagera.
- Je to hodně o výchově rodičů. Já jsem z kulturní rodiny a od 4 let jsem chodila na operu do Národního divadla, do Státní opery atd. a operu jsem zbožňovala. Také je to novou technologií, o kterou se mladí zajímají a nemají už dále zájem o nic jiného.
- Je to nejspíš tím že se k dnešní hudbě mladá generace dostane snáze než k operní hudbě.
- Je to pro vyspělejší duši, mladým lidem opera moc neříká
- Je to příliš šněrované a zdoluhavé.
- Je to specifický žánr, ne každému sedí.
- Je to těžce stravitelná záležitost. Těžko to může brát větší procento lidstva. Podle mě nebyla operní tvorba v masové oblibě nikdy. Kdysi to bylo něco nového a byla to jedna z velmi mála společenských údalostí pro vyšší vrstvy. Ty nižší, tzn. většina, měla v oblibě daleko prostší formy a většina z té vyšší, by podle mě

- operu taky nenavštěvovala, kdyby jim to společenský úzus "nenakazoval". Dnes je ale takových možností společenského využití daleko víc. Operní hudba prostě není nadčasová, tak, jako je nadčasová třeba symfonie.
- Je těžké být zasvěcen do něčeho s čím tě nikdo předtím neseznámil. Pro teenagery je to tabu.
 - Jelikož mají většinou mylnou představu o tom, jak to je.
 - Již ve slově "opera" cítí žáci a studenti cosi pejorativního- odsuzují operu, i když nikdy žádnou nezhledli. Operní tvorba je pro ně nepřístupná, protože ji neznají, bojí se jí.
 - Jsou zmanipulováni moderními hudebními směry
 - Já si nemyslím, že lidé v dnešní době nemají zájem o operní tvorbu. Ještě jsem nezažil, že bych šel na operní představení a bylo tam poloprázdno.
 - Každé období je něčím specifické (70. léta disco, funk..), 21. století bychom mohli charakterizovat interprety Jay-z, Beyonce, Rihanna, Justin Timberlake. Klasická hudba je až příliš vzdálená současné komerční hudbě, aby ji mohli mladí lidé ocenit.
 - Malá informovanost
 - Mladí lidé mají rádi srozumitelné a rychlé věci. Opera není srozumitelnou, většinou je zpívána jiným jazykem a pokud jde o českou původní operu, i tak jsem někdy ráda za anglické titulky pro cizince,... Na pódiu se toho moc neděje, pěvci často stojí a vedou svůj pěvecký monolog, pak zvláště poskočí a stane se JAKO ŽE obrat v ději.
Co mne ale nadchlo, a vůbec mi nevadilo, že jde o operní představení, bylo večerní představení Rusalky na otáčivém hledišti v Českém Krumlově. Mělo to atmosféru, pohyb a když jsem si před tím přečetla děj, byla jsem nadšená.
 - Mladí lidé se orientují na moderní věci, a opera není v módě.
 - Moc se o ní nemluví a při dnešním hud. žebříčku tento styl nemá moc šancí...
 - Možná nevědí jak se v ní zorientovat, co poslouchat a co ne. Nedokáží si vybrat a tak se o to ani nepokouší.
 - Myslí si, že je to trapné.
 - Myslí si, že se jim to nelíbí, ale v tom okamžiku kdy opera začne to pohltí každého :)
 - Myslí si, že to není pouze opera, ale celkově klesl zájem o kulturní akce jako je např. divadlo, balet či opera. Myslí si, že pro operu se musí člověk narodit, aby se mu líbila.
 - Myslí si, že jim to přijde nezábavné.
 - Myslí si, že opera je spojována s něčím nudným, s nepochopitelným dějem a se zpěváky, kterým není rozumět, buď kvůli cizímu jazyku, nebo kvůli jejich snahám zpívat co nejvýš.
 - Mě třeba máma parkrát do Národního Divadla na operu vzala, a někdy jsme z toho byly nadšené, ale popravdě je hodně těžké se strefit s výběrem, aby to nebyla fraška. Myslí si, že úroveň umění je hodně ovlivněná finanční situací státu, která je u nás ne zrovna nejlepší, takže stát nemá peníze na to, aby podporoval umělce. A když nedostanou grant, tak hledají sponzory, kteří ale chtějí jen vydělat peníze, takže z toho udělají něco komerčního.(neboli frašku)
Další problém je, že v dnešní době performativní umění upadají, protože lidé radši koukají na televizi, do počítače, nebo jdou do kina. Někdo tomu říká pokrok a někdo, že jsou lidé líní a dají přednost pasivnímu příjmu, aby nemuseli moc přemýšlet. A mladí lidé jsou v tom nejvíce, protože ty vždycky jdou s pokrokem.
 - Na VŠ klub mladého diváka nemáme, jinak mi lístky přijdou předražené, pokud nepočítám novou scénu s last minute prices
 - Neberou to jako dost relevantní druh hudby na to, aby si ji poslechli.
 - Nedostatek kulturního vzdělání
 - Nedá se to poslouchat..
 - Nejsou od raného věku vedeny k poslechu kvalitní hudby
 - Nejspíš je to tím, že existuje tolik nových hudebních stylů.
 - Nejspíš jim přijde nesrozumitelná.
 - Nejspíše ji považují za něco "prehistorického"
 - Nemají zájem o umění.
 - Nemyslím si že o ni nemají zájem, jen jich je prostě asi méně a opera precí jen není uplna novinka.
 - Nemyslím si, že mladí lidé nemají zájem o operní tvorbu. Je to podobné, jak tomu bylo dřív.
 - Nemá téměř reklamu, špatnou kvalitu, děti od malička neberou klasiku vážně Nejsou k tomu naučení... Nevědí ani moc co to vlastně je...
 - Není v mode, tudíž je neobklopuje tolik, aby ji prislí na chut.
 - Není jim zajímavě podána. Nejsou s ní seznámeni, a tak se musí spoléhat pouze na panující předsudky, i proto, že je na operu nikdo nevezme, případně není kam.
 - Není jí moc rozumět, není moc in a na rozdíl od činohry je (alespoň u nás) hůře vypravována a je občas i nudná.
 - Není pro mě dost zajímavá.
 - Není pro ně moderní, najdou si k ní cestu až v dospělosti.

- Není to "cool"
- Není to moderní
- Není to pro ně zajímavé
- Není to pro ně/nás dosti zajímavé. Tváří se to příliš staře a vznešeně. Je to podle mě věc, ke které si člověk musí najít vztah a kdo ho nenajde v mládí, možná ho nalezne později. V dnešní době už je takové množství hudebních stylů, že operní tvorba v tom návalu zapadá. Je to navíc hudba vyžadující pochopení a nelze jen tak poslouchat v mp3 vedle Nicki Minaj a Justina Timberlakea.
- Neradí něčemu nerozumí..
- Nesedí k modernímu stylu života.
- Nevím
- Nevím, možná až přespříliš nejrůznějších podnětů, zdánlivá neatraktivnost. Nedokážu to vůbec posoudit.
- Nezajímá je, nic jí neříká, jsou ovlivněni širokým spektrem hudebních stylů
- Nic o tom nevedí, nemají o ni povědomí
- Né každému to sedne
- Okrajový žánr hudby obtěžkán zkostnatělou tradicí. Možná mýticky, ale oproti jiné modernější tvorbě prostě nuda.
- Opera je spíše spojována se starsími lidmi, mladí lidé mají často problém pochopit o čem jde, a proto se dost často stává nepochopenou a tudíž i neoblíbenou.
- Opera se naprosto odlišuje od toho, co všude hrají. Opera svou dobu měla a třeba mít ještě bude, ale teď se líbí něco jiného, protože to je prostě trend. Uvažovat nad tím, proč tomu tak je, by sice přineslo hodně nápadů a názorů, ale žádný by nebyl blízko pravdě, ačkoliv by ani žádný nebyl od ní daleko.
- Opera vyžaduje více soustředění než koncert.
- Operní hudba nemá většinou chytlavé melodie, je složitá...to není nic moc pro většinu mladých...není to zrovna hudba na párty:) Ale na druhou stranu ne všichni mladí jsou takoví, operní zpěv bývá často součástí metalové tvorby, která je také populární.
- Osobně vidím hlavní problém v tom, že tomu zpěvu prostě nerozumím. Je to krásné a obdivuju to, ale i kdyby ta pěvkyně zpívala česky, tak pochybuju že ji porozumím jediného slova.
- Podle mého názoru je opera sama o sobě těžké umění, i co se diváckého pohledu týče. Člověk jí musí dospět, dozrát, a nebo k ní mít vztah například právě v zálibě ve zpěvu, aby vůbec dokázal toto umění ocenit. Proto na operu chodí převážně starší lidé a nebo lidé, kteří operu prostě mají rádi jako takovou. A těch je právě málo.
- Pokud tímto způsobem nejsou děti vedeni rodiči, tak škola je od toho spíše odrazuje. Tam chtějí jen fakta, místo toho, aby děti naučili jak operu poslouchat, jak ji vnímat, jak si ji užít a mít z ní nějaký zážitek
- Poslouchají mladistvou tvorbu.
- Pride im nudna, prilis dlha a staromodna. Nerozumeju jej.
- Pro mlade neni moderni a zajimava spise naopak...
- Pro mladé lidi se jedná o okrajový žánr, se kterým se nedostanou do kontaktu. Také se k opeře vážou negativní názorové předsudky.
- Prostě jsme jiná generace :)))
- Protože to není populární
- Protože vyrůstáme v době, kdy operní tvorba není nikde slyšet a mladí to nevyhledávají.
- Protože dnešní generace vyrůstala na jiné hudbě a toto jim přijde asi zastaralé a nezajímavé.
- Protože existují kvanta dalších alternativ daleko příjemněji stravitelných pro dospívající mládež.
- Protože hudba se hodně vyvíjí a opera je hodně starý žánr. S elektrickou hudbou přichází nové zvukové i technické možnosti a dnešní generace je již na tyto vjemy navyklá. Opera či samotná klasická hudba je jim příliš vzdálená, svázaná, seriózní a neatraktivní. Sama vážnou hudbu příliš neposlouchám, líbí se mi hlavně míšení žánrů a například rock/metal v kombinaci s klasickými nástroji, orchestrem nebo třeba i operou (Nightwish, After Forever/ReVamp, Therion). Hodně lidí i ke klasické hudbě díky těmto kapelám našlo cestu a věřím že by se tak dala získat i pozornost dětí.
- Protože je spíše zajímavá moderní hudba nebo jiné věci.
- Protože je více láká hudba moderní, jako Hip Hop atd. Z Tv pořadů jako např. MTV atd. kde jsou hudební klipy a nové písně známých osobností a opera se v takových pořadech nevysílá... také se třeba tolik nedostanou do divadla, chodí spíše do kin.
- Protože jim to přijde jako zastaralý a divný, opera by se měla změnit do modernější podoby, novodobé příběhy atd.
- Protože jsou to kryplové
- Protože jsou vychovávaní jinak, na jiný styl hudby.
- Protože jim není opera prezentovaná ve formě, která by jim připadala moderní a zajímavá
- Protože k tomu především nemají vztah a sami se k tomu asi nedostanou, aby si ho vytvořili. Je potřeba, aby jim o tom někdo povídal a pouštěl jim i nahrávky.
- Protože lidé jsou povrchní a nevidí v opeře tu krásu. Vidí v tom nuda.

- Protože mladí lidé se drží trendu a to co neznají odsuzují, v tomto případě by to byla opera.
- Protože nám to přijde nudnější, nerozumíme, čemu se tam zpívá, lidé to nemohou zpívat taky, protože to neumí, nemají na to, aby mohli přijít na koncert a zazpívat si s operním zpěvákem/zpěvačkou
- Protože obecně je složitější na pochopení než činohra, která může být zároveň vtipná a diváka tudíž bavit. Opera je spíše vážnější. I když se jedná třeba o krásné dílo, lidé raději volí to, čemu rozumí, u čeho se uvolní. Kdybych šla na operu, určitě bych si předem přečetla o čem je, abych porozuměla.
- Protože podle dnešního "kodexu" není opera cool a hustá a namachrovaná. Je to záležitost, na kterou je potřeba se alespoň trochu soustředit. Je to hudba, u které musíte mít potichu a posluchač na ni netančí (když tedy se zavřenýma očima označíme některé druhy dnešních pohybů za tanec), proto není pro mladé lidi atraktivní. Chtějí něco hned, něco s bombastického nad čím nemusí přemýšlet, co má jeden rytmus a tři slova, která řvou z plných plic. Co k tomu dodat :D
- Protože pro většinu je tento styl nezajímavý a možná až příliš umělecký, současná hudba, nebo naopak třeba divadlo, co mají dnešní mladí rádi, je hodně odlišné
- Protože pro většinu mladých lidí již tato tvorba není "moderní".
- Protože to není moderní
- Protože to souvisí se všeobecnou nekulturností dnešní generace a tzv. to "není cool". Mladí v tomto žánru též povětšinou nemají takové idoly, které by mohli zbožňovat.
- Protože v dnešní době je jiný trend (deejaying, apod.)
- Protože většina lidí dnešní hudbu přijímá skrze přijímače. Neznají vlastní zážitek z opery a v televizi, či internetu je prostě nebaví, což má za následek úpadek sledování opery a melodramatu mezi mladými lidmi
- Protože většina mladých lidí poslouchá jiný žánr.
- Předpokládám, že je nedokáže zaujmout, že se jim nelíbí, možná že je pro mládež těžko stravitelná
- Přijde jim nudná. Mají to svoje techno a rap. Vůbec nevědí co je hezký.
- Přijde jim to staromódní.
- Snazi se drzet svůj styl. Hiphoper uzna jen hiphop, popikar pop, rocker rock...
- Tak kromě toho, že to není trend, tak bych řekl, že je to výchovou. Ve škole člověka nějakým způsobem neinformovali. Pro mě je to i dáno tím, že nejsem hudebně nadaný a i z toho důvodu mi tato tvorba nic neříká. Nedokážu ji pochopit a ocenit.
- Tlak společnosti a moderní hudby, otázka hudebního vkusu
- Těžko říct.Myslím že je to otázka vkusu.Těž výchovy,kam jsme byly v mládí vedeni.
- V dnešní době je pro mladé lidi pohodlnější sednout si doma u PC, zapnout Facebook, zahrát si nějakou graficky libovou hru, stáhnou nejnovější film. Popřípadě zapnout YouTube, na kterém rozhodně nehodlají ztrácet svůj drahocenný čas tím, že si budou pouštět operní písně, natož se slušně obléct a jít na operu. Je kolem nich moc rušivých elementů.
- V moderní době je mnohem více způsobů využití než dříve a návštěva divadla už není tak častá. Stejně tak se změnila mentalita lidí a upadá úroveň společnosti.
- V ČR? Není to mladým předkládáno zábavně, neznají to. Povinné školní představení bývají příšerné. A pokud jdou s rodiči na představení, tak se tam musí cítit jako na návštěvě v domově důchodců.
Chce to nějaký podbízivý projekt pro mladé, aby pochopili, že je to krásné a povznášející, že to není za trest!
- Vliv školy i rodiny i sdělovacích prostředků...
- Většina mladých lidí opeře nerozumí.
- Všeobecně se o ní moc nemluví. V mládí jsem získala pocit, že opera je pro staré lidi, že je to "nuda". V dospívání jsem se nikdy k žádnému souvislejšímu poslechu opery nedostala. Myslím, že opeře přijde člověk na chuť až když dospěje, přestane se tolik řídit názorem většinového kolektivu.
- Z mojí strany je to určitě dáno tím, že moji rodiče netřhnou k opeře a tvrdí o ní, že je nudná, tudíž jsem ani já k ní nezískala žádný vzťah.
- Zajímá je jiná hudba, modernější
- Zařazeno do škatulky něčeho zastaralého a nudného, je potřeba ukázat operní tvorbu v novém světle, dělat reklamu a pr, ukázat že i baletní představení se dělájí na hiphopovou hudbu nebo, že je opera dělána v moderní scéně. V podstatě v dnešní době jsou opery režírované spíše jako operety s výpravnými kostýmy a scénou. Je potřeba to publiku ukázat.
- dnes se poslouchá více komerční hudba
- domnívám se: nechápou ji, operní zpěv jim přijde směšný, navíc nerozumí zpívanému textu, sledování celé opery vyžaduje moc času (zdlouhavý příběh) v dnešní uspěchané době
- je příliš vážná, vznešená, snobská
- je to možná moc drahé a málo propagované

- jsme masírováni moderní hudbou, kterou zdarma stahujeme z netu a radši si zaplatíme za live koncert popové/rockové hvězdy. "vyhazovat" peníze za obohacující kulturní představení - divadlo (myslím klasická díla, ne oblíbené komedie a populární hry jako Cave-man, Čtyři dohody nebo Sluhu dvou pánů,...), balet a operu je zbytečné. Naprostá většina těchto dílům nerozumí a považují je za ztrátu času. Je k tomu potřeba asi časem dospět. I kdyby to mělo být až v 50..
- jsou dostupnější zdroje hudby, je to i otázka popularity mezi vrstevníky, nízká dostupnost a rozšířenost (médií x návštěva divadla..)
- mají zájem o modernější hudbu
- mladí lidé obecně nemají příliš zájem o historii a operní tvorba jim automaticky přijde zastaralá a nemoderní.. podle mého názoru je to rychlým rozvojem hudebního průmyslu a technologií
- možná jim to přijde staromódní a nic neříkající.
- myslím že dnešní hudební průmysl dává jakýsi vzor všem mladým, že písničky které mají pár slov v textu ale chytlavou melodií jim stačí, a hodně mladých vidí svůj vzor v některých těchto novodobých umělcích, např. Pitbull, tak to vůbec nechápu jak člověk který řekne do písničky třikrát "aha, je, je" má z toho tolik peněz a je uznávaný. Opera jim prostě přijde nudná protože nemá klip ve kterém jsou prsaté a nahé holky :-D
- málo informovanosti, předsudky
- našly si jinou tvorbu
- nebaví je, nemají k ní takový přístup jako třeba k populární hudbě co se hraje běžně v rádiu
- nebyli k tomu vychováni, vedeni
- nemám tušení
- není dost propagována
- není jim nijak blízká, nejsou k ní vedeni a nevytvořili si k ní vztah během dětství a dospívání
- není o ní žádné povědomí, pokud ji člověk nestuduje, neví o ní nic, není téměř vůbec prezentována v médiích např. určitou roli tedy hraje určitě nevědomost..
- není to moderní, komerční trend; neznalostí teorie neo-cení komplexnost tvorby; nejsou na ní vychováni a není to jejich "krevní skupina"
- nepopulární
- nepříjde jim to moderní, moc honosné, nelze tomu tak dobře rozumět jako třeba u muzikálu...
- nepříjde jim dost atraktivní
- nepříjde jim moderní, neumějí a nemají čas se pozastavit nad tímto typem umění, nechtějí přemýšlet o vážné muzice
- nerozumí tomu
- nerozumějí to mu
- nevím, nikdy jsem o tom nepřemyslela
- nevím, nechápu to...
- náročnost žánru na poslech a vnímání, nezáměr o klasickou hudbu obecně
- osobně - ač nemám žádný problém s klasickou hudbou, právě opera mi vysloveně vadí. kombinace faktu, že pěvcům či pěvkyním rozumím každé desáté slovo, zpívají ve zcela nepřirozených polohách a opravdu zajímavý hudební motiv se ve dvouhodinové opeře objeví třikrát, čtyřikrát na minutku či dvě, mě opravdu neláká.

o mládeži si myslím, že je neláká klasika obecně, protože není dostatečně dynamická a příliš jim asociuje cosi starého a zkostnatělého, s čím se nechtějí ztotožňovat.
- osobně mi opera neseď, jinak klasiku můžu, ale vzhledem k tomu že poslouchám metal a elektronickou hudbu na ní moc nedejde, tudíž jdu radši na koncert nebo party kde se toho hodně děje a i ostatní to budou mít podobně u jiných věcí
- poslech vyžaduje soustředění, není to tak přímočará zábava jako jiná média, často také cizí jazyk a snobské prostředí
- příliš seriózní, nerozumíme textum, nejde ani o odpocinkovou či studijní hudbu jako u klasických skladatelů... je to sice otázka znalosti, ale hlavně asi vkusu
- protože o tom nic nevedí, nemají vkus, poslouchají komerční hudbu
- protože nemají rádi zbytečně uječené lidi
- protože to nikdo neučí...
- přijde jim nudná + dobrá opera je často finančně náročná záležitost (v souboji opera vs. rockový koncert oblíbené kapely tak máme jasněho vítěze)
- připadá jim nudná
- stejně jako přestávají mít zájem o většinu odvětví kultury. Nikdy na opeře nebyli a hned si myslí, že opera, balet, divadlo je pro staré generace.
- to nevím, je moc hudebních žánrů které jim jsou bližší a svižnější

- těžko říct, ale myslím, že se to taky nedá říct úplně obecně, že mladí lidé nemají zájem o operu. Já mám třeba taky radši klasickou hudbu v instrumentální formě, ale opera se mi nepříčí (viděla jsem třeba Turandot a La traviata, ze kterých jsem byla nadšená)...řekla bych, že má asi vliv vzdělání a způsob vzdělávání jednotlivých škol? Na mé škole a mezi mými spolužáky je třeba dost lidí, kteří poslouchají klasiku nebo se jí dokonce věnují hrou na hudební nástroj. Dnes je na výběr mnoho různých stylů a možná je opera náročná na uchopení a vstřebání. Ale za definitivní odpovědi to nepokládám ani náhodou, jsou to jenom moje momentální nápady:)
- v dnešní době jsou bohužel prosazovány jiné činnosti mnohem více a mladí o operní tvorbě ani moc nevědí
- zabývají se jen o to, co je moderní
- zdlohavé
- Óooo. :-D Tak to je krásná otázka. Philip Glass tuším tvrdí, že popularitu opery nahradil film. :-) Mám tedy za to, že opera vznikla jako populární žánr. Skladatelům šlo z velké míry o slávu, peníze a snad i o lásku k hudbě. S technologiemi se společnost mění. Technologie udělala z mladých kluků s kytarami zavěšenými u koulí milionářské hvězdy a moderní technologie jim dnes tuto pozici opět bere. Společnost se dál mění. Opera je dnes pouhou vzpomínkou na staré časy, kdy vládli králové, svobodná žena byla hanbatá, když ukázala muži obnažený kotník, myšlenky byly hlubší, hodnoty absolutní, vyvolená šlechta a měšťané disponovali neomezeným časem a majetkem. :D Opera by dnes musela využívat moderních atributů doby, aby se jí vrátila zašlá sláva, jen je otázka, jestli by to potom ještě byla opera. :D Transformujte operu do nových podob a získáte mladé posluchače. :D Pošlety mi pls. potom výsledky Vašeho výzkumu na mail hophope@seznam.cz :-), díky.
- Časy se mění..
- často je to v italštině a nerozumí tomu raději chodí na bezduché komedie
- Řekla bych, že se každý zajímá o to co ho baví. Děti v této době se snaží být moderní a proto odsuzují operní hudbu.
- Životní styl nenahrává poslechově náročné hudbě.